

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

میرگیٰ فہقیان

نوسەر

مامۆستا مهلا طاهر مهلا عبدالله به حرکه بی

بلاوکردنه وهی

نوسینگهی تهفسیر بو بلاوکردنه وهو راگه یان دن

نه خشه سازی ناوه وه

ئه بویه کر مهلا طاهر به حرکه بی

خهت

نهوزاد کۆبی

میرگی فهقییان

له سه ر ئه رکی خیرخواز کمال حاجی احمد عباس ناغا گه ردی چاپکراوه

هه موو مافیکی له بهرگرتنه وه و بلاوکردنه وه ی پارێزراوه
Copyright © Tafseer Publishing

نوسینگهی تهفسیر

بو بلاوکردنه وهو راگه یان دن
هه ولێر - شه قامی دادگا - ژێر هوتیلی شیرین پالاس

 /TafseerOffice

+964 750 818 08 66
www.al-tafseer.com
tafseeroffice@yahoo.com

له بهرپوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان / هه ریمی کوردستان
ژماره ی سپاردنی () ی سالی ۲۰۱۶ ی پیدراوه

میرگی فہقیان

میوانی

ماموستا مہلا طاہر مہلا عبداللہ بہرکھی

ناملہ کرنی پو چاپ

نہجوبکر مہلا طاہر بہرکھی

نازاد کلیجانی

عبداللہ مہلا طاہر بہرکھی

چاپی دووہم

به‌ناوی خودای به‌به‌زه‌یی و می‌پره‌بان

خوشه‌ویست ﷺ ده‌فهرموی: ((إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ
لَسِحْرًا))، واته: به‌راستی هندی ئاخاوتن
کاریگه‌ری وه‌ک سیجر وایه.

خوشه‌ویست ﷺ راستی فهرمووه

ئیمامی بوخاری گیرایتیه‌وه

په سندکردن له لایه ن زانای پایه دار جه نابی ماموستا مهلا طیب به حرکتی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على رسول الله محمد وعلى آله وأصحابه
اجمعين. له پاشان، برای خوشه ویستم کاکه حاجی ملا طاهر شیعره کانی زور تهرو پر
نمه کن، هر له کاتی فقیاتی هوه خه ریکی هوناندنه وهی په خشان و شیعو هه لبه ست و
ستایشی پیغمبر ﷺ بوو، دهی نوسی، وه دهیدا دهست فقییان، سیشهم و جومعان
له مدهرسه دهیان خوینده وه، پاشان هه موو نه شعارو ستایشه کانی کو کرده وه و
کردی به دیوانه کی ریک و پیک، وه هه ناردی بو لام بو په سندکردنی که خویندمه وه
وام دیت که هه موو هونراوه کان: نه شعارو ستایش و هه لبه ستی زور زور خوشن،
شایسته ن به دهنگ بی هه رینانی دهنگ خوشان و فقییان له بونه ناینیه کان و کوبونه وه
شهرعیه کان، وه له سیشهم و جومعانی فقییان، وه هه م دیوانه کاهی شایسته یه بو
له چاپدانی و پهرت کردنی لو مدهرسه و مزگه وتان و ته کیه کان و لو برادران و دهنگ
خوشان و خوشه ویستانی ره سولی نه کرهم ﷺ.

شیرت سه رنج نه نگیزه نه تو شاعیری چاکی

نه ظمت دورو مهرجانه برا طاهیری پاکی

پاش چونی سوارچا کانی مهیدانی به لاغته

خوت هاتی وهرت گرت و نه تو واریسی تاکی

طیب ملا عبدالله به حرکتی

۲۰۱۶/۱۱/۲۳

پاش نهوهی دیوانی شیعری خوم به دیاری نارد بو موحه ممدی مهلا مصطفی ی هیرانی به
نامه‌یه‌کی پی‌دا‌هه‌نگوتن وه‌لامی دامه‌وه‌وه نه‌و شیعری به دیاری پیشک‌ه‌ش کردم

له به‌حری مه‌عریفه‌ت قاصید، دوری پر قیمه‌تی هی‌نا
له نه‌نوار‌ی چرا خانان، (ثریا) (رؤیة)‌ی هی‌نا^(۱)
به دیوانت دلم شاد بوو، له دیوانی خودا شاد بی
که (أورادت) له بو جه‌یشی، غه‌مانم فرقه‌تی هی‌نا
نه‌سیمی یاد‌گاری بوو، له گول‌زاری زه‌مانی زوو
شه‌مال توحفیک‌ی لای نه‌هلی، نه‌جابه‌ت شیمه‌تی هی‌نا
به طینه‌ت (طاهر) و نه‌صلن، محقق (طیب النسل)ن
شیاوی موژده‌یی وه‌صلن، که ده‌عوا (حجة)‌ی هی‌نا
(تجاره‌ت رابیحن) چونکی، خه‌ریکی ری‌ی خودا ناسین
له نوری مه‌عریفه‌ت شه‌مسی، شه‌ود هات شوهره‌تی هی‌نا
له خه‌یمه‌ی عیلم و عیرفانا، خه‌لک خاوه‌ن دلن نه‌ما
طه‌ریقی جه‌هل و نادانی، طه‌ریقه‌ی نی‌قمه‌تی هی‌نا
چرای روناکی یه‌ هه‌ر که‌س، خه‌ریکی ری‌ی عیلم بی‌تن
نه‌وه‌ی رازی به‌ جه‌له‌ ری‌ی، نه‌مانی میلله‌تی هی‌نا

(۱) به‌حری مه‌عریفه‌ت: مه‌به‌ست مز‌گه‌وتی گه‌وره‌ی گوندی به‌حرکه‌یه (مز‌گه‌وتی کانی) که

هیچ کات بی‌ته‌دریس نه‌بوه.

به پیروزی دهزائم گهر، له بو ئوستادی خووم بدویم
له یادی ئه و له بو (بهندی) قهلهم وا هیممهتی هیئا

موحهمهدی مهلا موصلهفای هیرانی: ۲۰۰۰/۱۲/۵ ز

پاش نهوهی مهلا نازاد گلیچالی نه و دیوانهکهی بو نووسیمهوه
نه و شیعرهی به دیاری پیشککش کردم

له گوندی بهحرکه ئهمرۆ، چرای دیوانی تهو جیدم
وهه رۆشن بوه هه رگیز، به کوتا نایه تهئکیدم
(چرايهك نوری بیچونی، مومیددی بی دهبی وایی)
که نوری طهیبه و طاهیر، خودا! بو تویه تهسیحم
به زاهیر طیب و طاهر، بهباطین اَطیب و اَطهر
وه کو نوره له سورهی نور، ئهمن لام وایه تهشبیهم

نازاد عهباس گلیچالی

ژیاننامه‌ی بویژ به پینوسی خوی

ناوی طاهیره کورپی ماموستا مهلا عبداللهی کورپی مهلا سوله‌یجانی کورپی فهقی موحه‌مهدی کورپی نه‌حمه‌د چاوره‌شی کورپی عه‌زیزی کورپی ره‌سوله، عه‌شیره‌تی گهردی یه، له رۆژی (۱۷) ی مانگی صه‌فه‌ری سالی ۱۳۶۴ک به‌رانبه‌ر به سالی ۱۹۴۵ز له گوندی (به‌حرکه) ی ناوچه‌ی به‌رانه‌تی پارێزگای (هه‌ولێر) هاتووته دونیا.

خویندنی: له ده‌وری سالی ۱۹۵۲ز له لای کاکی مهلا طه‌یب ده‌ستی کردووه به خویندنی قورئانی پیرۆز، وه له خزمه‌ت باوکی ته‌صریفی زه‌نجانی له‌به‌ر خویندووه، پاشان به‌شیک (به‌ندی عه‌طار) ی فارسی له‌لا خویندووه، کتێبه‌کانی تری تا قوناغی کۆتایی هه‌ر هه‌مووی له خزمه‌ت کاکی خویندوون.

پاشان سالی ۱۹۷۲ز بو مه‌به‌ستی ئیجازه‌ وه‌رگرتن، کاکی ره‌وانی کردووه، بو مزگه‌وتی شیخ مصطه‌فای نه‌قشه‌ندی له (هه‌ولێر)، له‌وی جه‌نابی (شیخ) بو ده‌رسی بوخاری شه‌ریف و به‌شی طه‌لاق له توحفه، له خزمه‌ت ماموستا مهلا شه‌ریفی دووشیوانی داناوه، هه‌روه‌ها فه‌رائیزی له لای ماموستا مهلا طاهیری سوسه‌بی خویندووه له مزگه‌وتی حاجی موحه‌مهد له گه‌ره‌کی ئیسکان.

هه‌ر له سالی ۱۹۷۲ز شیخ ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی بی به‌خشیوه، ماموستا مهلا شه‌ریف له جیاتی (شیخ) ئیجازه‌که‌ی خویندووته‌وه.

- قوناغه کانی فه رمانبه ری: سالی ۱۹۷۲ز له (به غدا) دامه زراوه به ناوی (واعظ)، سالی ۱۹۷۸ز خویندنه وهی وتاری رۆزانی ههینی پی سپی دراوه، سالی ۱۹۸۱ز کراوه به پیش نوێژ، سالی ۲۰۰۵ز کرامه ئەندامی لیژنه ی فهتوا له (ههولێر).
- به رهه می ژبانی: له سالی ۱۹۶۵ز تا ئیستا خه ربکی ده رسدانه وهی فه قیانه، شان به شان له گه ل کاکي له حوجره ی فه قیان، له گه ل ئەوه شدا، چهند کتیی نووسیون:
۱. مه رکانه ی کوردی بو گولتی بوردی، ته رجومه ی قه سیده ی بوردییه به هۆنراوه ی کوردی، سالی ۱۹۸۶ز له ههولێر چاپ کرا، سالی ۲۰۰۶ز دووباره چاپ کراوه.
 ۲. مفتاح الوصول الی التاج الجامع للاصول، سالی ۱۹۸۶ز له بیروت چاپ کرا.
 ۳. محمد پاشا الرواندرزی سالی ۲۰۰۲ز له ههولێر چاپ کرا له سه ر ئه رکی وهزاره تی رۆشنییری.
 ۴. وهلامی چهند پرسیاریک له فیهی ئیسلامی، سالی ۲۰۰۵ز له ههولێر چاپ کرا له سه ر ئه رکی وهزاره تی ئه وقاف و کاروباری ئاینی.
 ۵. لیكۆلینه وهی (رسالة العلم) ی زانای بهرز مهلا موحه مده دی خه تی، سالی ۲۰۰۶ز له ههولێر چاپ کرا.
 ۶. دیوانی شیعر، کوردی و عه ره بی، سالی ۲۰۰۰ز له ههولێر چاپ کرا، وه پاشان چهند شیعر ی کوردی و عه ره بی بو زیاد کرد، که له بهر ده ستته.
 ۷. میژووی زانایانی کورد، چاپی یه که می له لایه ن کۆر به ندی هزری ئیسلامی کرا له چاپخانه ی ئاراس له ههولێر، له سی بهرگ سالی ۲۰۱۰ز.
 ۸. حياة الأجداد من العلماء الأكراد: وه رگی پانی میژوی زانایانی کورده بو سه ر زمانی عه ره بی له سی بهرگدا، سالی ۲۰۱۵ز چاپکراوه له چاپخانه ی ابن حزم له بیروت.

۹. لیكۆلینه وه له سههر كتیبی شهرحی مهلا پیروۆت له سههر تهصریفی مهلا عهلی، دهستنوس.

۱۰. لیكۆلینه وه له سههر كتیبی تهصریفی زنجانی، دهستنوس.

۱۱. لیكۆلینه وه له سههر كتیبی (القطف النظیف) شهرحی مامۆستا مهلا خهلیل سنجای ناسراو به (مخلص) له سههر تهصریفی مهلا عهلی، دهستنوس.

۱۲. رحمة المغیث فی علم الحدیث، له ژیر چاپه.

وه ههروهها كاسیتی دهرسه كانی مهنهجی حوجره له لایه ن فهقییه كانی تۆمار كراوه (المكتبة الصوتية)، كه ئهوانه ههندیکیانن: دهرسی كتیبی جمع الجوامع ومختصر وعه قائیدی تهفتازانی وسیوطی ومغنی الطلاب وجامی وصمدیه وألفیهی حه دیشی حافظی عیراقی وتهذیب الکلام ومنهجي نووي ومغنی اللیب وشرح الرحیبه والوجیزی زیدان وشرح الشمسیة وإيضاحی حه ج وههندیکی تریش كهوا پارێزراون له مهدره سهی به حرکه.

ئهوانه ی ئیجازه ی مهلا یه تی پێداون:

- ئیبراهیم صالح بانه بی ئیرانی له: ۲۰۰۶/۱/۱ ز.
- مهلا سهید ئهحمه د دهر بهندی، له: ۲۰۰۶/۱/۱ ز.
- خبات عبدالکریم حمید تهکیه بی له: ۲۰۱۰/۹/۱۹ ز.
- لقمان خلیفه عثمان عمر به حرکه بی له: ۲۰۱۲/۱۰/۲۰ ز.
- فائز ملا ابوبکر قادر بیریزی له: ۲۰۱۲/۸/۲۸ ز.
- آزاد عباس گلیچالی له: ۲۰۱۲/۱۲/۱۰ ز.
- یوسف عبدالرحمن پینجوینی له: ۲۰۱۳/۱۲/۳۱ ز.

- عبدالله أحمد خضر خوشناو له: ۲۰۱۶/۸/۱۰ ز.
 - أبوبکر ملا طاهر ملا عبدالله له: ۲۰۱۶/۱۰/۱۳ ز.
 - فائق ملا طاهر ملا عبدالله له: ۲۰۱۶/۱۰/۲۱ ز.
 - مخلص حاجی خالد حسین له: ۲۰۱۶/۱۱/۱۹ ز.
- ناوی کوره کانی و میژووی له دایکبوونیان: ئه بویه کر: ۱۹۷۱/۱۱/۲۳، فاروق:
۱۹۷۶ ز، طارق: ۱۹۷۷ ز، فائق: ۱۹۷۹ ز، عطاء: ۱۹۸۲ ز، عبدالله: ۱۹۹۳ ز، محمد:
۱۹۹۶ ز^(۱).

(۱) سهیری کتیبی میژووی زانایانی کورد بکه، دانراوی ماموستا مهلا طاهیر: ۴۵/۲ - ۵۰،
چاپی دووهم، له لایهن نویسنگی تهفسیر.

پیشه‌کی

به ناوی خوای گه‌وره و میهره‌بان

جاران له ناو فه‌قییان وا باو بوو رۆژانی سی‌شه‌مه‌و هه‌ینی ده‌چونه دهره‌وه بو یاری کردن و سه‌یران، وه‌ک یاری سیبازو عه‌نزله‌و گورزی به‌رسینگ و تۆپانه‌و کیله به‌ردانیان ده‌کرد، که ده‌گه‌رانه‌وه هه‌ر له نزیک ئاوه‌دانی تا به‌ر دهرگای حوجره‌که به‌چه‌پله‌ کوتان ده‌هاتنه‌وه، وه جاری وابو یه‌ک چامه‌ی (الصیح بدا) ی ده‌گۆت و ئه‌وانیتر ده‌یانگیپراوه‌و، (فمحمدا هو سیدنا) یان ده‌گۆت، شه‌وانی پشودانیش به‌هه‌مان شیوه‌ چهند چامه‌ی ئایینی یان ده‌خوینده‌وه، وه موسته‌عه‌یده‌کان ده‌ست پیسخه‌ری کاره‌که بوون، به‌ بیرمه‌ له حوجره‌ی فه‌قییانی به‌حرکه‌ مامۆستا سه‌ید عبدالله ی جدیده (یا رسول الله یا جد الحسین) ی ده‌گۆت، مامۆستا ره‌سولی شایس (ئه‌ی سه‌ییدی سه‌رداری من) ی ده‌گۆت، مامۆستا مه‌لا عبدالقادری مامم (اشتدی أزمة تنفرجی) ده‌خوینده‌وه، مامۆستا محمد مه‌لود به‌حرکه‌یی (لی نبی اسمہ محمد) ی ده‌خوینده‌وه، سوخته‌کان تی‌کرا ده‌یانگیپراوه، پاشان خه‌ریکی قه‌لو مۆشییانی و شیعر شیعرانی و گوند گوندانی ده‌بوون، جگه‌ له‌ جه‌نگ نامه‌ی به‌هنه‌ساو ره‌سولغولو سیسه‌بان و فه‌تخی شامو مه‌لودنامه‌کان، که ئه‌وانیش هۆنراوه‌ بون، هه‌روه‌ها له‌ بۆنه ئایینییه‌کان شایی چۆکچه‌مینه‌یان به‌ ئه‌لفیه‌ی ئین مالک (قال محمد هو ابن مالک) ده‌کرد.

سالی ۱۳۸۰ک- ۱۹۶۰ز، یه‌که‌م جار بوو شیعرم دانا، دوا‌ی نیوه‌رۆ میوانان هه‌بو، سه‌ماهرم جۆش دابوو، چایه‌م لیئا بوو، له‌و کاته‌ زه‌وی له‌رزی، یه‌که‌م جار بوو له‌ ژیاغدا هه‌ست به‌ شتی وا ترسناک بکه‌م، چومه‌وه مال دیتم چهند شت شکاون، به‌لام- سوپاس بو خودا- زیانی گه‌وره‌ نه‌بوو، به‌و بۆنه‌یه‌ نویسیم:

سالی ههزارو سیصه دو ههشتی لیرانه لهرزی عهرد ههم له دهشتی
چایه به جیهیشت غارمدا بو مال ده فریم ههینیکه گهر بمبایه بال

جاریش وا دهبو ئالو گۆری نامهیی هونراوه مان ده کرد له گهل براده ران و خزمان:
مهلا سه دیق و مهلا خالیدو مهلا عوسمان، توزه شاره زاییه کم له شیعردا پهیدا کرد، وه
چهند به ندم له قه سیده ی (بور دییه) له خزمهت کاکم مهلا (طیب) خویند، له ناو
دهستنوسه کانی خو مان دیتیم شهرحه کی فارسی ههیه به رانه ر ههر به یتیکی بور دییه له
پهراویزه که به یتیکی فارسی نوسرابوو، بو نمونه له ته رجومه ی به یته شیعی بور دییه:

فَلِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا
وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمُ اللُّوحِ وَالْقَلَمِ

دهلی:

شمهء از جود تو دنیا بود با آخرت

در علمت در دو عالم علم لوح است و قلم

هاته دلیم نه گهر به کوردیش شتیکی وا کرابا باش بوو، ماوهیهك خه ریکی
خویندنه وهی (فن التقطیع الشعری) و (میزان الذهب) و (الکافی فی العروض والقوافی)
(دهمه نهوری) بووم، دهستم کرد به ته رجومه ی بور دییه به هونراوه ی کوردی، که
تهواوم کرد عه رزی کاکم مهلا (طیب) م کرد، سو پاس بو خودا لی رازی بوو، وه
ههر به خوئی ناوی نا: (مه رکانه ی کوردی بو گۆلی بور دی)، که سالی ۱۹۷۰ ز
چوینه حه ج له مزگه وتی خو شه ویست (درودی خوای له سه ر بیّت) له رهوزه ی
پهرو ز هه موم خوینده وه به (مولای صل) یه وه، وه قه سیده که م به قه سد له وهی

به جیهیشت، چونکه له مال نوسخه‌ی ترم هه‌بو، سالی ۱۹۸۶ ز له لایهن ئەمینداریه‌تی گشتی رۆشنیری و لاوان له هه‌ولیر له چاپ درا، سالی ۲۰۰۶ ز له چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌ده دووباره چاپ کراوه.

هه‌روه‌ها له بۆنه ئاینیه‌کان: یادی له دایک بون، شه‌ورۆبی پیغمبه‌ر ﷺ، پيشوازی مانگی رهمه‌زان، پروانامه‌ی فه‌قییان، په‌سه‌ندکردنی نامه‌ی نوسه‌ران، نوسینی میژووی مزگه‌وتان، ته‌رجومه‌ی چهند به‌یتی عه‌ره‌بی بو فه‌قییان له کاتی ده‌رسدان، چهند پارچه شیعرم کۆکرده‌وه، سالی ۲۰۰۰ له چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی رۆشنیری به ناوی (دیوانی مهلا طاهیری به حرکتی) له هه‌ولیر چاپ کرا، دوای ئەوه‌ش چهند شیعرم نوسی به عه‌ره‌بی و به کوردی، وه ئەوه‌ی به‌رده‌ستت کۆی هه‌مو به‌ره‌می شیعرمه، به ناوی (میرگی فه‌قییان)، ئاواتمه سودبه‌خش بیت بو خوينده‌وارانی به‌رپرسی زمانی خو‌شه‌ویستی کوردی، وه به‌نیازی ئەوه‌ی بۆشاییه‌ک پرېکاته‌وه له په‌رتو‌کخانه‌ی کوردی.

مه‌لا طاهیر مه‌لا عبدالله به حرکتی

ز ۲۰۱۲/۱۲/۲۵

دیوانی

مهلا طاهیری به حرکه‌یی

به شی کوردی

پارانه وه

(به حرى ههزه جى مه قصور)

ئەمەن بە نەدەم خودایه بە نەدەبى تووم
 بە کەم دەستى و زمان کورتى و فەقیرىم
 دە کەم یادت دە کەم مەدحت خودایه
 لە بۆ بیکەس کەسى هەم بى نە وایان
 ئە گەر بێت و بکەن یادت لە دلدا
 لە فەزلى خۆت دە بە خشى زێدە پێیان
 درودى توو سەلامى توو ببارى
 لە گەل یارانى رێگەى عەدلو ناشتى
 هەموو حوجرەى فەقییان پر لە نوره
 بە مەر جیكى لە گەل یە کدى تەبا بن
 بکەن کۆشش بە بى تە خسیر لە بۆ دین
 ئە گەر راگرى لە ئیستا ریزو قەدرى
 بە ئامانجى دە گەى لە و کاتى ژینت
 لە پاش مردن دە نوسرى خیرە کانت
 دە نوسرى نابرى توو دلنیا کە
 وەرى بگرە برا کەم هەر چى گۆ تووم
 دەبى (طاهیر) بە خۆشت خۆت لە بیر بى

* * * *

به خۆتی ره بیهنا

(به حرى ههزه ج)

به خۆتی ره بیهنا ههر خۆت ئه نیسی وه حده تی بی کەس
 کەسی تووی بی کەسی ناوی له هەرچی بیه میوانه
 گەدا بی یانه پاشا بی له به حرى یا له به ریا بی
 هه مو چاودیری لوتفی توون خه لاتی تاکه یهك دانه
 ئه وهی یادت بکا هه ردهم له هانای دئی له کاتی تهنگ
 له ئایه ی (فاذکرونی) دا دیاره رۆنه ئاسانه
 له یاسای تو ئه وهی لاداو له بو لای ناحهزان برپوا
 به کەندی ته بیه تا داچوو هیلاک و مالتی ویرانه
 قور هیشی بی به چهند پشتان ده بیه بوجه هل به دکار
 به قور بانیش قه بول نابی به خزمه تکاری سه لمانه
 وه ره (طاهیر) هه تا ماوی خه ریکی زیکرو ته قوا به
 عیلاج ناکری له سه ر مه رگا وه ره ئازابه مه يدانه

* * * *

شہ فاعہ تخواز به بؤم^(۱)

(به حری ههزه ج)

فه قیر و موزنیب و بیگهس ئهوا هاتیمه ئاستانه
 له بؤ خزمهت جهنابی ئه و که گه وره ی جینو و ئینسانه
 گوناھی من گه لی زوره به کهس نایته هه ژماره
 تهله تروفکه ئه توی قوربان سه روکی میر و شاهانه
 به خشه من که به ندیکی گوناکارو خه تا کارم
 به ییکی که که وتویی به خزمه تچی له ده رگانه
 ئه گهر چی من به به د کردار ئه زانم خوم به ئی قرارم
 ئه مانخو ازم ئه مانگده به جود و حیلیم و ئیحسانه
 زیاد کاره خه تام قوربان له گه له تلهس له میزانه
 که مه علومه له جیی خوی ئه و له ده وری گشت ئاسمانه
 به لام هیشتا ئومیدواری تکای تومه (رسول الله)
 ئومیدی ئه عزمه میشم من به توم هیئاوه ئیمانیه
 په ناو پشت و کهس و کارم نیه غهیره ز جهنابی توو
 شه فاعه تخواز به بؤم روژی هه زاران مالی ویرانه
 خه لیتیم من له گه ل تاوان تکا کاربه له بؤم قوربان
 بللی با ببه (طاهیر) ئه و کهوا بؤ من سه نا خوانه

به حرکتی ۱۹۷۰ز

* * * *

(۱) ولاش فه قیم مهلا ئیسماعیل زراری پینج خسته کی له سه ر نویوه.

هه رچی نه توو ده کهی حه قه

(به حری ره جهزی هه شتی)

سودی نه بو نهو هات و چو	هیچم نه کرد به دهستی خو
هه رچی نه تو ده کهی حه قه	نیستاکه خو تو وه زلی خو
بالداری دیکته گیژی داو	قهزا که هات کویره دوو چاو
چی توو ده کهی ره بی حه قه	نیچیری دیکته دهستی راو
ناکری چی چاره وو چی فهن	(عهلی) دهیزانی لیی دهدهن
هه رچی نه توو ده کهی حه قه	ته سلیمی کرد جان و بهدهن
که تیکیدا عه ه دو نه مان	(ئادهم) ی باب به گه وره مان
هه رچی نه توو ده کهی حه قه	پاشان که فه رموی نه لئه مان
کردت به (کانی) نه بیا	دوایی چ ریزه کت لینا
هه رچی نه توو ده کهی حه قه	هه م زاتی پاکی موسته فا
که لیکیدا (نوح) ی نه بی	به ههنده شه پکه داری بی
هه رچی نه تو ده کهی حه قه	له ترفانی ترسی نه دی
نهو مهنجه نیقی وا عه زیم	بو زاتی پاکی (ابراهیم)
هه رچی نه توو ده کهی حه قه	به نه مری توو خودای که ریم!
فینکت بول له کوئندیشه ن	که نه مری دا (کونی بردا)
هه رچی نه توو ده کهی حه قه	نهیدی نه بهد ئازاری ته ن
به کافو نونی چی ده کهی	فه رمانی خو تو برپاری دهی
هه رچی نه توو ده کهی حه قه	قه لبی حه قانیهان ده کهی

یوسفی یه عقوبی خودا	به دارو بهردی دا ده دا
به ئاسانی کردی به شا	هه رچی ئهتوو ده کهی حهقه
یونس له حهیفی قهومی خو	رؤیی وهلهو بی ئهمری تو
پاشان دههاته بابهرؤ	هه رچی ئهتوو ده کهی حهقه
قورتارت کرد بی سی وو دوو	چاوپوشیت لیگرد هه رچی چوو
(لا إله إلا أنت)	هه رچی ئهتوو ده کهی حهقه
ئه بولحهسه نی شازهل	ئهو زاتی چاکو هم وهلی
دهرچو به (حزب البحر)ی، چی	ئهتوو ده کهی ره بی حهقه
ئه وهش بکه به (حزب البر)	هم جه بهه نامه ی جهنگو شهر
بۆم نی له هه رلا هیچ زهره ر	هه رچی ئهتوو ده کهی حهقه
شازهل نیمه (گهردیمه)	له به حری نیم (به حر کیمه)
هانام وهره ئه ی زاتی حهق	هه رچی ئهتوو ده کهی حهقه

شههابی ۱۷/۹/۱۹۸۶ز

* * * *

بیادی مهونودی پیغه مبهرا (درودی خوی لی بی)^(۱)

(به حری ههزه ج)

بیاری ره ههتی یه زدان، به قهد باغ و گولتی کوردان
 له سهر ئه و زاتهیه قورئان، له چهند جی بوی سهنا خوانه
 له غونچهی باغ که تو پشکوی، له باخچهی حهق گولیکی نووی
 هه مو خواناسی ئه و که ونه، له دهورهت میسلی په روانه
 له وی دهم هاتیه دنیایی، که دیتیان شکل و سیمایی
 هه مو بالدارو دهم به ستر او، فریشتهش هاتنه جولاننه
 په بیعی یه که بو پیدا بوی، هه مو دهم تو به هاری نووی
 چه پاره تدا گه لی ئیسلام، نه هاوین مانه زستانه
 بیاری ره ههتی یه زدان، به قهد دارو گولتی کوردان
 له سهر ئه و زاتهیه قورئان، له سهر وی کرد سهنا خوانه
 له (ئادهم) را هه تا (عیسی)، به (نوح) و (داوود) و (موسی)
 هه مو دیداری ئه و رۆژهن، تریسکه پیدا له شاخانه
 نه گهر موسی (کلیم الله)، چه ئیبراهیم (خلیل الله)
 هه مو سه ربازی ئالاتن، له رۆژی حهشرو وه ستانه
 عه زیزی میسرو خاقانه، نه جاشی و زاتی شاهانه
 هه مو دهربانی دهر گاتن، چه ئه سکه ندهر چه لوقمانه^(۲)

(۱) بویتژ ئه م هۆنراوهیهی به هه مان کیش و واتای به حری نوری (مه حوی) نووسیوه، وه بهرامبهری
 پیکردوو، با خویننه ریش بهرامبهری پینکا (ابوبکر).

(۲) دهربان: دهر که وان، نۆبه تدار، چاودیر.

به رۆم و فارس و ئینگلیز، فه رهنگ و جوله کەش هه رگیز
 هه مو شیواوو دل له زرین، به وینه ی تاقی کیسرانه
 بیاری ره هه تی یه زدان، به قه د شاخانی کوردستان
 له سه ر ئه و زاته یه حه ق خۆی، له قورئان بۆی سه نا خوانه
 نه گه ر بموی بکه م تۆمار، پله ی به رزیت هه مو یه کجار
 ده بی هه ر نوخته شیعیکم، بیته چه ند کتیخانه
 له خولق و خووو نیشانت، له نه و طی به رزی سه رشانت
 نه ئیشی که عب و حه سسانه، نه کاری قوسس و سه حبانه
 له مهیدانی سه خاو جودت، هه زاران حاته می طائی
 هه مو پیویستی دهستی تون، له پیش هه موان (سوله یمان) ه
 بیاری ره هه تی یه زدان، به قه د دارانی کوردستان
 له سه ر ئه و زاته یه قورئان، له سه ر وی کرد سه نا خوانه

من (الفجر) (الم نشرح)، من (الفتح) اذن نفتح
 من الجنات أبوابا، به هیزی دین و ئیمانیه
 إذا تنظر إلى (طه) إلى (النجم) إلى (الشمس)
 ترى الآيات قد لاحت ، من (اللیل) (فسبحان)
 فسبحان الذي أسرى من البطحا إلى الأقصى
 بعبد اسمه أحمد، نبی زاده شانانا
 نبی اسمیه أحمد، صافی ذاته أمجد
 وقد خص بآيات، حسبنا الكل فرقانا

فلا تُنكر أيا ديهه، فعندي شاهد فيه
ولولاك ولولاك فهذا الكون ما كان

بیاری ره‌حه‌تی یه‌زدان، به‌قه‌د دارو گولتی کوردان
له‌سه‌ر ئه‌و خاكو لا‌گورهی كه پیغه‌مبه‌ر له‌نیوانه
له‌هه‌مزیه‌و له‌بور‌دیدا، له‌به‌حری نوری (مه‌حوی)‌دا
له‌هه‌ردو نوری (نامی)‌دا، نه‌نوسرا پاکی دیوانه
به‌نامی و مه‌وله‌وی و حافظ، به‌صافی و هه‌رشه‌می و موخلیص
به‌ده‌شتی عاشق و شه‌وقی، وه‌کو وان زاتی مه‌ولانا
وه‌فایی بی‌ئه‌گه‌ر فانی، له‌باته‌ی تا بریفکانی
فه‌قیی ته‌یران و هه‌م خانی، جه‌زیریش لی‌ره‌حه‌یرانه
ئه‌ری (طاهیر) هه‌تا كه‌نگی، له‌دوو کاروان به‌پی‌له‌نگی
ده‌رۆی هی‌دی به‌بی‌ده‌نگی، به‌خۆو به‌واقه (مه‌ر‌کانه) ^(۱)

وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف و کاروباری ئاینی ئاهه‌نگی‌کی ساز کرد به‌بۆنه‌ی مه‌ولوودی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له
هۆلی به‌رده‌م مزگه‌وتی سپی له‌شاری هه‌ولیر له‌ ۱۴۱۱ک، له‌م بۆنه‌یه‌ خویندرايه‌وه

* * * *

(۱) مه‌ر‌کانه‌ی کوردی، ته‌رجومه‌ی قه‌سیده‌ی بور‌دییه‌یه‌ له‌ لایه‌ن خاوه‌نی ئه‌و دیوانه‌.

مانگى مه ولود هاته وه

(به حرى رهمه لى مه حرؤف)

شادمانم مانگى خوشى هاته وه، شادمانم كاتى خوشى هاته وه
شادمانم رۆزى خوشى هاته وه، شادمانم مانگى مه ولود هاته وه
با سه راسه ر بى همو دونيا، له غهم باكم نيه
خو به چاوى خوّم ده بينم، مانگى مه ولود هاته وه
من ئه سيرو به ندى نه فسم دل حه زينم دائيما
وا به دهس نه فسى به دم رۆزو شه وان چه وسامه وه
چه نده ماندووم هاتو چونم بهس له بو دونيا به لام
هاته گويم دهنگى سه لواتو سه لام من سامه وه
واله عه شقى غونچه يى گول دى چريكه ي بولبولان
وا به خيرا يى به خير هات خيرو خوشى هاته وه
موژده يه ئيسلام به گشتى يادى يتغه مبه ر ده كهن
سه ر شه قامى شاره كانمان وهك به هه شت رازا يته وه
باله پيشوا زى (محمد) رابوه ستين پيكه وه
(الصلاة والسلام) ي ليده ين دهنگ داته وه
خوشه حالت (طاهيرا) بو يادى زاتى خوشه ويست
لافيته ي راستى و سه داي حه ق مانگى مه ولود هاته وه
به حرکه ۱۴۲۹ك / ۲۰۰۸ز

مانگى پيروڙى هاتهوه ديسان

(به حرى ره جهز)

دهنگى بهرز دى، له ههمو جييان
ههستن له سهر سهر، له جياتى پيان
مانگى مهولودى، ئيستا ديارى
له بو مهت هينا، موژدهو ديارى
مانگى مهولودى، گهلى روناكى
مانگى تايهت، شاهى له ولاكى
جيژنهى تهواوى، بو گهلى ئيسلام
پيوسته تيكرا، بو ت بكهين قيام
چهند نازه نينى، تو زنده لاوى
چهند خوشه ويستى، گلينهى چاوى
مانگى مهولودى، ههر يادى بكهين
گيان و سهر و مال، بو فيدا بكهين
شهره تى سافى، وه كو مينايه
نابى قهت ببرى، تا دنيا مايه

ناوى (محمد)، له شارو دييان
مانگى پيروڙى، هاتهوه ديسان
گهلى پيروڙى، گهلى نازدارى
مانگى پيروڙت، هاتهوه ديسان
شهوقت دى ههردهم، ناوينهى پاكي
مانگى پيروڙت، هاتهوه ديسان
بو شاهو گه دا، له بو خاس و عام
مانگى پيروڙت، هاتهوه ديسان
چهند خوشه بو نت، ميسك و گولاوى
مانگى پيروڙت، هاتهوه ديسان
راگرين ريزى، نابى له بير كهين
مانگى پيروڙت، هاتهوه ديسان
له بو نه خوشان، راستى شيفايه
مانگى پيروڙت هاتهوه ديسان

به حركه / ۱۴۱۵ك- ۱۱/۱۹/۱۹۹۴ز

* * * *

شهورۆى پيغه مبهەر (درودى خواى له سه ر بى)

(به حرى رهمه)

داريژنه تاوى رهحهت، ئهى خودايى كرديگار
سه ر سه رو كمان خوشه ويستت، زاتى ئه هه د بى ژمار
موعجيزه ي شه ورۆ كه ديتيان، چهند كه سانى دور له دين
هاتنه ژير چينى ئيسلام، دلنيا بون چين به چين
چاو قوچينيك بو له مه ككهى، چوو له بو قودسى عه زيم
هه ر له ويرا ده عوه تى كرد، بو حزورى خواى كه ريم
پيشه واي نويز بو له بو، پيغه مبه ران به و ته رزه يه
تا بزنان قائيدى ئه ورۆو سبه ي ئه و زاته يه
كم دعوا لله غباً، يا اِله العالمين
حبذا اليوم الذي، فيه نرى وجه الأَمين
صل يا رب وسلم (عرسول) ^(۱) المجتبي
ما أَمال غُصنَ بان، في الصبّاح الصبا
هه ر كه زانيان ده بته ميوان، عه رش و كورسى و هه فت سه ما
خو فريشته و حورو غيلمان، هاتنه جوللانه و سه ما
ئاسمان پشديني به ستا، گه ر گه رى وهك لاوى كورد
زور له ميژ بو ئاره زوى بو، بته جيى سه جده و دوو گورد

(۱) پيويست بوو بنوسرى (على الرسول)، به لام له بهر كيشى شيعره كه ئاوا نوسراوه، واته: بو تيك نه چوونى كيش چوون نوسراوه ئاوا ده خوئندريته وه.

هه لکران چهندان سورهبيا، چهنه گلۆبى پر له نور
ناکوژين و نامرينو، بينه تا دى نه فحى صور
ئيسسته كەش كاتى به هاران، پاشى باران دينه دهر
كهسك و سوران زهر دو موران، نوو ده كه ن لومان خه بهر
ههر له يادى ماوه ئاسمان، چا كه كهى بير ديتسه وه
بويه خوار دنى ئاده ميزاد، ههر له ويرا ديتسه وه
نادرى پيى قهردى گه وره، دائيما ههر شه رمه زار
پاشى عه سران كوللى رۆژى، زهر د ده بى روى وهك هه نار
بويه هه وراز چو له بو ئاسمان هه تا خه لكى زه وى
تبيگه ن ههر به رده وام، ئه وه هانه به رزه ريزى وى
چونه كهى وى جان و تهن بوو، قهت نه كهى ليكيان جودا
خو (إضافه) ي (عبد) بو لاوى زيرهك شاهيدا
بى فرۆكه خوايى گه وره، ههفت سهماى بو كرده وه
چه نده فريشته وه ده ركه وانى، له وه دهمى كو كرده وه
بى سه ياره وه بى قه تارو، مه ركه بهى خاسى هه وا
تاكو سيدر ه تاكو ئه وجيى، خووى ده زانيتن خووا
جا جه مالى بى ميسالى، خوايى گه وره ي ديت ته واو
چاوى سه ربو، يا به دل بو، يا گشت ته نى بو كرده چاو
دون زيغ كبريات الاي حقا قد رأى
لا تصدق رافضياً، ينكر ما قد رأى

صل يا ربي و سلم (عرسول) المجتبي
ما تحرك في الصباح غضن بان بالصبا

چونكه (موسا) دهرسى وهرگرت، لای (معمّر)^(۱) بۆيىكه

(قال: راجع يا محمد للسؤال ربك)

جا گهراوه باره گاهى شاهى شاهان بو تكا
تاكو ئهركى شانى ئوممته، ئه و له سهريان سوك بكا

پېنجه نويژى كرد به پېنجو، يهك به دهى بو كرد حيساب

تانهينن ئوممته وى، ئهزيهت و رهنجى حيساب

بمهوى مهدى بكم قهت ناگه مى زور دووره ليم
كوره بيرو غيمه چاوو، لاله زارم چون بليم

(طاهرا) گهر بتههوى مهدى سهراسه دووره لیت

نيسبهتى وهك ئاوى دهريا، كهه بكا لى داوه خيت

صل يا ربي وسلم (عرسول) المجتبي
ما يقول السامعون للأذان مرحبا

به حرکه / ۲۷ ى رهجهب ۱۴۱۱ك- ۱۹۹۱/۳۱۱ز

* * * *

(۱) معمّر: تهمەن دريژ، مەبەست حەزرەتى خضرە (سەلامى خواى لى بى).

ستایشی پیغهمبهر (درودی خوی له سه ربی)

له سه ر کیشی قه صیده ی بوردییه

(به حری به سیط)

ریژنه و خوناو به تاو	برژی سله لات و سه لاو
پیغهمبهری موحتهمرهم	سه ر زاتی وا زیده لاو
تاجی سه ری نه ولییا	سه ر ده فته ری نه نبیا
مه عده نی جودو که رهم	خاوه نی نوورو ضیا
رابه ری ریگهی هودا	ئه ی خوشه ویستی خودا
بو وی که نه یوی سته م	راستی نه تووی موقته دا
مه عده نی وه عدو وه فای	مه نبه عی جودو سه خای
(نفدیک بروح و دم)	موحه مده دو موسته فای
ئه و که ونه نابا ببا	بو خاترت گهر نه با
کورسی و له وح و قه له م	په ری و فریشه ته و سه ما
کوشک و ستاره و قه لا	ئه یوانی کیسراو سه را
شوق بون به وینه ی قه له م	له که یفو شادی و سه ما
روژت له دونیا هه لات	ئایه تی (اقرأ) که هات
رمان به دهر دو به غه م	تاریک بوو عوززاو لات
وینه یی (طاسین) ی تو	سوره تی (یاسین) ی تو
قورئانی تو یه قه سه م	به لگهی ناسینی تو

پر نوورى ئايىنى تۆ	رۆناكى رېيى دىنى تۆ
دلشاده ژېر چىنى تۆ	عاره بو كوردو عهجه م
ئەو شەوى چوى بۆ فەلەك	پېشوازى توو بوون گەلەك
هەزار ھەزاران مەلەك	پېغەمبەرى موحتەپرەم
ئايەتى كوبراى خودا	ھەرچى ھەبى و رووبدا
سەپاكى نىشانىدا	مىوانى خاوەن كەرەم
فەرزو نمازى ئوممەت	عەتاي كرا بە دىققەت
رېيازو رېيى شەرىعەت	پاك داندىرا مونتەزەم
چ نىە تەمام پى ھەبى	تەنيا بە مەدحى (نەبى)
خودايە لىم خۆش بىي	دەرياي عەفوت نابى كەم
بەسمە ئەتوم خۆش دەوى	ناو دلەمى رۆژو شەوى
ھەرچى ئەتوى چەنگ كەوى	دل (پاكە) نايىنى غەم

بە حرکه / ۱۳ شەعبان ۱۴۱۲ ك - ۱۶ / ۲ / ۱۹۹۳ ز

* * * *

سيبهرى پيغه مبهري ﷺ

(به حرى ره جهزى مه قطوع)

پيغه مبهرى خوا بو ژيانى سه ردهم
هه وه كو ئيمه پيويست بو وه ردهم
بو سه رماو گه رما، چوون و روښتن
خواردن خوار دنه وه ههستان و نوستن
كه بى سيهر بو موعجيزه ي خوايه
(خارق العاده) نهو بو دانايه
دوعاى كرد: خوايه تو بمكه ي به نور
قه بول بو دوعاى (نور على نور)
سيهرى نيهو له سيهرى نهو
حه ساوه ئوممهت به روژو به شهو
خوايه حه شر كه ي (طاهير) و دوستان
له گه ل نهو زاته له كاتى وهستان

به حر كه: ۲۰/۱۲/۲۰۱۲ ز

* * * *

كه بار

(به حرى ره جهز)

جيژنهى به راستى بو موسولمانى
 بهسته كه ئەتۆ مانگى قورئانى
 مانگى يهك شهوت ليمان به دهر كهوت
 خوا بوى هه ناردين خيرو به ره كهت
 مانگى ته هليله و ته سبيح و زيكرى
 خاوهنى به درو (ليلة القدر)ى
 (هدى للناس) خوا بوى داناوى
 خاوهن چيژين ناو و نازناوى
 گهر به رزى ريزت نوممت بزاني
 ههر بوى بمينى ئەو ره مه زاني
 رۆژته ئيسلام دهر فتهت بستينه
 راگره رپزى ئەو نازهنينه
 ههنده پيرۆزى به خۆت ليرانه
 لاوى كورده كهه رپزى بزانه
 تومان له لابي ئه دره وشين له دور
 (أهلا بالصيام أهلا بالسحور)

پير خيرو خوشى پير شادمانى
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان^(۱)
 روناكى به خشى بو پاك مهمله كهت
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان
 خه رمانى دينى بو كهسى بيگرى
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان
 به (شهر الأمة) تۆ ناسراوى
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان
 دهست به دو عاوه روو له يه زداني
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان
 چوكده له مزگهوت قورئان بخوينه
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان
 سيمای به نرخت و له ئاسمانه
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان
 نورى تۆو قورئان (نور على نور)
 ياخوا به خير بيى مانگى ره مه زان

(۱) له (۱۶) ى ره مه زان له جياتى: ياخوا به خير بيى...، بلى: ياخوا به خير چى.

گهرچی به ئەژمار مانگی نۆهه مه به لام له فهزلا بی شک بیکه مه
چهندی وهسفت کهم هیشتا پیم کهمه یاخوا به خیر بیی مانگی رهمهزان
ههستن پاشیوه کابانی مالان ریکخنه خواردن و سفره و خوانان
وریا کهن گهوره و گچکه و منالان یاخوا به خیر بیی مانگی رهمهزان

به حرکتی / رهمهزانی ۱۴۱۳ ک

* * * *

گازانده

(به حری رهمه)

عومره کهم چو، چم له خو کرد؟ رووم له لای خوا ههر نیه
سالی ئەو سالیش به سهر چوو، ههر دهلیی هوشم نیه
ههر سهری کانون بو باراشم برا جا چی بکه م؟
(تیچین) یش لیده م له گهلیا ئەلبه ته سودی نیه^(۱)
کانی خیرم؟ کانی چاکه م؟ کانی زوه دو شه ونویژ؟
کانی ته قوا؟ کانی وه رعم؟ ههر خراپه م چانديه
(ههرزن) و (خۆژه) ی بچینم، گهنمی نادورم ئەمن^(۲)
میوه ناخوریتن له باغی پر موغیلان و زییه

(۱) تیچین: هه مبانە یان توره گه، پر دانه و پیره ده کرا له سهر باری باراش داده ندره.

(۲) ههرزن و خۆژه: دوو جوړه دانه و پیره ی وردی بی که لکن.

كردهوى من پيگاتن دووره سودو به رهه مى
 چاوهروانى نابى بکرى ميوهى دارى بى يه
 نهفسى نه ماره م نهمر كا ههر ولا تى بى نه چم
 تالو سويزيش بى نه چيژم نه زبته تيش بى قهيديه
 نازووقه ي خوم ههر كه فهوتاند ههر به دهستى خو نهمن
 كاتى ده چونى بيتاقه نه لبه تا ناوم نيه
 ديتنى چاكهم كزه خو زه ربهينى پيدهى
 بهس خراپهم مانگى چارده ههوجه نهنگوستى نيه
 (يا رسول الله) ده زانم جيگه بى تو ناگه مى
 خوت جه نابت پت نشاندام راسته هيچ شوبهه ي نيه
 گهر له مه ولاره بكه ي توو روو له مه ولا (طاهيرا)
 جيت بهه شته بگره ريگهت ده چيه باغى شاديه

به حرکه: ۱/۱/۱۴۱۴ك

* * * *

جهفت خشته کی له سهر پینج خشته کی ماموستا عبدالکریم سیبیرانی

له سهر شیعی ماموستا مهلا خلیل (مخلص)

له ستایشی که ماله دین شیخ موصطه فای نه قشبه ندی

(به حری ههزه ج)

سهرم سورما له ئەم قوطبهی شیمالی وینه که ی کانی
له سهریا دائیره ی عیلمو له بو حکمهت ئەوه بانی
چ ئیکسیریکه گهر دهستی که سی گیری له دامانی
که مالی دینو دونیا زوجه ناحهین میسلی وی کانی؟
گولی گولزاری ههر شهه ههر بیی به شقی یهزدانی

له ژیر چه رخی فهلهك قوربان ئەتو ئیمپرو که سولتانی
له نه شری دین وهلی عهدهی له جیگه ی غهوسی گهیلانی

ئهوه ندی خۆت بکه ی خادیم له ئەغیاری بیی مائیل
زیاد بو ت دی له ئیفضالی به فهوزا توو دهبی نائیل
له دهست خۆتی نه دهی ئەی دل ئە گهر هوشیاری و عاقیل
ئهوه ئیمپرو که بو عیلمی زوهورو باطینا حامیل
له عیلمو مهعرفهت فهدده له ئەوصافی حهسهن کامیل

له فهیزو نیسهت و هیممهت، وه کو به حریکی بی ساحیل
له بو حکمهت به من ناگری قیاسی کهم به لوقمانی

له بهر ئاه و له بهر نالان، وشك بوم من وهكو داران
نه زه تانه شيفا قوربان له بو تا دارو دهرد داران
فيدات بى جان و روحى من، دهبالوتفى وهكو باران
بى بو قلبى ديمى من، كه ديم پويسته بو باران
خوناوى هيمنه تت داگرى، سهرو رويى سيهه چاران^(۱)

ئه گهر ساتى له سهه يهك پى بوهستم روبه روى ياران
دهبى شيت بم ئه گهر بيدم به هه وليرو سوله يمانى

به غه يرى يار ئه گهر عاشق مهيل كاتن دهبى به دكار
به تاييه ت بهس له بو وى بى هه مو گو فتارى و ئه فكار
ئه گهر مه يلى هه بى دلدار، ده بى ته ركى بكه م به كجار
كه لام و گف تو گو زى هه ركه س، چ لادى بى چ ئه هلى شار
له سهه ئه م فيكره يه عه زمم ، له پيشى ئه و ده كه م ئيقرار

له سهه ئه مرو ئيشاره ي يار، ده كه م ته ركى هه مو ئه غيار
له لاي من خو شتره ته ركى هه مو عالم له هيجرانى

(۱) سيهه چار: سيهه چهر: رووره ش.

که مالاتت وه کو دهریا به سهد پاپۆرى بر نابی
شهریعت نابی غوربهت هه تا کو توی له بو مابی
له بو بیچاره وو هیتیم له عهسرى ئیمه توو بابى
له زومرهى (اولیاء الله) نه بوو میسلى له پاش بابى^(۱)
له دوو ئه وه دوره و ابزائم شه بیهت قهت په یا نابی

له گولزارى و یلايه تدا گولیکى زیده نایابى
له نیو تاریكى ئه وه عهسره وه کو خورشیدی تابانى

به قانونى عیشق نابی له بو مه عشوقى خوئ هیچ دهم
ئه گهر کوچه، ئه گهر چونه، له بوئ عاشق بهینته دهم
زمانم وه رگه ری چم وت؟ له خو ما هیچ نه بو ناگه م
به لئ راسته له نیسیانا خهلق بوینه بهنى ئاده م
له بهر ریسواو په ریشانى له قهلبا دل نیه یه کده م

په ریشانم له حالئ خو م به خو شم من له خو ناگه م
نه زه رتان گهر له سه رمان بئ چ ناکاتن په ریشانى

(۱) له دهسته واژه ی (میسلى له پاش بابى)، جوړیک له ره وانیه ی هیه له به لاغی عه ره بى پی
دهوترئ: (الإلتفات من الخطاب إلى الغيبة)، واته: گورپنی ووت له رووبه روو بو پاش مله،
ههروهك له فهرموده ی خوی گهوره هاتووه: (حتى إذا كنتم في الفلك، وجرین بهم)،
سوره تی یونس، ئایه تی: ۲۲.

قصدنا روضة الأنس بضامر وحاديه
وصلنا الباب مفتوحا على رغم أعاديه
تعالوا فاشربوا كأساً رحيقاً في نواديه
فهل عيباً تروا فيه أفي بطن وباديه
ألا فاكشف عمى القلب و لا تنكر أياديه

نوالي من يواليه نعادي من يعاديه
هو المعيار للحب لدى راض و غضبان

وهها بهد بيثرو بهد كارم كه ماوم ههر به ناو ماوم
له حيره تدا ته ماشا كه موعا كيس دينه پيش چاوم
له غه مخوارى ده مي كه من وه كو دانهى خوراو ناوم
له سهر گاز مالوكه مى مي حنه ت فه له ك داينام له بو داوم
به توتياى ژيرى نه عله ينت جه لا كه م نورى دوو چاوم

سهرم دانايته ژير كهوشى هه لى ناگرم هه تا ماوم
ئه وهى لومهم ده كا عوزرى قه بوله چونكه نايزانى

له ژهنگى جورمو عيسىانا ئه وا (طاهير) وهها ماوه
به توبه گهر سه قيل نه كرى له ئيستارا مه لى ماوه
له به ينى نه فسو شه يتانا (كهريم) وا لى په شو كاوه
سه رابى گهر بينى وا ده زانى لوجه بى ئاوه
له به حرى هيممه ت به حرى موحيت پر لوجه بى ئاوه

له ريگادا خهريك ماوه هه مو دهم مات و داماره
به زوو (مخلص) عيلاج نه كرى گه لي نيژيكه فهوتانى

به حرکه: ۱۹۹۳/۷/۶ ز

* * * *

پينج خسته كى له سه شيعرى (موخليص)

فهوتاره قهناعت وه ده زانين نيه چاره
تيفكره له هه لا هه موو دهم به حسه له پاره
چى رووته برؤ مالى هه مو چشتى به باره

(دنيا كه ديياره به فوصول سالى چواره
ئهو عهسره له بو خهلكى هه موو فهصلى به هاره)

دائيم هه له ته دبیر هه له پيکهاتنى نهوسن
له خوار دنى چاك چه ندى بخون دائيمه برسن
ئه نواعى ته عام تيکه له كهن هه وه كو هه رسن

(دائيم له خه وو خوار دنو پهروه رده بى نهفسن
بى باك له هه رامو له هه لالو له هه ساره)

نابىنى له ژينى چ كهسى رازى بى نه ورځو
ناشو كرى ئيداره يتى هموو دهم ده لى رځو رځو
تير نابى دلى رځو ژى، نه كا ههنده كى شه ورځو

(نهى واى چيه نهو عالمه وا تووش بوه نه ورځو
ئاگاي نه له دينه، نه له ژينه، نه له عاره)

ههركهس به به لايى چ ههرايىكه چ هو رىا
حاصيل نيه مه قسودى كهسى هه نه لى برىا
سه د فهده بى زي ر بى وه ده زانى چ نىا

(ههركهس به ههوايىكه وه مه شغوله به دنيا
پى وايه ده نائت شه ره فو سو كى ويقاره)

(طاهير) وه ره خو ت ههروه كو (مو خليص) ته وه لاهه
لهو عالمه، غه پرى نه وه ئيم رځو نيه چاره

نامۆزگارى خزميك نه نه لمانيا

ههى دادو بېداد خوش ئاوازمه ليره بو ئەلمان بانگه وازمه
بو ريگاي خوا ههه لايه نگر بن بو دهستورى حق ههه خو له بير بن
خو ههه خودايه له ههه جيگايي چه پارهت دهه له گشت به لايي
ههه مرازيكي كه نهه نه مرکا له ئەلمانيا ياله نهه مرکا
دهبي بيته جي چ خوش چ ناخوش سهرو دل نايي بيته فهراموش
جا دهبي ههه دهه بهندهى خودا بن گهه له ههه لير بن يا خو له ولا بن
ئاخيري چوونمان ههه بو لاي وييه كهس نهه كهسهيه خواي لي رازيهيه
قهت واز لي مهينن نويزو روژيتان كردههه چاكه نهچي له بيرتان
بهه مجوره ژيان گهه بهنه سهه ليو رازي دهه بن خوداو بيغه مبهه
دوعاو بو دهكهه واله بهه حرکه (طيب) و (طاهير) بو ههه مو چاكه

ز ۱۹۹۷/۸/۱۷

* * * *

پيرؤزبايي

(ههزه جي مهحزوف)

به باقه خونجهيي باخان كه پشكوت

له رۆژى دووشه مه تىكرا گه شاوا

نزهيي بايي سبه ينانيش له (سيتك)

كه لييدا عاشقى مهست كرد له تاوا

دهبينم كه يفو شادى چيني گه نجان

به دهفوهو چامه وو شيعران له باوا

دهلئين گويندهيي دهنگ خوش به كومهل

موبارهك بادييه، بو (بوكو و زاوا)

له بوم ديتن ئه گهر شيعران بنوسم

به لام به سبى دهلئين كاتى نه ماوا

مزگهوتى شههيد نجم الدين / ههولبير: ۱۱/۸/۱۹۹۷ز

* * * *

بۆ كاكه مهلا (طيب) به هوى نه خوشى حومالته

(به حرى په مهل)

ئىنتيه‌ئى تايه ئىشالله وا نيشانه‌ئى سو كيه
كوللى ناخوشى كه دابى هر له گه‌ئىا خوشيه

پاشى ئه‌ورۆ نايىنى قهت تاوو لهرزو ژانه سهر
هيممه‌ئى پىرانى نه‌خشى گشتى ئازار دئنه دهر

دئيه حوجره و داده‌نىش ن بۆ موتالا پىكه‌وه
هم سوالفه و به‌زمى مه‌جلس تىكرات بىر دئته‌وه

(سىپه‌رۆ) بى (تاي شه‌وان) بى (ژانه سهر) ئازارى دهم
خه‌زنه‌نه بۆ رۆژى دادى چاك ده‌زانى چاوه‌كه‌م

گهرمى دۆزه‌خ نايىنى هر ئه‌و حومايه كافييه
چيت ده‌وى ئه‌ئى (كاكى گه‌وره) خواىى گه‌وره‌ت شافيه

ز ۱۹۹۳/۷/۶

بۆ مهلا صديقى قوشته په

هه نجهتت خو شه بو خو له مالنان
به لام سه د نه سه ف هه نجهتت خلاس
زورت خوش ده وين قهت ناچن له ياد
پاشى نه ورؤ كه خه و نان بينه
خوت گران ده كه ي گه لي به نازى
(دروونه ت) خلاس ئا گام لي هه يه
به لكه م له سه ر رى دي له بو مزگه وت
باوكت نه هلى مال ده گه ل مه لا كان

درونه ده كه م يارى برا كان
جا بكه بيرى (قهيناغ) له گه ل (داس)
چونكه له به روان ده رؤرت رابارد
هه ر داسى بسو و شان هه لته كينه
هه ي پشتم ديشى كو بچمه (گازى)
به سيه ! وه ره وه گير بوون زيده يه
نيوه رؤش نه خو ين چى بو به قسمه ت
خزم و كه سانت سه لامكه لييان

مزگه وتى شيخ موسته فا له هه ولير له: ۱۹۷۲ز

* * * *

بوفه قیيانى مزگه وتى سپى

هەر مهوزوعه كى نانوسنه وه قهت
ههنده نازانه بچن بو ده عوهت
پاشان گهرمايه وه له بهر حه رارهت
ده بى تير بنون بكهن ئيسراحت
ئه مجا ميوانيش واغروو ئه كهن
بو تان هه نجه ته گهر سه عى نه كهن
له مه وه دوا وه ته ركه كى ته وه ززه ل
بكه ن ده بيه ته سو دى مو سته قبه ل
سه ره وه ي مه جليس قهت مه ره ق مه كهن
چه ند له دو وا بن فائیده ده كهن
ديسانيش (طاهير) سه رتان لى ده دا
دو عا كهن ئه ستوك زور باى لى نه دا

(بۇرۇنلەم عومەر)

سىمات نەمىنى رەببى (سەماوار)
 ھەر لە داخى تۆ من ئەكەم ھاوار
 قەت ئازاد نەببى گەردنت بشكى
 تا ماوى (شىرەت) لىيى نىتن پشكى
 بۆچ (ئاتەشخانەت) خستە سەر دلّم
 لە داخى تۆيە كەوا دل كۆلم
 كردت بە تەندوور دللى ھەزىنم
 كولاوہ تىكرا كۆنە برىنم
 گلەيىم نە كرد سوتاندت (چنار)^(۱)
 بۇ بۇ (عومەر)ى كردتەوہ دوبار
 (عومەر)ت برىد م گوللى بەھارم
 بە تەنيا ماوہ جىكەى (نسا)م^(۲)
 ھاتنە تىكاكار (غەوس)و چەند مەلا
 نەتگرت رىزىيان (لا حول و لا)^(۳)
 ھىچ كەلكت نىە دۆستى ئاگرى
 بۆيە رىزى كەس ئەبەد ناگرى

(۱) چنار كچم بو، بە سەماوار سوتا، يەكى رەمەزان رۆژى ھەينى سالى ۱۹۸۹ز، لە تەمەنى

يەك سالى، لە نەخۆشخانە كۆچى دوايى كرد.

(۲) عومەر و نسا جىك بون، پىكەوہ لە ۱۸/۱۲/۱۹۹۰ز لە داىك بون.

(۳) ئاماژەيە بە خەونىك لەو كاتى دىتم.

ئەو خونچە گولەى هېشتا نەپشكورو
باوہشت لىدا لە بۆ خوت برد زوو
رۆلەم چوار رۆژى كيشا سۆتو سوو
لە نەخۆشخانە لە دونيا دەرچوو
(طاهير) خۆراگرە قازانجە بەخوا
پاداشت بۆ دى بى ئەژمار لە دوا

بەحرکه: ۱/۱/۱۹۹۲ز

* * * *

بۇ ئەحمەد مهلا ئىسماعيل نانهكەلى

كاك ئەحمەد مهلا ئىسماعيل ماوہيەكى زۆربوو لە بەنديخانەى بەغدا بەند كرابوو
لەلايەن رژیمی بەعس، وە خزمەكانى سەردانى ئىمەيان كردو ووتيان: كاك ئەحمەد
داواى دەورە دوعاى كردوو لە فەقييانى بەحرکه، ئەوانيش چەند دوعاو (مولاي
صل) بيان بۆ خویندەو، وە منيش ئەو شيعرەم لەو كاتەى دانا لەبەر ئەوپەيوەنديەى
لەگەل مامۆستا مهلا ئىسماعيلى بابى هەمان بوو، وە لەبەر ئەو خيرو خيراتەى كاك
ئەحمەد هەيبوو بۆ هەژاران، پاشان بە فەزلى خوداى گەورە زۆرى پینەچوو نازاد كرا:

(بەحرى هەزەج)

خەرىكى دەرس و دەوران بوم لە گەل تاقمەى فەقيانە
لە كاتى هەستى خۆم راگرت كە دەنگ و باسى ميانە
وہام زانیوہ ئەمجارە بە ناوى ئەحمەدى هاتن
نەجاتى بىت لە نازارى، تكاو ئاواتى هەموانە

له بهر ئه‌و ئیشه چا‌کانه‌ی که ده‌ستی بو در‌یژ کردن
 به یارمه‌تدانی ئاواره له دیهات و له شارانه
 فه‌قیرو بی‌نه‌واو بی‌ک‌ه‌س، گ‌ه‌دا، په‌ک‌ه‌وتو، لیقه‌وماو
 شه‌پ‌رزه، بی‌ده‌رو، ماوا، له بهر سوتان وتالانه
 به دابه‌ش کردنی سه‌د ته‌ن گ‌ه‌نم بو خواو به‌بی‌میننه‌ت
 به که‌س نادرینه‌وه چا‌که‌ی به غه‌یری زاتی یه‌زدانه
 هه‌مو نازوقه‌بی پی‌ویست له بو لاتانی دابین کرد
 له راهی ئه‌و خودای گ‌ه‌وره که خو‌ی شاهیدی حالانه
 ده‌و‌ک‌یش گ‌ه‌ر خه‌لیلیک و سوله‌ی‌مانی همه‌ی هه‌بوا
 هه‌ل‌ستابان وه‌کو (ئه‌حه‌د) به کاری چا‌که ئازانه
 گرانی نا‌ک‌را باسی به جاری ده‌بوه هه‌رزانی
 له هه‌رلا ده‌نگی خو‌ش و هات ده‌هاته مالی کوردانه
 له به‌ندیخانه‌یی به‌غدا له بو خاتری هه‌مو چا‌که‌ی
 قوتاریکه‌ی خودای گ‌ه‌وره ئه‌وه ئاواتی هه‌موانه
 له مام‌وستاش خودا خو‌ش بی‌ به فه‌یزو ره‌حه‌تی بی‌حه‌د
 سبه‌ینی گ‌ه‌ش بکا چاوی به قه‌سرو حو‌رو غیل‌مانه
 ئه‌وه‌ی (طاهیری) ناچار کرد له بو نویسی ئه‌م نامه
 حقو‌قی باو‌کی ئه‌حه‌د بو له‌گ‌ه‌ل ئه‌و چا‌که زو‌رانه

ز ۱۹۹۶/۲/۱

* * *

په سهند کردنی کتیبی (الزهرة النضرة في السيرة النبوية العطرة)
دانراوی ماموستا سید عبدالله توتهمی ناسراوه به (عاجز)

له ئیستا ههتا دنیا دهچته سهر
ئه گهر بنوسن سیره ی پیغه مبهه
چهند داناو زانا، جه کیم، فهیله سوف
حاسیبان رینز کهن قهلهم و دهفتهر
نانوسری گشتی سیره تی پاکي
ئه و سافی پوخته ی ئه و زاتی ئه نوه ر
(زههره) ی ماموستاش (عاجز) ه لیره
بو ئه و مه بهسته ناگا به زه فهر
به لام سود به خشه خزمه تی ره سول
پیروزه (زههره) پیروزه دانه ر
شادمانی که ی خوییه به به ههشت
باغو باخچه کان، روبرو کهوسهر

به حرکتی: ۱۰/۹/۱۹۹۷ز

په سه نند كردنى كتيبي (رونكردنه وهى ته وه سسول و ئىستيغاسه به غه يري خوا) دانراوى
مامؤستاي پايه دار مهلا سه يد موجه مهمه د به رزنجى پيرداودى (ره حمه تى خواى لى بى)

بسم الله الرحمن الرحيم

إلى من حمدت سيرته و سلسلته، وصفت عن الكدورات أوصافه وسريرته، الأستاذ
المكرم، والشيخ المعظم، السيد محمد الحسيني المحترم.

تشرفت بمطالعة مؤلفكم (رونكردنه وهى ته وه سسولو ئىستيغاسه به غه يري خوا)
فوجدته كتابا شافيا لأسقام الجهل، مستندا إلى الأدلة الرصينة من الكتاب والسنة، وإن
مسائله بحق مدافع رحمانية، تهز أركان بناء الوهابية.

راجيمه ي خودا دانرا له زه مين
تاكو نه هيلى ريگاي شهياتين
ئهو (رونكردنه وه) رونكاكى خوايه
ناوه كه ي خووشى وه كو خوى وايه
ديته سهر ريگه مرقى نه زان
به ده ست مامؤستاي مزگه وتى فورقان
بيهيلى خوايه بو ئيسلامه تى
به دريژى زه مان به سه لامه تى
تاكو خه باتكا بو گه لى ئيسلام
بو گه وره و بچوك له بو خاس و عام

په سه نند كړدنى كتيبي (گولۍ بروا)ى مهلا موحسينى به حرکه بى

زانست بؤ مروژ وه كو باخچه يه
نهو كوردستانه پر له باغاته
چى نيازى بى گولۍ بؤن ده كا
كاك مهلا موحسين براى خوشه ويست
وا هؤنراويكى كورتو به كوردى
به پيى حه ديسى ئيمامى عومهر
نوسينى (موسليم) له گهل (بوخارى)
بؤ پلهى به رزى بلند كهى نوسهر
نهو بروانامه و نوسينه كانى
بدرين به چاپ و همم بكرين بلاو
(كانى) به حرکه ش ئاوى رهوان بى
هه زارانى دى پيشه و اى ئيسلام

هه ردهم سه يريكه ي پر له خونچه يه
كانى و كانياو، ميرگو و ساباته
به پيى خواسته ي خوى تهرخان نه كا
بؤ نهو مه به سته (گولۍ بروا)ى ويست
بؤ قوتابيان نوسى به وردى
ده گيرتته وه نهو له پيغه مبه ر
خوايه ره حه تيان له سهر ببارى
ئيسته و دواروژ كو سپه ي نيته به ر
(مه ولود نامه) كهو گشت نامه كانى
تا بروا بونيان وهك ميسك و گولاو
بؤ عيلم و عيرفان هه ر ئاوه دان بى
شهر به تى نوش كهن ئيتر و السلام

ز ۱۹۹۸/۱۰/۵

* * * *

بو كوچى دوايى ماموستا مهلا عبدالمجيد گراوى

(به حرى رهمه)

وا سهرم سورما له رۆژى، هۆى چ بوو گۆرى مه دار
هه ر گراو بو رۆژهه لآتمان، هه ر له وئيش خۆبدا حه شار
تارىكستان پر وولات بو، نوقتە بى رۆنى نه ما
دادو فيغان كه و ته ئه رزى، تاكو ئه ستي ره ي سه ما
خۆ (سه فەر) بوو بو سه فەر چوو، هه ينى (هه ينى) هاته لاي
هه رده بى ميوانى من بى، چونكه ماقول مه لاي
مه دره سه ي شه قلا وه وو كه ر كو كو و تو پزا وه ده لى ن:
كى به ئالقه ده رسى به يزاوى ده لى؟ پىمان بلين!
ئاخىرى ميسكى خيتام بوو مه دره سه ي هاوين هه وار
شاهيده بو دين كه كردت عومرى خوت خزمه تگوزار
واله لاي باوكى جه ميلى دامو ده زگا رپنخراو
هيممه تى پير مام له گه ل بوو پيرمه مى كرده گراو
تاله ده ربايى نه زانين ته ر نه بى پى قه ومى كورد
لو قوتايى زووى دروست كرد ييكه مين رپيازو پرد
خزمه تىكى بى وچانى ئه لقا ئه و شيخه كرد
زيندوو ه پاش مردنيش كه س بوى نه لى هاواره مرد

جارييه ئەو خيـره چونكه بهردهوامه نابري
 غهيري زاتي حهق به كهس ئەو چاكه شوكري ناكري
 نايههوي ليتان گهلي كورد هيچ سوپاسيكي بكه
 ده بههوي بهس لاي خودا پاداشته كهي ئاراسته كه
 خو (گراو) بو جي نه زهرگه و خويندني (مهولانه) مان^(۱)
 واته ههردهم حازره ئەو هيممه تي نه نبى گومان

له مزگهوتي ماموستا مهلا مهجيد له سهريه ن له: ۱۹۹۴/۱/۳۱ ز خويندرايه وه

* * * *

(۱) مه بهست هه زهه تي مهولانا خالیدی شاره زووریه، گۆيا فه قییه تی له و گونده کردوه.

بۆكۆچى دوايى مامۇستا مهلا فائىز مهلا عبدالله بىتواتى

(به حرى ههزه ج)

له پيش چاوم دهليى ههولير ههمو چولو بياپانه
ئه گهر چى دؤست و مامۇستا گهلى ليرانه وهستانه
زمانم ناگهريى خو باوكى خالىد ناوه كهت بينم
گهلى زوو كۆچى خوت تىكنا ئهدى نهترانى نيسانه
چ ناقهوما ئه گهر جار جار دوو چاوه كاله كهت گهشبا
ئهوا (سهيدا)ش به ديداره له بهر توو ليره ميوانه^(۱)
به خوت چووى و ئه مهت هيللا ژيانمان پاشى توو تاله
دهبى سيپورى دلّمان دهين كه ئه و رييه له پيشمانه
ههر پت دابو بفرموى بو (به حرکه) تاله خزمهت بين
بمىنى باله بو جهننهت ئهوى مه جليسى يارانه
له (موصل) توو وهفاتت كرد ئه و يش بهختى سپى خوت بوو
تكا كارتته (نه بى يونس) له بو توو خاوهنى خوانه
گومانمان نابى جيگا كهت له باغاتى به ههشت دايه
دهبا شادمان بى تىكرا تن سهر و سينه و دلّو جانه

(۱) مه بهست سهيدا مهلا ئه همدى تاكرهيه كه دؤستى خوشه ويسى مهلا فائىزى خوا ليخوشبوو

نزای یاران دهبارینى له لای یهزدانهوه رهحمهت
له سهر گۆرت که پیروژه له تهك باپرو باوانه
له کۆتایی دهلیم بو خانهدانى ئال مودهپیس: بهس^(١)
به تهنیا نین له سهرخۆشى که سهرخۆشى له ههموانه

له مزگهوتى شیخی چۆلى له ههولیر له: ١٩ ی رهمهزانی ١٤١٠ك-١٤/٤/١٩٩٠ز

خویندرايهوه

* * * *

حهديسى زهعيف

به عزه كهس ددهوى، زۆر به نهزانی	له عيلمى ههديس، چش لى نازانى
دهلى زهعيفه، ناشزانی چيه	زوعفى ئيسناده؟ يال له مهتنيه؟
ئيسنادى هيروه؟ يال له ههورازه؟	زوعفى بههيزه؟ يال نه لاوازه؟
ههيتى موتاييع، يال به تهنيايه؟	ئهو جا نۆبهتى، باسو ههرايه
قەت بهبى چهكى، مهچوو لهبو شهر	بى سهيوان زستان، جلكت دهبى تهر
بى چرا بچى، به شهو لهبو رى	دهكهويه قورتى، پيت وهرده گهرى
(فسألوا أهل الذكر) بخويته	رۆن دهبى كارت، وه كو ئاوينه

به حرکه ١٩٩٥ز

* * * *

(١) (آل مدرس): نازناوى ماموستا مهلا عهلى برا گهورهى مهلا فائيزه.

ئاشی ئاودهل ئاغا

له کوردیکی نه خوینده واریان پرسیار کرد: به چ دهزانی خوای گهوره تاكو
تهنیايه؟ وهلامی داوه: به ئاشی ئاودهل ئاغا دهزانم، تا یهك خاوهنی ههبو چاك ئیشی
ده کرد، گرمهی دههات، کاتی بووه دوو خاوهن تیکچو، نه گهر خوای گهورهش
وینه و هاوبهشی ههباویه نه و نهرزو ئاسمانه تیک ده چون، منیش ههستی نه و کورده
عاقلم له و چهند دیره شیعره دهریری:

ئاشی ئاودهلی تا یهك خاوهن بوو
ههر گرمهی دههات خیرا له کار بوو
که بوونه دوو کهس له ئیش راوهستا
چا نه بوو به هیچ فیتهرو وهستا
نهوها دهزانی خوا تا که و تهنیا
کورد بی، ره و هند بی، له چۆل به تهنیا
جا بهندهی ئیسلام له و بابه تهوه
بروای تهواوه پوخته و بتهوه
بو دریره ی باس شهرحی مهقاصید
سهیری که دهگهی به گشت مهقاصید

ئاوى به دره و جه سان^(١)

(به حرى رهمه)

دهورى (مهشكه) و دهورى (كونده) ئاوى (به دره) ي گهر هه با
نه يده ويست (جهفت) و (هه نار) و (خى) و (سماق) و چشتى تار
بهردى (كيليه) ي كو ده يلى، ئاوى جه سسان هه نده تيژ
هه ر ده يپرى هه رچى بوى بى، كاتى گهر مى بيته كار
دلگه ر تا (بووز) هه بى گهر بووز برا ئه و دلپه ر
په ر له ماده ي كيميائى هه لده چى ده شككا بوخار
هه نده دۆسته باب و باپىرى له گه ل چلكى جلك
رۆژه كى گهر نيته لاي ئه و خوى ده چى بو لاي به غار
هه ر كه نامه نارد برا (بووز) خوا بىرى سوچى منه
هه ندى چه ند جار هه ر برپىسم گفتوگوى ناله بار
(طاهيرا) شوكرى خوواكه ، نيعمه تى زۆره له سه ر
كوللى كه س، خوشت بللى (استغفر الله) په ر به زار

شه هابى ١٠/٢/١٩٨٦ز

* * * *

(١) (به دره) و (جه سان): دوو ناحيه ن له باكورى پاريزگاي كوت، ماوه يه ك بوژ له و دوو
ناحيه يه بووه، وه له بهر سوپرى و تالى ئاوه كه ي ئه م هؤنراوه يه ي ووتووه (ابوبكر).

ئىجازە نامە كان

سرودى كاك فهقى

به بۆنهى ئيجازه وهر گرتنى مهلا ناصيح سورچى له به حركه له لايهن كاكم مهلا طيب دانراوه،
وه ههر لهو ئاههنگهش له: ٣/١٠/٢٠٠٢ ز خويندرايه وه

(به حرى رهمه)

كاك فهقى چهند خو شه ناوت تا ئه بهد نانو پته وه
مه شه عهلى به يداخى حو جره پيه قهت نامر پته وه
وا تر يسكهى عيلمه شه وقيدا له كي وو ده شتى كورد
بو يه ئيره ش - خوا زياد كا - نوورى لى ده جه پته وه
مه رحمه ناوى شه ريفت بو دلى زامدار و كول
كاتى ناوت هات هه ميشه قوفلى دل ده كر پته وه
كاك فهقى چهند خو شه ناوت فى و قافو يائه كهت
پى ته رازوى داد گانه، حه ققى پى ده در پته وه
سه نكه كانيشى شه ريعهت وه كى تاب و سونه تن
كاتى قور ئان هاته لات ئه لبهت سه لام ده در پته وه
كاك فهقى چهند خو شه ناوت، توو خودا كهى جار به جار
بو دووعاى خي رت برا كهت (طاهير) ت بير بي ته وه

ئىجازەى فەقىيان لى مەزگە وتى حاجى يە حيا لى ھەولير

(بەحرى رەمەل)

ھەر لى ئەلفو بى يى چامەم، ناوى اللە دىنمە زار
تا رەوان بىتەن زوبانم، تاكو پىرۆزبى ووتار
ھەر بە خۆيتى ئىسمى ئەزەم، ئەلفو لامو ئەلفو ھى
نەخشە كەى وا مۆرى دلەم، ھەر لى گەلمە ناسرى
دارژى رەھەت لى سەريا، ميمو حى وو ميمو دال
سەرورەن يارانى خۆبى و، ھەر كەسى خۆى داتە پال
خاوەنى باغىكى ئاين، دارى ميوەى پوختە يە
ئەو سەرى بەسراوى عەرشە، بىكە كەى وا ليرە يە
موجتەھىدانو مەلانە، چاوە دىرو پاسەوان
ھەم فەقىكان ميوە بەخشن، بەس بە ئىزنى باغەوان
ئىستە كەش تا قىمىكى گەنجان، حازرن بىنە ئىمام
بەرھەمى ئەو باغە خۆشەن، ناسكن شەتلى نەمام
چەند جووانن جو بىبە كانو، مېزەرو چەند پوختە نە
باغى كوردان ھاتە ھەولير، مەدرەسەى پر غونچە نە
كو تريسكەى دى لى دور را، مېزەرو وەك كارەبا
رۆن دە كا مىحرابو مېنەر، مەرحەبا سەد مەرحەبا

نیجازهی مهلا عیصامه دین و مهلا مهزهه ر نه لایه ن کاکم مهلا (طیب) نه به حرکت

(به حری ههزه ج)

له نهو چل تا کو سه ر نه م چل، چریکه ی قومری و بولبول
 له شهوقی سوسه ن و سونبول، چ وه عده ی کاتی نیسانه
 نزه ی با هات به یان به ردان، له سه ر غونچه ی گوتی کوردان
 که پشکووت عاشقی مهست کرد، له پر را هاته جوللانه
 چ مه جلیسیکه نه م کوره؟ له ناین پهروه ران گرده
 ده لیلی خانه دانیتی که زانست خانه خویماننه
 له دانیشتن له گهل یه کدی، دل و ته غمان بیناییکه
 له نایه ی سورته ی حیجره، خودا داینان به نخوانه^(۱)
 که ناویانای عیصامه دین له بووه ی دهستی خو بگری
 (بجل الله) هه مو کاتت نه گهر چه زکه ی چ ناسانه^(۲)
 (به حرکت) و (نهزهه ر) ه مهزهه ر، که نه ور و هه ردوو لی دهر چون
 مه لایان شاهیدی فهزلن، نیشانه و جوبه که ی شان
 نه گهر ناو جیه کی بگریت، ده بی بیگرت هوه جاری
 (بحمد الله) شوکور نیستا (به حرکت) ریژنه بارانه
 مه لین کاتی نیه باران که مانگی نویه گهرمایه
 تنوکه ی عیلمه دهر ریژتن، له حوجره ی بابو پیرانه

(۱) نمازیه به نایه تی: (ونزعنا ما فی صدورهم من غل إخوانا علی سرر متقابلین)، الحجر: ۴۷.

(۲) نمازیه به نایه تی: (واعتصموا بجل الله جمیعا ولا تفرقوا)، آل عمران: ۱۰۳.

که رايىخى مهلهك بالى له بن پىي ئه و فه قىي دل پاك
 هميشه هه منوشىنى وان، ده سورپىن ده ورى ئاسمانه
 خودا بو خاترى نه هه د، محمه د، موسته فا، ياسين
 كه قىدوهى راستيه بو مه هه موو مهردى موسولمانه
 له فه زى به حرى ئىحسانت كه كه ناكا ببارينه
 شىفاى دهردى برا گه ورم كه ئاواتى هه مومانه
 دووا رۆژ بشمرى (طاهىر) نيه باكى كه وا پىك هات
 هه مو نامانجى خوئى دىتى ئىجازه ي عىلمى كوردانه

ز ٢٠٠١/٩/٢٠

* * * *

ئىجازه ي مهلا فه تحى باوه خه لى و مهلا سه بىيد نه حمه د ده ربه ندى

له لايه ن كاكه مهلا (طىب) نه به حره

(به حرى ره مهل)

هه ر مهلا يهك وهك گلوپى كاره با بوو شه وقىدا
 بوپى گورى پاشى مردن، نورى لى ده جىته وه
 ئاوه دانبن مه دره سانمان، پر مهلا وو موسته عىد
 غونچه بى باغى فه قىيان، رۆژو شه و گه ش بىته وه
 بىنه رابه ر بو گه لى كورد، بو ژيانى پىشه كىن
 وهك هه مان لاوانى پىشوو، ئىسته بىر ده كرته وه

خو ا بدا ته و فيقى سهيد احمدا له گهل فتهقى له سهه
رېنگه بى راستى ژيانيان كو سپهيه كيان نيته بهر
(كانى) عيلمى ههه ره وان بى، ناوه دان بى (به حره كا)
شه ربه تى سافى ئيجازه چهنه فقهى لى نوش بكا

ز ۱۹۹۸/۱۱/۵

* * * *

ئيجازى مهلا محمد شېخ وه تمانى

له لايهن كاكم مهلا (طيب) له به حره

(به حرى ره مهل)

بهك له ئاگردانى عيلمى خانه دانى (باله كان)
بو پلهى بهرزى ئيجازه وا كراوه دهست نيشان
ناوى خووشى نوههت و دوو ميم و حى و ميم و دال
ههه له بهرزى دابى يارهب بو ته ره ققى سال به سال
(لا تزال) تا قيامهت تائفهى حهق (ظاهرين)
بهلگه به بو نهو مهلا يه بگرى رېنگه شىه رع و دين

ز ۱۹۹۲/۸/۱۱

* * * *

چامه‌ی دل ته‌زین

(به‌حری ره‌مهل)

خۆزگه‌مان به‌و دهوره دائیم مه‌دره‌سان
پر فقه‌قی بون شار و لادی ناوچه‌کان
سیشه‌م و جومعان به به‌زم و ده‌نگی خوش
وهک سه‌ماوار ده‌یکولاند دل پر له جوش
بوئه‌وه‌ی فینک بی دل‌یان جار به‌جار
ده‌رده‌چون بو به‌زم و سه‌یرانان به‌هار
تاکو می‌شکی ساف بی‌ا خوی هه‌لده‌دا
(عه‌نزه‌ل) و (سی‌یاز) و (گورزی) باده‌دا
پاشی کۆتابوون که ده‌ستیان با به‌تال
چه‌پره‌وو ئه‌شعاری خوش بوو تاکو مال
هر له‌یادم ماوه چامه‌ی دل ته‌زین
(وا به‌یانی داوه) توخوا بۆم بلین^(۱)

* * * *

(به‌حری هه‌زه‌ج)

به‌لام چبکه‌م که ئیستا که له بن داریکی بی په‌لکین
به بی میوه، به بی سیبه‌ر وه کو دار (بی) که بی که‌لکین

(۱) مه‌به‌ست قه‌صیده‌ی (الصبح بدا) یه .

خرا بوون گوند، فقی پهرت بوون، مهلا سست بون به تیکرایی
ههناو سوتای وولات پهروه به دز دهرچون له کوتایی
گهلی کوردم نه گهر شیوهن بگپر چهندهها سالان
دهلیم حه ققه به سه د قورئان که قورئانمان کرا تالان
ولهو رۆ رۆ دروسته خو، له سهر دینی نه گهر بیکه ی
له نه نجاما که نه کرا هیچ، به زوری خو ت ده بی کر که ی

* * * *

نیجازه ی مهلا سعدالدین مهلا مسعود ناشوکانی، له لایهن کاکم مهلا (طیب) له به حرکتی

(به حری ههزه ج)

ببارینه خودا ره همت له ههوری فهیزی ئیحسانه
له سهر نهو زاته سهر داری هه مو شاهان و میرانه
(ههزه ج) به حرکی چهنده خوشه به دهنگی خوش بلارینی
شیفایه بو دلی غه مبار شیعر چاتر له لوقمانه
له فهسلی نهو وهلی پاییز سه دا دی که یف و سهیرانه
نیجازه ی (سه عد) بیه تیکهل ده گهل مهو لوودی شامانه
ئیزافه ی کردی (ناشوکی) له حهفت رۆژی وه لای دینی
ههتا تا ماوی کوشش که ی له ریگه ی شهر ع و قورئانه
نه گهر گهنج بی نه گهر پیر بی گه دا بی توو نه گهر میر بی
(من المهدي إلى اللحد) عیلم ته نیا پله ی شانیه
دهلیی زانست گولستانه، نه زانین تاریکستانه
وهه نهو باغو بوستانه، نه زهرگه ی باب و پیرانه

به بى وهى بۆن بکهى تۆ گول، له خۆرا مهست ده بى پر دل
 چريکهى قومرى و بولبول، که ناچه و پۆر له سهيرانه
 له سه رکاني و له ده م روبر، له بن ساباتى پر گولزار
 چ خوشه دانيشى دلدار، بکهى سهيرى کتيانه
 له بهر نه و سپره دهيفه رمو، که مالى پيرى خواناسان^(۱):
 ژماره ي ئاخيرى عومرم، له ناو دهسته ي فهقيانه
 نه وي جى مەردى مهيدانه، نه وي جيگه ي موريدانه
 له ويندهر فهيزى يهزدانه، دهبارى ميسلى بارانه
 له شهرحى نايه تى قورئان، له بوت دى يهك بهيهك بورهان
 هه مووى ئاگر ده سهر سينه ي، دژى ئيسلام و ئيمانه
 چ ناتوى زه ربهين هه گرى، وه يا خو وه گرى چاويلکه
 نه گهر نه نديشه که ت گرد بى، له خۆرا سه هلو ئاسانه
 نه گهر مردم له ناو خویندن، نه کهن بۆم دادو فيغانه
 ژيانى مردنه ئيره، له ويندهر جيگه بى مانه
 له ناورا پيم ده ليين (پاکى) نه گهر بى و ناوه روک و ابى
 نيه باکم به سه د دوژمن، به نه فسى شوم و شه يتانه

ز ۱۹۹۲/۹/۱۵

* * * *

(۱) مه بهست که ماله دين شيخ مسته فای هه وليره له ته مهنى سه د سالي دا ده يفه رموو: (ئيستاش هه ر خو م به فه قى ده زانم).

ئىجازه نامەى مهلا عەلى كانى بى له لايەن مامۇستا موچه مەدئە مەن رەواندزى له مزگەوتى
حاجى يە حيا له هەولير^(۱)

(به حرى رەمەل)

با به ناوى خوا بكمه پيرۆزى گفتو گۆبه كهم
هم سهلات و هم سهلامى بى ژماريش ليدهم
سهر محمد خوشه وىستى چاترينى مورسه لين
ئالو ئەصحابيش له گەل بن تا قيامەت تابعين
ئيمه له و كۆره كه گردبووين خەلكى هەولير دەورووبەر
كاك (عەلى) مەندىل وجوبه ي نين له سەر بيكەن له بەر^(۲)

(۱) كاتى خویندەنەوى ئەو ئىجازە نامەى خویندەنى فەقییان زۆر كەم ببوو، وە گوندیكى زۆرى كوردستانیش به بەر شالاولى روخاندنى به عەسیه كان كهوتبوو، وە كتیب بینازو مزگەوت روخابوون، وە ئەو ئىجازە نامەى یەكەم ئىجازە بوو له شارى هەولیر پاش ئەو كارەساتە گەورەیه، بۆیه بویت زۆر به سۆز ئەم شیعەرى نووسى، وە ئیستاش بوته نیشان و هیما، وە له هەموو ئىجازە نامەیهك دەخویندیریتەوه، (ابوبكر).

(۲) له جياتى ئەو نیوه بهیته بویت نیوه بهیتهكى تری داناوه بۆ ئەوهى له بۆنه كان بخویندیریتەوه، وە بهم شیوهیهى خوارهوه:

ئیمه له و كۆره كه گردبووين خەلكى هەولير دەورووبەر
تاریكى رۆیى له ناومان مانگی چوارده كهوته دەر
وه له دهسته واژهى (مەندیل وجوبه ی نین له سەر بيكەن له بەر)، جوړيك له رەوانبیژی ههیه
له به لاغەى عەرەبى پى دەوترى: (اللف والنشر المرتب)، واته: یه كهم جار به كورتى باسبكرى
پاشان به ووردى شیبكریتهوه وە یهك له دواى یهك، یه كهم بۆ یه كهم، وە دووهم بۆ دووهم، واته:
(مەندیل بۆ نین له سەر)، وە (جوبه ش بۆ بيكەن له بەر)، (ابوبكر).

زۆر له مېژه كهله شيرى عه ريشى ئه عزمه نوستوه^(١)
(ئارى بابيه) ى فه قيان، رۆژو شهو نه بيسستوه^(٢)
وه يدنا بمديتبا دهرسى بوخارى خوئندا
چهند قوتابى ژيرو زيرهك وينه يان نه بيسستا
كانى مزگهوت، كانى ته كيه، خانه قاوو حوجره كان
بوونه خوئو توؤزى ريگا، خو نه مان تىكرا رمان
كهوته بن خوئى به شو فله قازيا! ته فسيره كهت
حاشيانى شيخو ته مجيد (صبغة الله) ى كورده كهت
با بگريى سه عدى گهوره بو (مطول، مختصر)
(جامى) و (جمع الجوامع) حاشييه زيرپن له سهر
دهسته بى بوبه كرى ره نكين، پير غياسى هه رشه مى
وهك نه فهندى ئه رببلى، خاون (وضوح)، ميررؤسته مى
داخى گه ورهم ماوه لو توحفه و كهمالى پر كه مال
خوؤزيا مابان ئه وانسه با بچوبا كشتوكال
ئهى دلا تا كهى دهنالى، وا به هار نوو بوئته وه
داروبارى وشكى كوردان سهر له نو شين بوئته وه

(١) ده لىن: فريشته يه كه هه به له عه رش له وينه كهل شير پيش به يانان بانگ ده دات (حياة الحيوان (٣١٢/١)، منيش ده لىم: به داخه وه له بهر نه مانى فه قيان ماوه بيه كه ئه فريشته به بى ناگايه له ئاربابه و خوئندنيان.

(٢) جاران فه قيان له كاتى ده ور كرده وه ئه و دهرسانه ى له به ريان كرده بو ناوه ناوه بو به بيه رها تنه وه بو سانه وه ده يانگوت: ئارى بابيه... ئارى بابيه.

هيممه تى بازوى دلييران نوو ده کاتن مهفته نى
خانى و کۆشك و قهلات و باغو و باغچه ي داده نى
هر له (ئه تروش) تاكو (بيتوين) دهشتى (هيتى) ميرهدى
(ماوه تان) و (ديه گه) و (باقلان) و (چور) و (نوڊده ي)
همم (چروستان) و (بياره)، (شيخ و هتمان)، (شانه شين)
(كه سنه زان) و (شاقولاوه)، وهك (حه رير) ي شانوشين
هر له (پشدر) تا (قه راجى) باله كان (خوشناوه تى)
لاى (به رانيان) دهشتى هه ولير، لاي خودا بى يارمه تى
(ماوه ران) و (باليسان) و (هه رتهل) و (پينجوين) له گهر
وهك (شه وهك) (هه رشه م) (به حر كه) تا (خه ته) و (جهل) (ئاغجه لهر)
(رؤسته) و (گرتك)، (زيياره ت) همم (ره واندوز) و (گراو)
(ئاكره) و (ئاميدى)، (مائى) وهك (بريفكان) و (گه ناو)
بى چريكه ي بولبولان بوى سونبولان، هاشه ي روبر
لى بجنون، لى سه ماع كه ن، لى بنوسن سه د هه زار
موژده بى ئه مسال ئيجازه سه ر له نو ده ست پيكر
(شاره زوور) (به غدا) و (هه ولير)، چاديرى غه م لادرا
وينه يى وانه ئوميدم، رۆزو شه و هه ر زيده كه ن
بو ديفاعى دينى پاكي (موسته فا) سستى نه كه ن
بو ئه وانه لايقه خو سه د هه زاران ئافه رين
جوبه كه ي سه رشان و مليان بى نيشانه ي نه و طى دين

تا قیامت هەر ده مینی تا قمه ی حق بی خه تهر
چاوه دیر یانه خودا وه نهد، ناینن قه تعا زهر هر
(طاهیرا) گهر بتهه ویتن تو له دوزه خ بی قوتار
به رده وامبه لو قوتابی ئایینی خزمه تگوزار

۱۹۹۲/۵/۲۴-ز-۱۹۹۲/۱۱/۲۲-ک ۱۴۱۲

* * * *

نیجازه ی مهلا فیکری و مهلا بیلال له لایهن ماموستا مهلا موچه ممه د نه مین رهواندوزی نه
مزگه وتی حاجی یه حیا نه هه ولیر: ۱۹۹۴/۱۱/۳۰.

(به حری ره مهل)

ههر به ناوی خوییه دهست پیکردنم
تاله لامبی کاتی ژینو مردنم
ره هه تی زورو سه لامی بی ژمار
بی له سه زاتی (محمد) نامدار
هم له سه یاران و ئالو نهو که سی
راگری به یداخی دینه و ناوه سی

* * * *

ئیمه گرد بووین کۆمه لی دین پهروه ران
تاقمیکى خوشه ویست گوی راگران
با بزاین کییه دهعه تمان ده کا
دابه زینه و مهر حه بامان لی ده کا

تا دو وار پوژ ههر سوپاسى وى بکهين
 خانه داني گه وره يسه و باسى بکهين
 عيلم و زانسته ده گيپرئ کورمان
 وهك سورهبيا رۆن ده كا ناو گورمان
 خانه خوريمان عيلمه ده عوه تمان ده كا
 خوئى به روى خوش ليړه دا ريزمان ده كا
 عيلمه مايه ي سهر فيرازى و سهر وهرى
 بو بلندي نه و سهره و ههم نه و سهرى
 عيلمه به لگه ي گه وره يى بو (ئاده مى)
 ههر له و پرا تاكو شاهى (خاته مى)
 عيلمه (موسا) ي هانده دا بو لاي (خدر)
 زورى ديكه ي وهرده گرت گرتباي سهر
 ههر له بهر به رزى عيلم بو خوواي موبين
 حهفت سهماي شق كرد به (فخر المرسلين)
 تبي گهيانده جا ههر چى هات و روو بدات
 (ماجه را) يى نه رزو عهرش و كائينات
 عيلمه بومه خه لكى هه ولير عه قره به ي
 (قهوس) و (ميزان) بازيدا گهر هه ست بکه ي
 واته زستانمان بپري و فه سلى به هار
 هاته پيش چاو خو و كوليكي بى ژمار
 له و گولانه خوايه بيته شمان نه كه ي
 وينه يى نه و دوو فه قيه ش زنده كه ي

ئیسته لیږه ههردوو خویان حازرن
 تا ئیجازهی عیلمی دینی وهرگرن
 ههم فهقییان و موده‌پیس نه و کهسهی
 راگری نه و جیگه‌یه به‌رزی بکهی
 وامنیش (جهد المقل) م نانه‌دهست
 هه‌رچی لام بو هاته پیش راو بیرو هه‌ست

* * * *

ئىجازه‌ی (محمد بۆسه‌کین، عه‌لى سوره‌دى، عمر وهرتى) نه لایه‌ن مامۆستا مه‌لا موجه ممدئه‌مین

ره‌واندزی نه مزگه‌وتی حاجی یه‌حیا نه هه‌ولیر

ئهی خودا پیروژه ناوت پر به دل ده‌خوینمه‌وه
 چهند هه‌زار به‌دکاری وه‌ک من له‌و په‌نه‌ی ده‌شرینه‌وه
 یه‌ک تنۆکه لوتفی توو بی، دیمه کاران ئاو ده‌دا
 جوۆشی کوره‌و ئاهی سینه‌ی دل کولان ده‌مریته‌وه
 واته: (قلبي عند ذکرک یطمئن یا صمد
 فاشرحن صدري إلهي) با دلّم بکریته‌وه
 (حار في وصف جمالک من علی أوج العلاء)
 چۆن له لای ده‌ست کورتی وه‌ک من ده‌رسی وا ده‌دریته‌وه
 با خه‌لاتت دابپۆشی گیانی پاکی (خۆشه‌ویست)
 خاوه‌نی جاهیکى وایه قه‌ت به‌ کهس ناشریته‌وه
 ههم له‌ گه‌ل یاران و زانیان و ئاین په‌روه‌ران
 هه‌ر پله‌ی به‌رزیان بلّند بیت تا ئه‌به‌د نه‌پسیته‌وه

ئاوه دانبى كۆرى دىنى پىر مهلاو موسته عىد
 خونچه يى باغى فه قىيان رۆژو شهو گهش بىته وه
 بىرورايى (رانىه) و نه ندىشى (هه ولير) تىكه لن
 وا (ره واندوز) ليكى داون خوا له مهى نه ستىته وه
 ده بنه رابه ر بۆ گهلى كورد، بۆ ژيانى پيشه كىن
 وهك هه مان لاوانى پيشو ئىسته بىر ده كرته وه
 هه ر مه لايهك چل چرا بو سه رچيايان شه وقى دا
 كاتى تاريك گۆرى پىرۆز نوورى لى ده جىته وه
 (طاهىرا) به سكه له يادى نهو كه سهى خوت ناگه يى
 هه ر بلتى: خوايه له سييه ر زاتى وا بمسىته وه
 هه م تكامه نهى خودايه ره حمى تومان پىده وى
 حاجى (يه حيا) ش تا قيامهت خيره كهى نه پسىته وه
 خووى كهسو كارو مه لاکان و مودير
 هه ر كه سىكى بى له راي خوا، ده رسه كى به خشىته وه
 نهو نه هات و نهو گرانى، بىكه سى، ئاواره بون
 بۆ جيهانى دو شماندا ئاوو ئاوچن نىنه وه
 هات و هه رزانى وولاتمان نازو ووقه ي زۆر خىرو بىر
 بۆ گهلى كورد باغى خو شى ده رگه كهى بكرته وه

نيجازهى مهلا فتح الله ومهلا عبدالرحمن له لايهن ماموستا موچه ممه دنه مين ره واندوزى له
مزگه وتى حاجى يه حيا له هه وليير

(به حرى هه زه ج)

خودا! ناوت له سهر دهفتهر ده بيته مورو نيشانه
له (اقرأ) كافيه به لگه له بو لاوى موسولمانه
درودت داگرى جاني شه ريفى هه زه رتهى (ئه همه د)
كه نه ورؤ پينج شه ممه عه رزى ده كهن كردارى به ندانه
تكام وايه كه ئهم كورهش له لاي وي جيى ره زامه ند بى
بيته سه رفيرازيمان له رۆزى هه شرو ميزانه
چ كوره؟ كورپى زانسته، له ئايين په روه ران خه سته
به سيته بو يته سه رده سته گولاوو عه ترى قورئانه
له بهر ريزو ره زاي دينى، مه له ك مزگه وت ده غه مرينى
به بالى چين له سه ر چينى، وه كو مافورى كاشانه
له جيى ته دريس ده كهن حه لقه، له سه ر نهو حه لقه يه ش حه لقه
منارهو بورجى مزگه وتان، ده گاته عه رشى ره حمانه
هه تاكو خوى زه ريف فير بى قوتابى زيره ك و دانا
گوزافو لاف نه ما باوى، ته وازوع عيززه تى شان
ئه گه ر ده توى دلت رۆن كهى ووتارى پيشه وا بو نكهى
سه ركه (موسليم) و (موسنده) كرايته (فه تحى ره بانه)

له (فتح الباری) و (ساری) له (عینی) عومدهی قاری
له (توحفهی نه حوهزی) زانا (نه بو داود) سوله یمانه
بمحمدالله نهوا پشکوت له باغو مه دره سهی (یه حیا)
دوو غونچهی نازکو تازه نه نه ورؤزه و نه نیسانه
به دهنگی دهرسو ته دریسو به بانگو قامهت و ته مجید
بیته ناوه دان گشتی وولاتی خوشی کوردانه

* * * *

نیجازهی مهلا محمد قادیانیهی له لایه ن ماموستا مهلا مه مدووح مزوری له مزگه وتی حاجی
جمال له هه ولییر

(به حری په مهل)

نهی خودایه دهمهوی خوم بینمه ریزی نوسه ری
ناوی پاکت بینته زاری، هه له نه وه ول دهفته ری
خاتمه می پیغه مبه رانت لابه ری نه خلاقی بهد
چهند سه لات و چهند سه لامی با له سه ر بی تا نه بهد
کاتی تاریکی جیهانا نه و نیجازه خویندرا
وا ده زانم سه ر چیا یان هه لکراوه چل چرا
(لا تزل) تا قیامهت تائفه ی حه ق (ظاهرین)
به لگه یه بو نه و مه لایه ی بگری ریگه ی شه رع و دین

يهك له وانسه ئهو مهلايهى وا ئيجازهى پئدهدهن
(جوببه و مەندیل) ئەبەخشن پئى پلەى پئى بەرزەكەن
ناوى خۆشى بۆ دياركەم، تا گومان و ئى نەبى
هاوبەشە پيرۆزە ناوى ئهو له گەل زاتى (نەبى)
هەر فەقيیه رپزى راگرن، پئى به پئى دەبته مهلا
بۆ ديفاعى دینى ئەحمەد سەنگەرە و كۆشكە و قەلا
لايقن پئیان ببهخشین ئيمه تیکرا رپزمان
سوود بهخشن بۆ گەلى كورد، دین و وپژە و رپزمان
هەر له پئناوى شەریعت دینى پاکی خۆشەویست
سەرفییان کردوه به جارى عومرى چاکی خۆشەویست
(راتبه و دەقنه) ژيانیان، خۆشى جەمیان نانى جو^(۱)
جیژنەبى قوربان له لایان کاتى زۆربا نانو دۆ
تەر ببا جلیان له راتبه راده و هستان چەند سعات
کانى لیفو کوا دوگوردو کا کراسو کانى قات
بۆ سەعى و كۆشش له خویندن لای چرایهك كۆمەلئ
چۆن دەدیتران وردە (قەیدان) توو خودا توو پئیم بلئ^(۲)

(۱) راتبه: کاتى خۆى فەقيیان له گوندانى كوردستان سئ جەمه خواردنیان له چەند مالانى
ديارىکراوى ئهو شوینە دەهینا، ئهوه پئى دەوترا (راتبه)، ئەگەر خواردنه که بهشى نه کردبا
دهچونه گوندهكى نزيك لهو گونده خواردنیان دەهینا، ئهوه پئى دەوترا: (دەقنه).

(۲) قەيد: نوسراوى نيوان دپره كان بهزۆرى هوردو خوارو خيچ دەنوسران.

گەر کوژاباوه چراکه یا خلاس با مومه که
 وا ده بو شهوقى ده دا زوو وهك سورهبيا په نجه که^(۱)
 يا (پشيله) رايده گرت (فانوسه) که به دريژى شهو^(۲)
 کاتى دهستى شل ده بوو بهنده و غولامى چاو به خه و
 تيفکره به ره مې وان به و ژيانه ي تالو سور
 هه ر ده لئى دهشت و چيای کورد پاك بونه کيوى توور
 وهيدنه نامردى (طاهير) تا به خوت گويت لى ده بوو
 دهنگه خوشى دهرسو دهورو ئارى بابيه سهر له نوو

ز ۱۹۹۴/۵/۲

* * * *

(۱) بيستوومه: ماموستايهك شهو نوسيني ده كرد، چرايه كه ي كوژاوه، بهئهمرى خواى گه وره
 په نجه ي دهستى شهوقيدا وهك گلۆپ تا نوسينه كه ي ته واو كرد.
 (۲) بيستوومه: مهلايهك شهو موتالاي ده كرد، ژنى چراى بو راده گرت، شهوهك گوتى: مهلا من
 بهرۆژ ئيشى مال ده كه م ناتوانم شهو چرات بو بگرم، مهلا گوتى: من له بهر توومه تا
 به شدارى ئه و خيره بى دهنا ئه و پشيله بوم راده گرى، مهلاژن چرايه كه ي داناو پشيله دهستى
 دايى، كه مهلاژن واى ديت مينيكار بوو ههروهك جار ان چرايه كه رابگرى.

نیجازهی مهلا یوسف و مهلا عبدالعزیز له لایه ن ماموستا مهلا مه مدوح مزوری له مزگه وتی
حاجی جه مال له هه ولییر

(به حری ره مهل)

بو ته به پروك ناوی الله ناوی الله دینمه زار
تاكو پیروزی بی ووتهم پیروزی بی کوپ چامه و ووتار
ئه لفه که ی ئولفه ت ده به خشی لامه که ی لوتفی و ییه
یهك تنوکهم پی که ره مکا، قهت به کهس باکم نیه
مه عده نی ئیقرارو ته وحید، کانی عیلمن نه و دوووه
هه ره هه مو ئالائی (الرحمن) له وان پیکه اتوووه
هی هیدایه تمان ده داتن، تاكو هه ییه تمان هه بی
بیر که وه دوو نه جده که ی (لا أقسم) شوبههت نه بی
دارزی بارانی ره جههت، سه ره (محمد) نه ی خودا
خوشه ویستی خوته یادی قهت نه که ی لیمان جودا
میم مه حبه بهت حی حه یایه، مه حوی کوفره پیکه وه
داله که ی داعی خودایه تا وه لام بدریته وه

* * * *

کوپی زانست به ستراوه پر له زاناو نه هلی دین
شاری هه ولییر بویته جه نههت چهنده مه لهك لی داوهرین

راده ییخن سهد هزار بال بو ره زامه ندی و سو پاس
 موسنه دی نه همد ده فهر موی پوخته یی نه و دهنگ و باس^(۱)
 تا کو بروانامه یی زانست ببه خشن به و که سه ی
 هه ره له خویندن سهرفی کردوه عومری نازیز گهنجه که ی
 ناوه دانکن مده سه ی چول مینه هرو میجرابه کان
 پیو بنازین هه ره دوعا کهین، ره بی زور بی وینه تان
 هه ره بمینی مده سه ی (مه مدوح) وه کو ناوی به راست
 تا کو ناو ناوه رو کی هه ردو بینه راست به راست
 چهند مه لای دی ده رچن لی، مانگ به مانگ و سال به سال
 هم بده ی پاداشی خیراتی به پیز (حاجی جه مال)
 زور ته با نیمه له گهل وه ی پیشکشی نه شعار بکه م
 هه ره که هات سوژی فه قییان نه متوانی چی بکه م

ز ۱۹۹۸/۱۱/۹

* * * *

(۱) ئیشاره یه بو فهرمووده ی خو شه ویست ﷺ: ((إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَعْنَاجَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضًا بِمَا يَفْعَلُ))، واته: به راستی فریشته کانی خودا باله کانیان بو قوتاییانی زانست رادیخن له بهر ریژو دلخوژی به کاره کانیان، که ئیمامی نه همد گیرایتیه وه، ژماره ی فهرموده: ۱۸۱۰۰، (أبو بکر).

به بونهی نیجازه ودرگرتنی ههردوو کورانم (حاجی نه بویه کر و حاجی فانیق) و مهلا موخلیس و
مهلا نیبراهیم خهتی نه لایه ن کاکم مهلا (طیب) نه مرگه وتی گه وره ی به حرکت

(به حری و افیری مه قطف)

به ناوی توو خودایه سه روتارم

له خامه مدا، له کانگهی دل له زارم

بیاریتن سه لامی توو به بی حه د

له سه ر گه وره ی هه مو عالم (محمد)

له سه ر ئالو له سه ر یاران به گشتی

ئه وه ی ریازی حه ق بیتن به راستی

(به حرکت) حو جره کانی خانه دانه

سو پاس بو خوا، هه مو و ده م ئاوه دانه

به ته دریس و به ده وران و عیاده ت

به ته سیح و به نه ز کار و به تاعه ت

به هیممه ت باو کو پیرانی ته ریه ت

دوعای خیر و نرای نه هلی حه قیه ت

به خیر و چاکه بی خه لکی (به حرکت)

هه تا ماوه فه قی نابی له بیر کا

خودا حه ز کا ده مینی ئه و چرایه

ده دا شه وقی هه تا گه ردوون له کایه

ئەوا دەستەك له خونچەى باغى باوكم
شكۆفەيدا له پەنجەو دەستى كاكم
خەلات دەكرين به جوبەو بەرگى تازه
به مەندىلو به بەخشىنى ئىجازە
دوعاى خىرمان له بۆيانە بەسەرجهم
له خوشى بن سەرو دليان لەهەردەم
نيازو ئارەزووى دليانى چاكي
بكهن خزمەتگوزارى دين به پاكي
بەزەو سۆزىان بچۆشپين لە دلدا
پيارين ئەوەى ئەركە لە ملدا
دەپاريزرين لە ئىستاوہو لە مەولا
لە ئازارى، بە ياريكارى (مەولا)
لە بەحرى وافيرا كۆتابوو باسم
لەبەر ئامادەبونتانه سوپاسم

ز ٢٠١٦/١٠/١٣

* * * *

ئىجازه ي مهلا مسكين و مهلا بهاء الدين و مهلا عبدالرحمن و مهلا ئىدريس و مهلا مطلب و مهلا
سامى نه لايه ن ماموستا مهلا مه مدوح مزورى نه مزگه وتى حاجى جه مال نه هه وئير

(به حرى رهملى مه حروف)

با بکه م چه مدو سوپاسى بى ژمار
بو خوداوه ندى که ريم و که رديگار
تا بمينم هر سه لاوات ليده دم
سهر (محمد) چهند به ريزو موخته رهم
ئالو نه صحابيش له گه ليا تابعين
بينه سهر رپى تا قيامت چين به چين
چهند به ريزان ريز به ريز له م کورپه يه
وا ده به ستن ساز دده ن به م بونه يه
شەش فهقى شتله نه مامانى به هار
پيده گەن دى دهنگى نه شعارو ووتار
بو مه به ستى وهى ئىجازه وەر گرن
تا کو ئالاي دىنى ئىسلام را گرن
بنه رابه ر رى نيشانده ر بو گه لان
با به قورئان ئاو بده ن وان دل کولان
لا نه دده ن خويان له رپى پيغه مبه ران
رپگه بى خواناس و ياران سه روه ران

ئاوهدان بى مهدره سەي حاجى جەمال
هەر بە خيڤبى دەرسى (مەمدوح) پېر كەمال
ئاو بدەي خوايە چياوو زۆرگ و دەشت
خاكي كوردان پاك بكەي ميڤرگى بەهەشت
هات و هەرزاني بېهخشي سالمان
يە كديگير بين بو هەمو ئاواتمان
(طاهيرا) ئەورپۆكە ئازارت نەما
وا بە كۆمەل دېن فەقى دەبنە مهلا

ز ٢٠٠٠/٤/١٠

* * * *

ئىجازەتى مهلا حەيدەر ئافريانى و مهلا عبدالله حاجى مەجمەد بە حرکه يى

نە لايەن كاكە مهلا (طيب) نە بە حرکه

(بەحرى هەزەج)

بە ناوى ئەو كەسەي ناوى سەرو سەردارى ناوانە
كە تۆمار بوو لە (فاتىحا) يە كەم سورەت لە قورئانە
دەبا برژى رەھبىرى هەق لە سەر پيغەمبەرى ئىسلام
ئەوھى بېروا لە سەر رېنگەي هەميشە ئالو يارانە
دەليى زانست گولستانە، نەزانين تاريكەستانە
سەيركە باغو بوستانە، نەزەرگەي لاوو مەردانە

عيلم به يداخ و مينايه، عيلم روناكى دونيايه
 عيلم ناوينه بى سافه له بو ناسيني يهزدانه
 بمانوى گهر پله بى به رزى وه كو هه لگوردو زوزك بى
 ده بى خزمه تگوزارى كهين له بو تا قمه بى فقه يانه
 نه گهر تا ق بى وه با جوت بى، وه با كومهل هه مو باقه بى
 گولستان و گولتى باغى به هارى عيلم و غير فانه
 سوپاسى حق ده كهين تيكرا كه دو خونچه شكوفه يدا
 به يهك روژى له دهست زاتيك نه وه بى مهلا سوله يمانه
 هه زار ره همت له پيرانمان (غياسه ددين، كه ماله ددين)
 به دهست وان داندره به ردى بناغه بى عيلمى لي رانه
 ته واو ايش بو له دهست دوو كهس: شه وه كزاده مهلا عوسمان
 دووهم - روحم فيداي -: باوكم، كه هه م باوكمى موجيزمانه
 له مه ولارهش دو عاكارين هه مومان نه بى خودا وه ندا
 به يلى مه دره سه بى ئيره وه هه مو شوينيكى كوردانه
 شيفايى نه و (موجيزه) شمان بنوسه هه ر وه كو نوسيت
 له بو سودى گهلى ئيسلام بمينى دهورى ده ورانه
 له باتى خهلكى نه و گوندهش ده ليم ئيمه له خزمه تدارين
 به خير بين سه ر سه رو چاومان نه وه بى لي رانه ميوانه
 به راستيش بير بكهين خومان هه مومان هه ر وه كو بيكين
 هه مو ميوانى مزگه وتين، عيلم خو بى خانه خويمانه

نیجازه‌ی مه‌لا نورالدین سیگرتکانی له لایه‌ن کاکم مه‌لا (طیب) له به‌حرکه:

(به‌حری هه‌زه‌ج)

به‌حرکه ئه‌ورۆ شادیتی، وه‌کو جیژنیکی قوربانه
 به‌لی جیژنیکی زانسته، هه‌زار قوربانی قوربانه
 له لایه‌ ده‌نگی (مولای) خودایه (صل - سلم) ده‌ی
 له سه‌ر ئه‌و زاتی پیت به‌خشی هه‌مو ئی‌عجازی قورئانه
 له‌لایی ده‌فهبی خیره له ناو ئه‌لقان (رسول الله)
 که ناوی دی فیدای بیتن، روح و جانی هه‌مو مانه
 (به‌حرکه) ئاوه‌دان بیتن، بمینی مه‌دره‌سه‌ی پر خیر
 مه‌لایان ده‌ربچن خیرا، له بو شاران و گوندانه
 بنوسیتن خودای گه‌وره، شیفای ده‌ردی برای گه‌وره
 ده‌وامبی سیبه‌ری عیلمی له سه‌رمان ده‌وری ده‌ورانه
 له شه‌وقی به‌یته‌که‌ی (طاهیر) مه‌لایک هاتنه بان سه‌رمان
 به‌بالیان لیده‌ده‌ن ده‌فهبه، به (حه‌ی الله) له ئاسمانه^(۱)

ز ۱۹۹۹/۱۰/۷

* * * *

(۱) ئاماژه‌یه به فهرموده‌ی پیغمه‌مبه‌ر (درودی خوی له‌سه‌ر بی): ((إن الملائكة لتضع أجنحتها لطالب العلم رضا بما يصنع))، (رواه ابن حبان).

جوبیہ و مہندیل نہ سہر نان

موبارہک بی جوبیہ کہ، پیروڑہ نہو میڑہرہ
خوواہیہ تہمہن دریژ بی، واریسی نہو سہروہرہ

* * * *

موبارہک بی موبارہک، جوبیہ لہ گہل میڑہری
خوواہیہ تہمہن دریژ بی، واریسی پیغہمبہری

* * * *

موبارہک بی جوبیہ کہو، مہندیل و تاجی سہرہ
لہو زاتی وا موننہوہر، پیروڑہ نہو میڑہرہ

* * * *

به بونهى دروستکردنى حوجرهى فهقييان له به حرکه

(به حرى ههزه ج)

به هاره بۆنى خوش دیتن، له باخو باخچه بى كوردان
 له لايى وه عده بى جه ژنه، له لايى موژده بى نيسان
 له هه ر لا دهنگى خوشى دى، موباره ك باديه ليره
 دهبا پيرۆز بى دهزگای دین، كه تیکرا نوو كرا ديسان
 به دهستى به چكه شیرانى هه ريمى حوكمه تى خو مان
 وه زيرو كارمه ندان و له گه ل دهسته ي موهه نديسان
 هه موو ژورى فه قيكانيان ته واو كردو به ماوه ي كه م
 به پينج هو ده ي وه كو جه ننه ت له گه ل پيوستى ته ئيسيان
 خودايه ئاو ه دانيكه ي به گه نجى ژيرو دين په روهر
 خه ريكيان كه ي به يادى خو ت به ويردو ده ورو ته دريسان
 بيانپاريزى خو ر اگرن، به رانبه ر دو شمنى ئايين
 بچن بو جاده رپى راستى نه چن بو شوينى ئيبليسان
 هه تا ماون له كو شش بن له خزمه ت ئايينى ئيسلام
 خودا خو شكا سه رو دلپان له ئاهى سينه چاوپيسان
 بيته نه خش و نه دازه له بو سه ر پاكي كوردستان
 بيين مه شقه ره ي ته دريس تري سه كه يدا ته وه ديسان
 به (نه حوو صرف و ئاداب و به لاغه و مه نتيق و ته جويد)
 به (شه رع و حيكه تى قور ئان) له گه ل باقى (ئه حاديسان)

ز ۱۹۹۸/۳/۳۰

* * * *

نه وهونراوانهه لى كه كاتى نوسينى ميژووى زانايانى كورد دا نووسراون

گله بى

له دواى ژياننامه هى ماموستا (نيبراهيم دؤغرمه چى) نوسيوومه

(به حرى ره جهز)

ئىخلاص كيوه چو؟ كيوه چو وه فا؟
 هه موو رويشتن وهك شيخ موسته فا
 ئاخه كهه له بو ئايين په روه ران
 داخه كهه له بو زاناو سه روه ران
 كا ئه هلى ته قوا؟ كاني شه رعان؟
 فه رموده ناس كا؟ كوا ئه هلى قورئان؟
 نه زان زانايه جاهيله دانا
 ئه وهى راست بپروا نيتى توانا
 ئايين به دردا گيراوه پاراه
 چاره مان بكه خوايه هاواره
 (طاهير) چ ناكري بهس خوت له دهسته
 ئاگات له خو بى نه وهنده بهسته

نیمه‌ش گه لیکین

دوای ژیاننامه‌ی ماموستا نیبراهیم حه‌سه‌ن گورانیم نویوووه

نیمه‌ش گه لیکین خاوه‌ن هه‌ست و بیر
 خاوه‌ن ده‌سه‌لات، نوسه‌ر رۆشنیبر
 چه‌ند زاناو دانا پیری ته‌ریقه‌ت
 هه‌لگری نامه‌ی شه‌رع و حه‌قیقه‌ت
 چاک و چاکه‌خواز کردار و ره‌فتار
 هه‌مو ئه‌ندام پاک، جان و دل و زار
 دلی رۆناکیان شه‌وقیدا جیه‌ان
 له ده‌شت و له شار چیا به‌رزی کوردان
 به‌قه‌له‌می تیژ وه‌ک نوکی خه‌نجهر
 ده‌یبری جه‌رگی دوشمنی به‌دفر
 داخه‌که‌م نیستا (مه‌لا) نه‌ماوه
 له ژیر پای نه‌زان قه‌له‌م شکاوه
 جا من چی بکه‌م؟ خۆل له کوی بینم؟
 به‌سه‌ر خۆ بکه‌م ری‌ بدا دینم
 (طاهیر) چ ناگری ئاخیر زه‌مانه
 بو‌سانه‌وه‌ی سه‌ر به‌ره‌ زمانه

له دواى ژياننامهى سه لاجه دىنى نه يىوبى نوسيومه

تا ئه و زاتانه سه ردار و مير بوون
 له ترسى ئىسلام چهند كيلومتران
 هه ر هاواريان بوو شيوه و رورؤ
 ئالايى ئىسلام له هه مو وولات
 دهنگ و سه داي هه ق (الله اكبر)
 ترىسكهى ئاين له شه وقى قورئان
 چونكه به ستايان پشدينى پشتيان
 ئىستا شيرازه و رسته پساوه
 نه وهى پاشايه نه وهى مه ليكه
 خزمه تى دوشمن ئه ركى سه رشانى
 كرپن، فروتن، تىكدان و په يمان
 پيشبركى ده كهن بو زه ماوه ندى
 ده لىن: نه ز خولام، بو جوو ئه مريكا
 بو ئه مرى (رايس)^(۱) وا ده ست به كارين
 چونكه پو وچله و نه وها نه زانن
 هاواره هاوار له بو ئوممه ت
 زوو فه ر يادرس به، ده نا فه وتاوين
 خاوه ن خه نجه رو تيرو شمشير بوون
 ده كه وتنه لهرزين به تريق و مه تران
 ئىسلام رازى بيت نايوى گفتوگو
 كراوه له رورئان او رورزه لات
 رو خاندى قه لاي كافرى به دفه ر
 پاكي روناك كرد ئه رزو ئاسمان
 به خوايى گه وره، بوو به پال پشتيان
 ده ستوورى پيشو هه مو گو راره
 به خزمه تكارى هه رده م خه ريكه
 به فيرؤ ده دا دين و ئيمانى
 كه وته ژير ده ستى دوشمنى دينمان
 دو قه و هه لپه ركى بو ره زامه ندى
 حازرين هه رچى پاشا ئه مر كا
 ووته ي شيرينى هه ر ئينتيزارين
 دو شه كن له ژير حيزى حيزانن
 (يا رسول الله) خو ت و غيره تت
 به ناو يش ماين راستى نه ماوين

(۱) مه به ست (كونده ليزا رايس) سه كه سالى ۲۰۰۶ ز وه زيرى ده ره وهى ئه مريكا بوو.

دهستوورى ئىسلام باوبى له ناومان
 ئه وهى گالته كا، به ئايىنى حهق
 چى (طاهير) دهيللى سۆتووسۆى دلّه
 نه گه رنا خاوهن ته نيا خودايه
 هه تا هه تايه با سه گ برهوى
 هه زاران ناحهز وه رگه ران له دين
 راگرين رپزى، سه ر سه رو چاومان
 وهك قيمه ي قه ساب بيكه ين شه قو به ق
 ناحه قى مه گرن چونكه دل كوله
 ده پاريزى دين تا دنيا مايه
 هه ر ماندوو بونه، ئاسمان ناكه وى
 خودايه خودا، ئايين هه ر ئايين

ز ۲۰۰۶/۵/۱۸

* * * *

نه كوتايى ژيباننامه ي ماموستا شيخ نه حمهد كفتارؤ سه روكى زانايانى سوريام نوسيووه

نه گه ر بى مه لا روو له خووا كا
 له خزمه ت ئايين شه وو رپوژانى
 بايه خ نه داتن به مولك و ده ولته ت
 زمان ره وان و قه له م له كار بى
 به رزى ده كاتن خودايى گه وره
 ده پپاريزيتن ده يكاته قه لات
 چاودپرى ده كا، له دو شمنانى
 وامان لى بكه ي به فه زلت خودا
 به راستى به دل پشت له دنيا كا
 چاك هه ول بدا ئه وهى تووانى
 به پله ي به رزى كورسى و سه لته نه ت
 بو ئه و ئايينه هه ر خزمه تكار بى
 سه ر شا وو ميران ده يكاته گه وره
 بو خزمه ت ئايين، بو گه ل و وولات
 له ناله بارى ئاخيره ممانى
 بو ئه و ئايينه، بين جان فيدا

* * * *

له دواى ژياننامه ي ماموستا عه لى حيكه ت نه فه نديم نوسيووه

له پيشدا ريگه ي بو خوش كرايه	نهو كه سه ي له سه ر ريگاي خودايه
سه ر پردى سيرات، به قوشه و غاردان	وهك سوارى چاك، ده روا به ناسان
ته شريف بفرمو جيگه ته به هه شت	پيشوازي ده كه ن فرشته ي تايه ت
بيوره (طاهير)، نامين سه د نامين	بييه شمان نه كه ي خوايه ئيسلامين

* * * *

ماموستا سه عيد نورسى له سائى ۱۹۶۰ز كوچى دوايى كرد، له ۱۹۶۵ز حكومه تى تورك له ناو
گوره كه ي ده ريه ينا، بردرا بو شوينه كى ناديار، به وه ويه وه ده ئيم

تاكو بزر بى بو جيى ناديار	ته رمه كه ي لابه ي بو جيى ناله بار
نه مينى شوينى تاكو قيامه ت	كه س پى نه زانى بچته زياره ت
هه مو نوسينى و چاكه و كردارى	ئه دى چى ده كه ي له زانبارى
به لاهو كراون واله چاپ دران	ته رجومه كران به چهندين زمان
له وولاتان و له ناو كوردستان	نهو زانستانه ي له هه مو جيهان
بو خاوه ن بپروا و لاوانى دلپاك	تريسكه ده دن، وهك رورزى روناك
كه نه فت و چاوشور سه رليشيو اوى	قورپت به سه رى له خه فه ت ماوى
سه راوژيريكه ي ره بى نامينه	نهو كه سه ي له دل دژى نايينه

ز ۲۰۰۷ / ۱۱ / ۲۵

* * * *

كاروان سهرا

له دواى ژياننامه‌ى ماموستا ئيبراهيم ئيسماعيل بياره‌ييم نوسيووه

هه‌روايه دونيا كاروان سهرايه
ئيمه‌ش له دوو وان ده‌رۆين وهك بايه
ئه‌و كاته‌ت كاته‌ خودات له ياده
ئيدى سه‌رپاكي غه‌و غاو هه‌رايه

* * * *

خۆزگه

دواى ژياننامه‌ى ماموستا ئه‌حمه‌د دوشيوانيم نوسيووه

خۆزگه‌م به‌م رۆژه له دوو خويندن بوم
بو شه‌رع فيربون ده‌هاتمو ده‌چوم
ده‌لّيم له داخى ئالۆزى دونيا:
خۆزيا مردبام له‌و رۆژه كه بوم

* * * *

خزمتى نايين

دواى ژياننامهى نه حمهد عوسمان زهرزاريم نوسيووه

بو نايينه كهت بيه خزمته تكار
خزمتت ده كهن سهر كرده و سالار
له دنيا ده ژى به چاو بلندي
له لايهن خودا به ره زامه ندى
دوعاى خير بوت دى له ناو گوره كهت
خوايه پر نور كهى خيرو به ره كهت

* * * *

له كوتايى ميژووى زانايانم نوسيووه

چاوم گوى راگره له دهنگو باسان	له ميژوناسان، وهرگره باسان
ئهو زانايانهى كهوا رابردوون	سوورپو گهرياندا به وينهى گهر دوون
به دهستيان هينا پلهى زانيارى	بوننه پيشه وال له خوئينده وارى
دينيان ههلبژارد دوور له سياسهت	بوننه سهردارى دونياو قيامهت
بوو به بهرنامه كرده وى چاكيان	روژى روناك بو ئهو دلى پاكيان
بوونه به خته وهر له دنياو له دين	به كرده وى چاك دواى مردن ده ژين
من باسم نوسين وهك ژياننامه	كۆمكردنه وه هم كردم به نامه

تا گه لی دادی، بنوسن باسیان
ههولدهن تا کو چاویان لی بکهن
بزانن ئیمهش خاوهن سامانین
داخه کهم باسمان زۆر کهم کراوه
سهیرکه (طاهیر) خورا بکا ده بی
سودیان لی وهر گرن بکهن سوپاسیان
له لای خوداوهند به مه بهست بگهن
خه لکی کوردستان نه وهی کوردانین
مافی ره وامان قهت پی نه دراوه
رۆژه کمان هه لبی قهت ئاوا نه بی

ز ۲۰۰۸/۸/۸

* * * *

له پیشه کی دیوانه چاپکراوه کهم نوییوه

تائیهم ژیان ئه وها برده سهر
به ختم زۆر باشه کرده و هم چابی
هه مو نوسین و خویندن و دهرسم
گه لی مه منونی ئه و خوايه گه ورهم
(سبحان الله والحمد لله)
ناشرانم له دووا چم ده هیتته سهر
خوايه وابکه ی کۆسپه م نیتته بهر
کرده وهی چاکم، بدری له ده فتهر
به یه ک ته سیبحات بیکا به رامبهر
ته نیا ههر خویتی (الله اکبر)

ز ۱۹۹۸\۱۲\۱۵

* * * *

(میژووی مزگه و ته کان)

میژووی روخاندن و دووباره درستکردنه وهی

مزگه وتی گه وره ی شاروچکھی (به حرکت)

(به حری په مهل)

خه م نه ما رۆیی به جاری، کاتی شادی هاته وه
 مالی خوا میرگهی به هه شته، پوخته وا رازایته وه
 به خته وه ر به نده ی خودایه، سوجه باو چو کداته وه
 ((خو به هه شتن کا به قسمه ت)) میژووه و ئاواته وه

$$2006 = 633 + 767 + 606$$

* * * *

میژووی مزگه وتی گوندی (براغ)

ئه و که سه ی دیتن که ئه ورۆ روو له مالی خوا ده کا
 ده ست له جه رگی خو ی ده نیتن مالی خوا ئاوا ده کا
 وا له ئیستارا به هه شت و میرگه که ی خو ی خو ش ده کا
 ((غیره تی دینی گه لی کوردوه)) که میژوو باس ده کا

$$2005 = 241 + 65 + 74 + 1625$$

* * * *

ميژووى مزگهوتى خه ليفه عوسمان له كومه لگاي به حرکه

(به حرى رهمهلى مه حروف)

داوه رينه دل كه يادى خوا بكهى
چاك بزانه روو له قيبهلى كى ده كهى
واله دونيا خوا بهه شتى داوه پيت
ميژگه كهى مزگهوته گهر ههست پى بكهى
جار به جاريش (مام خه ليفه) بير كهوه
«پر له نور كه يا خودايه گوره كهى»

$$۱۴۲۴ = ۲۶۶ + ۶۳۷ + ۵۲۴$$

* * * *

ميژووى مزگهوتى ناحيهى (داره شهكران)

(به حرى رهمهلى مه حروف)

بهختى باشه نهو كهسهى بى لي ره كاتى چوك بدا
بهروه قيبهلى يادى خوا كا يا سه لاوات لييدا
دهم به زيكره دهس به ته سبيح دل له گهليا جوش بدا
پارچه كى نه رزى بهه شته بو كهسى خوا پى بدا
بو مه بهستى ههستى ميژووى كو بكهن نهو نه بجهدا
«دارى شهكرانهى زراربان ناوه دانكهى نهى خودا»

$$۲۰۰۵ = ۶۲۷ + ۱۰۳ + ۴۶۹ + ۵۹۱ + ۲۱۵$$

* * * *

مېژووى مزگهوتى جه ميل كاوانى له هه وئير

(به حرى رهمهلى مهحزوف)

ميرگه يي كه شادمانى خوا پهره ستى لى بكهى
پر گولو رهمان و سونبول بون بكه چى حهز ده كهى
سوود به خشى تا بمينيى بو خودا لهم كوره يه
مافى زوره يادى نهو، زارو دلت پى ته ر بكهى
دين فريشته ههم پهرى بو ديدهنى نههم جيگه يه
(ليروه به باغچه ي بهه شتى) يادى مېژووى گهر ده كهى

ز ۱۹۸۳ = ۷۱۷ + ۱۰۱۶ + ۲۵۰

* * * *

مېژووى مزگهوتى شه هيد صباح له هه وئير

(به حرى رهمهلى مهحزوف)

وهك چريكهى بولبولان (الله اكبر) دهنگ دهدا
بو (كه بار) و (بانگ) و (قامهت) تا قيامهت روو دهدا
بو نمونه باغى جه ننهت هاته (شورش) ناويدا
(باغچه يى هه وئير بهه شته) بونى مېژووت بو دهدا

ز ۱۹۸۴ = ۷۰۷ + ۲۵۱ + ۱۰۲۶

* * * *

ميژووى مزگهوتى گوندى (گرده چال)

(به حرى ههزه جى مه حروف)

(حه سهن) ئاغا له حوسنو سيرهت و خوى
به خيرايى ههلى كرد دهست و بازوى
دروستى كرد شوينى خوا په رستى
قه بولكا خوا لهوى، ئه و كارو ههستى
دواى ويش ههروه كو خوى رۆله كانى
ده كهن (جارى) هه مان كاريزو كانى
ئه و دوو بارهيان مزگهوت دروست كرد
ئه وهى چاكه ي بجينى قهت مه لئى مرد
(له تاوان و خودا خو شيبى) به ئاسان
ده كهن يادى هه مو دهم ميژووناسان

ز ۱۹۹۳ = ۹۱۸ + ۶۱۱ + ۴۶۴

* * * *

ميژووى مزگهوتى گوندى (كه پزان)

(به حرى رهمه لى مه قصور)

ئاوه دان بى كۆرى دينى ئاوه دان
ره بى و ابى چۆكدهن لى سهيده كان
رۆله كانى سه ييد ئىبراهيم له سه ر
رپى شه ربعت لانه دهن ناوبيت زهره ر

زيکرو ته هليله له گهڼ يادى خودا
قهت نه بيتن هيچ دهمى ليتان جودا
قهت نه بن (غافل) له يادى زاتى حهق
هه ر به خوږيتى خاوه نى تاك روژى حهق

ز ۱۹۹۸

* * * *

ميژووى نوژه نکر د نه وهى مزگه وتى گه ورهى به حرکه

(به حرى ره مهل)

تازه باغه، روو چراغه، لهو زه مينه بيکهمين
جى گولانه، جى روحانه، روحو تن لى داوهرين
باخچه يه، پر خونچه يه، بو يادى حهق کومه لگه يه
(خه م ره وينا، دل رينا، بو خوا زو بابچين)

ز ۱۹۷۸ = ۸۱ + ۶۱۵ + ۳۷۵ + ۹۰۷

* * * *

میژووی مزگهوتی (جیژنیکانی) صالح ناغا

(به حرى ههزه جى مه حروف)

رهزای خوا بى له مهردى پاشى مردن
به خیرایی به خیردا مالو سامان
وهكو (ناغا) كه وهسیه تنامه كهی خووی
وهها زوو كرد له بوئه ولادو خزمان
له سهر کیسهی ده بی مزگهوته کی خویش
بكهن بو خوا په رهستیتان ههتا مان
(گولتی باغی بیه خشی) بوئی میژووی
ده به خشی بو هه مو لایی له كوردان
ئهوا (طاهیر) له گهل دۆستان و كاکی
ده كهن پیروژ باییتان، هه موتان

ز ۱۹۹۳ = ۹۱۴ + ۱۰۱۳ + ۶۶

* * * *

میژووی هوئی تازییه له مزگهوتی به حرکه بو جاری یه كه م

(به حرى په مهل)

لاوی ئیسلام ههسته ئیستا روژته
روو كه یهزدان ئیره راستی كوژته
پر به دل گهر یادی كهی پاش مردنت
وهك سورهبیا روژن ده كا ناو كوژته

(گولشه‌نی باغا) که میژووی دابنی
بیر که‌وه (طاهیر) برای دل‌سۆزته

۱۴۱۴ = ۱۰۰۴ + ۳۶۰ + ۵۰

* * * *

میژووی هۆلی تازی‌ه‌ی مزگه‌وتی به‌حرکه بو‌جاری دووهم

کاکم ملا (طیب) داوای نویسی کرد

(به‌حری ره‌مهل)

ئه‌مری تووم نه‌شکاند که فه‌رموت دابنی
میژوویکی نوو له بو‌نو و هۆلته
چۆن ده‌بی لایا ووت‌ه‌ی توو ئه‌و که‌سه‌ی
دل‌نی‌ازه هه‌لگری ده‌ستش‌پۆرت‌ه
هه‌ر که‌سی تووی بیست‌وو ده‌ست به‌دوعا
بو‌دوعاوو بو‌نزا پس‌پۆرت‌ه
چیت ده‌ویتن بو‌نه‌خۆشیت کافیه
ئه‌و خووای شافی که‌ خۆی دکتۆرت‌ه
گشت دوعا کارین له‌(مه‌ولا) چا بیی
بو‌ووتاریش له‌م دووایی نۆرت‌ه

ز ۱۹۹۴/۱/۱۸

* * * *

چەند بابەتى جيا جيا

ميرات

(به حرى هه زه ج)

به (به هزاد)ى سپيره و جييه جيكا
هه موو خاوون به شان پوخته وه پيكا
به (نيوه) يان (شه شيك) و يا به (چارپك)
به (سييك) و (دوو سييك) به (هه شيك)

رونكردنه وهى نهو شيعره:

ناوى به هزاد به عه ره بى ناوا نه نوسرى (بهزاد)، ژماره ي پيته كان به شيوه ي نه بجه د:
(ب) دووه، واته دوو جوړه كهس هه نه هاوبه شن له چواريه ك:

۱- ميړد نه گهر ژنه مردوه كهى مندالى هه بى.

۲- ژن نه گهر ميړده مردوه كهى مندالى نه بى.

ههروه ها دوو جوړه كهس هاوبه شن له سييه ك:

۱- دايك: نه گهر مردوه كه مندالو ژماره يه ك له براو خوشكاني نه بوو.

۲- ژماره يه ك له براو خوشكى له دايك (داكبرا).

(ه) پيئجه: پيئج كهس هاوبه شن له نيوه:

۱- ميړد. ۲- كچ. ۳- كچى كور. ۴- خوشك له دايك و باوك.

۵- خوشكى باوكى.

(ز) حەوتە: حەوت كەس شەش يەك دەبەن:

۱- باوك. ۲- دايك. ۳- كچى كور. ۴- باپير. ۵- داپير. ۶- خوشكى
تەنيا لە باوك، ئەگەر كۆ بېيتەو لە گەل خوشكى دايك و باوكى. ۷- دانەيەك لە
خوشك و براى لە دايك.

(أ) ئەلف، يەكە، يەك جۆرە كەس هەشتىك دەبا، ئەو ش ژنە ئەگەر مېردە
مردوو كە مندالى لە پاش بەجىمابوو.

(د) چوارە، چوار جۆرە كەس دوو سېيەك دەبەن:

۱- ژمارەك كچ. ۲- ژمارەك كچى كور. ۳- ژمارەك لە خوشكانى دايك و
باوكى. ۴- ژمارەك لە خوشكانى باوك.

كۆى ئەو هەمو پیتانە (ب، ه، ز، ا، د) ناوى (بەزادى) لى دەردەچى.

بهردى بن گۆمى^(١)

(المسألة الحجرية)

دهلى باوكى خوم داويمه ناوى
كه چم پى نهبرى نهو باوكه م ناوى
حاشاله باوكم منيش داكبرام
سييه كمان دهوى ئيتر والسلام

* * * *

(١) رونکردنه وهى نهو بابتهه مى ميرات بهو شيوه يه مى خواره وهيه: نه گهر ژنهك مرد، ميراتگرى نهو كه سانه بوون: ميرو دايك و ژماره يهك مندالانى دايك و ژماره يهك له مندالانى دايك و باوك، نيوه بو ميرو كه ده بيت، وه شه شيك بو دايكه، وه سييهك بو خوشك و برايانى دايك، ئيمامى عومهر رهزاي خواى لىيى ويستى خوشك و برايانى دايك و باوك بيهش بكا، پيان ووت: گه وره م! وا دابنى باوكمان بهردى ناو ئاو بوو، خو هه مومان له يهك دايكين، ئيمهش سييه كمان دهوى، بهم جوړه ئيمامى عومهر هه موى كردنه هاوبهش له سييهك، واته: لهو بابتهه برايه كانى له دايك و باوكى وهك داكبرايه كان نه ژمار كران.

سه روکى مونا فېقان

عبدالله ى كورې ئوبه بيه ى مونا فېق له جهنگى (بهنى موسته له ق) هه رگه پراوه و
 چهند قسه ى ناله بارى كرد، وهك ئه مانه: سه گى خوټ قه له و بكه دو ايبى پر ده داته
 قاچت، با بگه پېينه وه مه دينه، شهرت بى پياوه كانى رېزدار بى رېزه كان دهر بكن،
 مه به ستي له يه كه م خويان بو، له دوه مېش ئيسلامه كانى ناواره بو، منيش به و هو يه وه
 نوسيم:

خوټ سه گى حيزى، واته پاشدرى
 لاقى ئه سحابان له پاش ده گرى
 كووت تانى نامهر د ئيدديعا بكه ى
 زيلله تى ئيسلام، عيززه تى كو فرى
 هه ر خوټ زه ليل بوى كه سو و كارى خوټ
 چه غه يان كردى، له ئاخير ئه مرى
 به لام چى بل يم؟ وه ها بيس تراوه
 (سه گى هار زي پرى بيىنى ده مرى)

ماموستا (خليل مخلص) ده ئى:

دووان بى ديتن، ديتن بى دووان
كاميان خوشتره بو زهوقى ئينسان؟
بو مان ديار كه، تائهوها بكهين
با پيوه بدرى، دهر كهى گازانندان

منيش وهك وه لامدانه وه ده ئىم:

گهر ده توى سه دكهى دهر كهى گازانندان
ده بى تيكه لكهى ديتن و دووان
دووان بى ديتن (خه يال له مه) يه^(۱)
ديتن بى دووان نايته سه ردان

* * * *

ناوى نه وه ده (۱۰) كه سه كهى موژدهى به هه شتيان بيدراوه

سه عدو سه عيدو زوبه ير ته له وو عه بدور ه حمان
ئه بو عوبه يدهى جه راج، ده گهل هه ر چوار خه ليفان
له سه ر دنيا پيغه مبه ر مژدهى به هه شتى بيدان
خوشبه له ئيمه ش خودا، بچين بو خاترى ئه وان

* * * *

(۱) خه يال له مه: ئه وه به رده بو كاتى گرانى و نه بونى له ناو زارى خو بان داده نا له جياتى شه كرى

(دېش له مه) بهس بو سيپورى.

چهند زاراوهى شهريعت

(مؤجر): ئه وه كه به كرى ئه دا
(مستأجر): ئه و كهس كه به كرى ده گرى
(أجير): بزانه كرى گرتيه
كرى وهرنه گرى له حهيفا ده گرى

* * * *

تهههنى سى (٣٠) سائيم

(به حرى ههزه ج)

سهرو ريشم له سى (٣٠) سالى
سپى بو من، له غه مخوارى
غه مى ويشم له سهر بارى
له بويى بوو به يه كجارى

* * * *

بو كاكه مهلا طيب

(به حرى بسيط)

قووتى جه مانم غه مه، چهندى ده خوم هه ر كه مه
كه م نابى ئه و به ره مه، ديتنه وه جى له و ده مى
سه رپا كى دورى تويه، ئه و هه مو سوتو سويه
ده نا جيم زور به هيزه، به خوا ده خوم قه سه مى

پاريزگاي كووت: ١٩٨٦ز

* * * *

جه‌نابی مه‌لای گه‌وره‌ی کویه ده‌ئی:

به‌ریشی پان و پرچی پر له‌ئه‌سپیی
بناغه‌ی ئیشی کوردان چون ده‌چه‌سپیی

منیش ده‌ئیم:

به‌حه‌فری پرچو خیت و داو له‌روو دان
گه‌لی دوره‌ بچه‌سپیی ئیشی کوردان

* * * *

دیسان جه‌نابی مه‌لای گه‌وره ده‌ئی:

(رواه‌ الدارقطني ، حدثنا الترمذي)
هه‌مووی له‌ کیس ئیمه‌ دا ته‌یاره‌ تا‌کو ده‌رزی

منیش ده‌ئیم:

(رواه‌ الدارقطني ، حدثنا الترمذي)
ئایینی رۆن کرده‌وه‌ بویه‌ ده‌ژین سه‌ر به‌رزی

* * * *

نه و جاروش مه لای گه و ره ده ئی:

عیلمی طه بیعت عیلمی خودایه
(قال) و (قوله) گشتی هه بایه

منیش ده ئیم:

عیلمی طه بیعت چهند سودی هه بی
ناگاته (قال) و فهرمودهی نه بی
(قوله) ش نه گهر له و بابه ته بی
کس نابی ره خنه ی له وانه هه بی

* * * *

راسپاردهى نه بىرکراو

رۆژى ۳/۶/۱۳۹۲ك-۱۹۷۲ز له مزگهوتى شىخ مستهفام دهخويند له ههولير،
پياوهكى بهحرکه هاته لام، كاتى گه رانهوه شتيك راسپارد تاكو به كاكم مهلا
(طيب) رابگهيهنى، بهلام كه گهيشتهوه مال نهو پياوه له بىرى نهما چم پيراسپاردوه،
وه چوو بووه ناو فهقييان وه پرسى بووى: مهلا طاهير شتيكى پى گوتم بهلام له بىرم
نهماوه وه نازانم چيه؟

ئهوانيش پيكهين، ئهويش گوتى: پيم بلين باسى چيتان كردوه؟ مهسهله كه چيه؟
منيش بوتان دهگيرمهوه، ئهوانيش تۆزهك به سهريدا رويشتن، له كوتاييدا توره بو
سویندى خوارد: دهبي بهيانى بچمهوه ههولير بو نهو قسهيه، منيش نامهكم بو كاكم
نوسى و گوتم:

قاسيدى چاكم له ههولير زوو ههناارد
شهترته ئەمما پيى بلين چم راسپارد؟
پيم بلين تو خودا ئەمن عهيم چيه؟
چو گوتوو ههم چى گوتوو بهحسى چيه؟
تاكو ههولير زوو دهچم بو نهو قسهى
چاك دهپرسم شهترتبي بوتان لهو ركهى

نه سهر باسى (برهان التطبيق) م نوسيوه نه (شهرجى عه قانيد)

(به حرى رهمه)

چاك ده زانم خوا هه يه و هيچ ئاوقه رانيشى نيه
با نه زانم قيلو قالو فلهسه فهى كو نيش چيه

* * * *

كرده وى چاك

كرده ووت چاك بى مهردو چالاكى
گه رنا هه ي هاوار داماو غه مناكى

* * * *

ملكه چى

چه ندى هه ر هه ندى، مه كه لافو گوزاف
باله مه دحت دهن، هه زاران ته لغوراف

* * * *

دووركه و تنه وه

(به حرى هه زه ج)

كه (طاهير) رويى توو جيماى، به تن زيندو له دلدا مرد
به (عسر بين يسرين) دلى خوشبو كه يادى كرد

* * * *

سوپاس

ته‌مه‌ننام بو له باری حق، که هاتبای توو له بو ئیره
هه‌تا گه‌شباوه دوو چاوت، که چهند پر خپرو پر ویره

* * * *

دوعای پیغه‌مبهر (درودی خوای له‌سه‌ر)

ئافره‌تیکێ لارو پتو زمان گیرای هاته خزمه‌ت پیغه‌مبهر (درودی خوای
له‌سه‌ربی)، ده‌ستی خۆی له سه‌ر زمانی دانا لوغه لوغی کرد، واته: داوای دوعای
کرد، ئه‌ویش (درودی خوای له‌سه‌ربی) فه‌رموی: برۆ مائی عائیشه، ژنه‌که چوو،
دوایی خۆشه‌ویست (درودی خوای له‌سه‌ربی) چۆوه مال شووره داره‌کی له سه‌ر
سه‌ری ژنه‌که داناو دوعای بو کرد، دایکی موسولمانان هه‌زره‌تی عائیشه ده‌لی:
یه‌کسه‌ر ژنه لاره‌که چا بووه ده‌ستی کرد به‌گفتوگۆ، پاشان ئه‌و ده‌هاته لام
ئامۆژگاری منی ده‌کرد بو چاک ئه‌نجام دانی نوێژ، منیش به‌و بو‌نه‌وه به‌کوردی و
عه‌ره‌بی ده‌لیم:

(به‌حری به‌سیط)

فَمَنْ يَلُوذُ بِهِ مِنْ جَاهِلٍ أَعْجَمٍ
يَأْتِي إِلَى أَهْلِهِ بِالْعِلْمِ وَالْحِكْمِ
ئه‌و که‌سه بو پێی ئه‌دا خولقی عه‌زیمی خودا
چاوی (قه‌تاده‌ی رژا، چایکرده‌وه له‌و ده‌می
له‌شکری یار چهند هه‌زار، بی‌ئاو له چۆل ناله‌بار
دوعای که کرد له‌و ده‌می، (قه‌فرا) بوه زه‌مه‌می

إذا فهمت المرام لا تعجب من كلام
جاء به البوصيري في البردة العلام
(فإن من جودك الدنيا وضرتها
ومن علومك علم اللوح والقلم)
دوني او دو وارپوژ نهوان، له بهر توو پهيدا کران
زانستی توّيه ههمان، له لهوحو له قهلهمی
دهریایه، کهی بر نه کا، لاتیکی لای (به حره کا)
وا باشه پیی تهر نه کا، با دابنی قهلهمی

ز ۲۰۰۷/۱۰/۵

* * * *

وهرگیږانی شیعی شاعیران

باپیرم - باوکی دایکم - ماموستا مهلا نهحمده ناشوکانی دهربارهی نازناوو
ئیمزاکه‌ی خو‌ی به فارسی ده‌لی:

بکن آسیاب با عین ترکیب
بدان امضای مارا ای لیب

(ناسیاب) ناشه، (عین) کانیه، واته ناشو کانی تیکه‌ل بکهو لیکیان بده ئیمزای
منی لی دهردهچی، ده‌بیته (ناشوکانی) منیش ته‌رجومه‌م کردوهو ده‌لیم:

تیکه‌ل بکه توو، (ناش) له گه‌ل (کانی)
چازانی ئیمزام، نه‌مجا ده‌زانی

* * * *

له ستایشی ماموستا محمد ابراهیم نامیدی (۱۶۶۴-۱۷۱۹ز) به عه‌ره‌بی
نوسراوه:

ید العمادی سماء ماطر
وید العباد أرض تطلب مطرا

منیش ته‌رجومه‌م کردوهو ده‌لیم:

دهستی (نامیدی) هه‌وری پر باران
دهستی تر نه‌رزه پیویست به باران

* * * *

له (سید عبدالله) شهرحی شافیہ ہاتوہ:

دع المکارم لا تنهض لبغيتها
واقعد فإنك أنت الطاعم الكاسي

منیش تہرجومہم کردوہو دلیم:

واز بینہ لہ پیاوہتی، دابنیشہ لہ جیی خو
بہس خوٓت برازینہوہ، لہ پالہوہ ہہر بخوٓ

ئہو بہیتہشم لہ سہر زیاد کردوہو:

خہرجی منالہ کانت، ژمارہی بہ دہفتہرہ
زییافہتی جہنابت، روژی ہہینی نان و دوٓ

* * * *

عیسا سنجر (حاجیری) ہہولیری دہربارہی (خالئی یار) دلیت:

لك خال من فوق عرش شقيق قد استوی
بعث الصدغ مرسلا، یأمر الناس بالهوی

منیش تہرجومہم کردوہو دلیم:

سہرتہختی کولمہی سوٓرت خالیکی رہش وہستاوہ
زولئی ناردوہو قاسید فہرمانی عیشقی داوہ

* * * *

يه كيٲك له شاعيران له كاتى ديتنى تهرمى زاناي گهوره (شيخ نه حمده نيين حه جهر
هه يتنه مى) له سهر شانى خه لك نهو پيدا هه لدانه ي گوتووه:

انظر إلى جبل تمشي الأنام به
وانظر إلى القبر كم يحوي من الشرف
وانظر إلى صارم الإسلام منغمداً
وانظر إلى درة الإسلام في الصدف

إعانة الطالبين : ۱۸/۱ .

منيش تهرجومه م كردوهو ده ليم:

برونه نه م خه لكانه، له سه شانيان چيايه
هه روا برونه گورى، چ ماقوولى تيايه
ئاور دهوه لهو شيره ي، له ناو كالان نراوه
برونه دورى ئيسلام، له ناو سه دهف شراوه

لا تعجبوا من بلی غلاته
قد زر أزراره علی القمر

مختصر المعانی: ۲۳۱.

منیش ده لیم:

سه رسامی مه کهن! سوخه می دراوه
وا مانگی چارده می له بن شراوه

به حرکه: ۱۹۸۹ز

* * * *

إن الثمانین وبلغتها قد أحوجت سمعی إلى ترجمان

مختصر المعانی: ۲۶۹.

منیش ده لیم:

ته مه نی هه شتا سالیم ره بی نه خشه بی له تو
وای لی کردوم له ته ک خو ده پرسم نه ری چی گو؟

* * * *

أتهجر سلمى بالفراق حبيبها
وما كاد نفساً بالفراق تطيب

شرح الأموذج: مبحث التمييز.

منيش دهليّم:

دهبى يارم به جيّم بيلى جودا بى؟
نهخير دووره دلى خوشبى وهنابى

* * * *

بكت عيني وحق لها بكاها
و ما يغني البكاء ولا العويل

سيد عبدالله شرح الشافية: مبحث المصدر.

منيش دهليّم:

حهقيه تى چاوم نه پرژينى روبر
سوديشى نيه گريان و هاوار

* * * *

(وا جُمُجُمَتِي الشَامِيَّتِيَا).^(۱)

جامی / مبحث المندوب ص: ۱۱۷.

بهو بۆنهوه منیش ده لیم:

وای تاساند کاسه له بهر خهفته تی

ئه لفی مهندوبی دا به سیفته تی^(۱)

* * * *

لکل هم من المهموم سعه	والمساء والصبح لا بقاء معه
قد يجمع المال غير آكله	ويأكله غير من جمعه
لا تهين الفقير علك أن تر	كع يوما والدهر قد رفعه

(سید عبدالله شرح الشافیه / مبحث التقاء الساکنین).

منیش ده لیم:

پاش هه ناخوشی دیتن خووشیه	رۆژو شهو ده رۆن مانیان بۆ نیه
مال خه ئه کاتن زۆر کهس لی ناخوا	زۆریش ئه یخووا پی ماندوو نیه
مهشکینه دلی بیدهست نه وهک تو	رۆژهک ژیر دهستی ئه وی، دوور نیه

* * * *

(۱) عه ره بهک دوو (گومگومه) گۆزه ی ملدریژی شامی لی بز بوو، بانگه وازی ده کرد: (وا جُمُجُمَتِي الشَامِيَّتِيَا) به پی بنچینه ی دارشتنی زانستی (نحو) ده بویه ئه لفه که به ووشه ی یه که مه وه بنی که (مهندوبه)، نهک به ووشه ی دووهم که (سیفته ته)، منیش ده لیم ئه و عه ره به له بهر خه می گۆزه کانی، له بیری نه ما زمان و ریژمانی، بۆیه وای گۆت.

يا خير من دفنت بالقاع أعظمه فطاب من طيبهن القاع والأكم
نفسى الفداء لقبر أنت ساكنه فيه العفاف وفيه الجود والكرم
أنت الحبيب الذي ترجى شفاعته على الصراط إذا ما زلت القدم
وصاحبك فلا أنساها أبدا مني السلام عليكم ما جرى القلم

إيضاح المناسك: ۴۹۹.

* * * *

(به حرى به سيط)

ئهى چاترينى كه سان! سراوى لهو خاكه دا
پيرۆزه دهشت و چيا، به توو له ناو ئه له دا
قوربانى ئه و خاكه بم، كه توو له ناو دابه زى
دين و سه خاوهت كه ره م، سه رپاكي لهو گورپه دا
ئه و خو شه ويسته ئه تو، شه فاعهتت ويسته يه
له سه ر سيرا تا كه پى ده خزينه ناو كوره دا
دوو ياره كه ي خزمهتت ناكه م له بيريان ئه به د
برژى له سه رتان سه لاو، تا رۆژ تريسكه ي ده دا
ئهى خو شه ويسته خودا موژدهت به (عوتبى) كه دا
ئاگات له (طاهير) ي بى، ده رباز بى لهو بازگه دا
به حر كه: ۲۳/۸/۲۰۱۵ ز

* * * *

القسم العربي

مناجاة

(البحر الوافر)

تعاليت ثناءً يا إلهي	فلا يحصيه عقلي مع لساني
عرفناك بأوصافٍ عليّة	قرأناها جميعاً في المثاني
بديعٍ فاطرٍ من غير سبقٍ	فلا شبه ولا مثل يداني
غنيٌّ عن سواك أجمعينا	بريٌّ عن زمانٍ و مكان
لك الفضل لك العزُّ لك الجود	أحبُّ ربي دعائي أنت داني
فأمّني إلهي كلّ سوءٍ	ومكروه من الدّنيا جفاني
وغمّرني بغفران المساوي	وبلّغني بلطفك الأمانى
بجاه (أحمد) المختار وصفه	غنيٌّ في الوضوح عن بياني
حبيبك خير خلق الله طرّاً	سراج الحقّ كشّاف المعاني
صلاة الله تنهلُّ عليه	متى ريحٌ أمالت غصنَ بان
كذلك من اليه ينتمي في	أصولٍ أو فروعٍ أو مباني
غبيدك (طاهر) يدعو ذليلاً	فأدخله بلطفك في الجنان
وطهّره من الأدناس جمعاً	بظهرٍ أو ببطنٍ أو جنان

قصيدة (نهج البردة) مهداة الى الاستاذ ملا (طيب)

(البحر البسيط)

مولاي صل وسلم دائماً أبدا
على حبيبك خير الخلق كلهم
(أمن تذكر جيران بذي سلم)
عيناك ساهرة ليلاً فلم تنم
أم جاء طيف اللقاء، مبشراً بالهناء
هيا فتى من هنا مبروكة القدم
أنت القريب وقد دعوتك سيدي
سراً وجهراً وفي القلب وفي القلم
أجب دعائي ولا تردني في أملِي
واشرح فؤادي وضع عني أذى الألم
(يا نفس لا تقنطي) إن الكريم إذا
عفى فأجراننا تُستتر بالكتف
(بجاه من بيته في طيبة حرم)
وباذل للعطا بالفضل والكرم

اجعل لي من حصنك الحصين ذا الملجأ
يقيني حرَّ الوغى والبؤس والنقم
بؤ خاترى شافيعى شازهلى وبهوسيرى
زاتى له شيخ وهيسييه و ئوستاده كهى هه رشه مى
رَبِّي هـدانا الى معالم ديننا
بالمصطفى المجتبى من أصله الأقدم
أي فتى قد أتى بمثل هذا الفتى
فيه أتى (هل أتى) في الجود والكرم
إقدامه في الوغى قد حار فيه الورى
في كل معترك منزلة القدم
وكل مكرمة رقابها ذللت
فحاز أجمعها ذو الفضل والشيم
قد كَلَّ ذهني الكليل عن وصف هذا النبيل
كيف تُعد الرمال من ألثغ تمتم
أعطاه ربُّ صمد، وسيلةً فاضلة
يشفع للأمة في الحوادث العمم
حَبَاه رَبِّي مقاماً رفعةً شرفاً
فَسأَلُ اللهَ بالجَاهِ شِفا الألم

وننكر الطائفة الحمقاء قد أنكرت
طعم الذلال من الأمراض والسقم
فلم يروا شمسنا من دون غيم ضحى
باتوا الى الغسق فزادهم في العمى
نوره قد أشرق في قلب أمته
يضئ كالكهربا في الليل والظلم
طوبى لمن أخذ (بوافر) حظه
تجارة رابحة في البيع والسلم
قصيدة فاخرة، (بردية) ثانية
تفوح عرف الشذى للعرب والعجم
أهديتها لأخي، تذكراً للدعا
فمنه أرجو القبول باللطف والكرم

الدعاء

(البحر البسيط)

نرجوك يا ربنا بجاه من قد دنا
 بجاه آياتك اللآتي مننت بها
 فهذه المدرسه التي نلوذ بها
 واشفِ إلهي شفاءً عاجلاً سيدي
 واحلل له عقدة اللسان يا ربنا
 كما يقوم بنشر دين قدوتنا
 فلا تخيب إلهي (طاهراً) قد دعا
 وكن معينا لنا على العدو الذي
 وأهلك الحرث والنسل وما زرعوا
 وهذه الكارثة العظمى ألت بنا
 تلك هي الخالقة، فالعاقل حائر
 القحط والقتل والإحراق والنهب
 من قاب قوسين لم تدرك ولم تُرم
 على الخلائق مذ كانوا من العدم
 فاحم إلهي من الآفات والنقم
 شيخا مدرسَها المصاب بالألم
 بجاه (طه) كذا (الرحمن) و(القلم)
 بصوته الجهوري يا بارئ النسم
 في المسجد الجامع بالعلم والحكم
 سفاك أولادنا ذو العجب والشكم
 قام بتدمير بيت الله والأطم
 رُد في نحور العدا يا واسع الكرم
 ففرج الكرب عنا مالك النعم
 والسعر مرتفع للأوج من رقم

به حركه: ١١/٨/١٩٩٢ز

* * * *

المولد النبوي

بشراك بشرى يا أهل الأسلام
شكرا للمولى ركضا بالقيام
صلّوا (عَنْبِي) ^(۱) سيد الأنام
(مانگى پيروزی هاته وه ديسان)
شهر المولد شهر الوفاء
شهر الموعد شهر اللقاء
شهر الخضوع شهر الدعاء
(مانگى پيروزی هاته وه ديسان)
شهر العطاء، شهر الخيرات
شهر الضياء، شهر النجاة
شهر السرور والبركات
(مانگى پيروزی هاته وه ديسان)
يا شهر الهنا، يا شهر السحور
شمسٌ و بدرٌ نورٌ على نور
ويل للنكير، من أهل الغرور
(مانگى پيروزی هاته وه ديسان)
شهر المولد، شهر الخبة
من يعرض عنه لم يبدِ رغبة
تبت يداه، تبا وتبّ
(مانگى پيروزی هاته وه ديسان)

به حركه: ۱۲/۳/۱۴۱۵ هـ - ۱۹/۱/۱۹۹۴ م

* * * *

(۱) عَنْبِي : على النبي.

نشيد السجور لشهر رمضان

خير مقدم يا شهر القرآن	خير مقدم، شهر رمضان
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	خير مقدم يا شهر الغفران
مرحبا شهر رضا المعبود	مرحبا شهر العطا والجود
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	يا خيبة أهل الجحود
مرحبا شهر الصدق والصبر	مرحبا شهر ليلة القدر
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	فزت بالخير، حُزت بالأجر
شهر نزول أمر الجليل	مرحبا شهر الأجر الجزيل
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	شهر القرآن، شهر التنزيل
نرحب بك جيلا بعد جيل	يا شهر الوفا، والصبر الجميل
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	أهلاً بالنزول، أهلاً بالرحيل
هيا للطعام، للزاد والقوت	يا إماء الله، ربّات البيوت!
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	هيا للدعا، هيا للقنوت
قمن بذكر الواحد القهار	أقمن الأهل صغارا كبار
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	تصلن الجنة تحتها الأنهار
أن تشهد لنا في يوم آتي	نرجوك نرجو، شهر الخيرات
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	خذ بأيدينا الى الجنّات
على التبي خير الأنام	ثمّ الصلاة مع السّلام
(يا خوا به خير بى مانگى رهمه زان)	و أصحابه الغرّ الكرام

به حركه: ۱۱ رمضان ۱۴۱۳ هـ

* * * *

الى الأستاذ ملا (طيب)

فلا تلم عبدا هنا أطال في كلامه
كما أتى (عصاي) من موسى لدى جوابه^(١)
ولا تعجب إذا تسمع بنغماتي وألحاني
فإني كنت في قربك وبعدك عني ألهاني
وإن الحب في القلب لمطبوع بآيات
جعلن الأعجم الكردي فصيحاً في العبارات

محافظة كوت: ١٩٨٦م

* * * *

كتبت في آخر رسالتي (مفتاح الوصول الى تاج الأصول)

سألت دموع عيني إذ فارق الحبيب
أجريتها بقلبي، لينظفي اللهيب

١٩٨٦/٣/١٠ - ١٤٠٦/٦/٢٩م

* * * *

(١) إشارة إلى قوله تعالى: ((وما تلك بيمينك يا موسى؟ قال هي عصاي، أتوكأ عليها، وأهش بها على غنمي، ولي فيها مآرب أخرى))، طه/ ١٧-١٨.

تقريباً كتاب (حجج المتقين) تأليف أخى وأستاذى (ملا طيب)

(البحر الرجز)

لله درك شيخنا من حجج
أعني بها كتابه في مذهب
أحسن بما فيه من المسائل
كفاه ما فيه من الآيات
مروية عن كتب صحاح
وما رواه سلف من خبر
فهني بحق حجج للدافع
فلم يدع للطاعين مجالاً
أبقاه ربى (طيب) الشاء
و(بحركة) تبقى كبحر زاخر
للمتقين في هدى ومنهج
إماننا (محمد) المطلبى
مدعومة بأوثق الدلائل
كذا أحاديث عن الثقات
واضحة المعاني كالمصباح
أو انتقاه خلف من أثر
عن شرعنا بأحسن المدافع
يعطي له فيحكم المحالاً
عمرًا مديداً عاجل الشفاء
تموج بالآلي والمفاخر

ز ٢٥ / ٤ / ٢٠٠٤

هدية إلى مجلة (الرباط) في الموصل

(البحر الرجز)

مجلة الرباط سَفَرٌ يجمع
خير متاعٍ للنَّيْلِ العاقل
أحسن بما فيها من الفوائد
كذا إجابات بدت عن أسئلة
فضلاً عن النكات والأحكام
روّادها جمٌّ غفيرٌ علما
هدية من (بحركه) الغراء
تحرسهم عين الرضا من زل
تربطنا أخوة الإسلام
فيه العلوم، والفنون تُجمع
مرقى الصعود للنبيه الكامل
من حكم القرآن كالفوائد
كفيلةً بجل ما قد أشكل
مما له نفع بني الإسلام
الأذكياء الفطنون الكرماء
لأخوة من (موصل) الحدباء
في القول والعقائد والعمل
نمتاز بالتقوى لدى السلام

٢٥/٤/٢٠٠٤م

قصيدة في وصف العلامة ملا أبى بكر كجك ملا الأفندي الأربلي

(البحر الطويل)

سَمِيّ رَفِيقَ الْغَارِ عِلْمُهُ الْعَصْرَ
وَيُحِبُّ ظِلَامَ اللَّيْلِ شُكْرًا لِرَبِّهِ
تَوَاضَعًا مِنْ أَجْلِ الْإِلَهِ فَزَادَهُ
فَلَمَّا بَدَأَ الصَّبْحَ تَهَيَّأَ لِلدَّرْسِ
وَلَمْ يَأَلْ جَهْدًا فِي تَعَلُّمِ قَوْمِهِ
فِيَا رَحْمَةَ الرَّؤُوفِ تَحْفُهُ
جَزَاهُ الْكَرِيمِ دَارَ خُلْدٍ وَنِعْمَةٍ
هَنِيئًا لَهُ الْفَرْدُوسَ مَأْوَىً وَمَسْكَنًا
أَبُو الْفَضْلِ وَالْمَجْدِ الْأَفَنْدِي أَبُو بَكْرٍ
بِتَسْبِيحِ رَبِّ الْعَالَمِينَ إِلَى الْفَجْرِ
شَهَامَةً عِلْمٍ قَدْ تَجَلَّى عَنِ الْحَصْرِ
كَأَنَّهُ سُلْطَانٌ يَقُومُ مِنَ الْقَصْرِ
عِلْمُ الْكِتَابِ وَالْحَدِيثِ الْمَطْهَرِ
فَرَوْحٌ وَرِيحَانٌ نَعِيمٌ بِلَا حَسْرِ
عَلَيْهِ ثِيَابُ الْعِزِّ مِنْ سُنْدُسِ خَضِرٍ
فِيَا حَسَنَ وَلِدَانِ تَطُوفُ بِكَوْثَرِ

٢٠/٣/٢٠١٠م

قصيدة في وصف العلامة ملا محمد عبدالله الجلي

(البحر الطويل)

سمي حبيب الله مفخرُ عصره لشرح قواعد الأصول المسدّد
تسرّب سربال المعارف وأهدى أتاه المعالي كلّ صوب ومقصد
علت ذروة العلا، ثواقبُ فكره فجاء له العلمُ مع الفخر والمجد
تضلع في شتّى العلوم بأسرها وما خاف في الله من ملامة حُسد
فحُسن نبات الأرض من كرم البذر سليل كرام النُجب في كلّ مشهد
(وتحريره) رمز الفخار لشعبنا (فمصقوله) المصقولُ سيف المهتد
(وسيلته) (القائد) كذاك (المشاهد) على طرز ما جاء (المقاصد) للسعد
(بكشفه للأستار) (أبهى المآرب) تنادي دعاة الحق في القرب والبعد
حواشٍ على جمع الجوامع والتحفة بفضل يراعٍ مع بنان ومع يد
(وتفسيره الكرديُّ) قد طاب ذكره فأحسن به في كلّ حفل ومعهد
ألا يا (أبا المسعود) ذكرك خالد سلام عليك يوم موت ومولد
وما زال (طاهرٌ) من الله داعياً لأعلامنا الكرد ذوي العزّ والمجد

جامعة (كوّيه) ٢٥/٨/٢٠٠٩م

* * * *

(شكوى)

(من البحر الهزج)

فلا تبكوا على الدين إذا ما سادَهُ أهله
جديرٌ بالبكا يوماً إذا ما لم يسد أهله
قضاةً عطلّوا الحكم بتغييرٍ وتبديل
مُحاموهم على الشرِّ لترويح الأباطيل
فخانوا الدين والدنيا مع الأخلاق والخلق
جزاهم ربُّنا العدلُ ليوم يأتي بالحقِّ
شيوخ جاوزوا الحقَّ ذئابَ البطن بالحقد
فأوصافُ جرت فيهم سوى التَّقوى سوى الزُّهدِ
أهالِ أفسدوا الدّنيا بنهب المال والسلب
طباعُ الوحشِ في الصحرا دنيَّ النفس والقلب
فراجع يا أخا العلم الى القرآن والسنة
تنالُ نعمة المولى مع الرضوانِ والجنة

بهحرکه: ١١/٨/١٩٩٣م

* * * *

تاريخ بعض الجوامع

جامع الشهيد صباح في أربيل

(بجر الرمل)

جامع باسم الصباح شيدوه من جديد
حفه المولى بلطف ناله اجر الشهيد
يحي روضات الجنان في الضياء والغريد
(فات وأخذة مصلاً) فاحسبته يا مريد

١٩٨٤م = ١٩١ + ١٣١٢ + ٤٨١

* * * *

جامع الحاج جميل الكاواني في أربيل

(بجر الرمل)

هذه روضات أنس لا يرى عنها بديل
نال بانيتها الأمانى، خص بالأجر الجزيل
سبحوا الرحمن فيها بالغدو والأصيل
(فزت بالخير الجلي) قائلين يا جميل

١٤٠٤هـ = ٧٤ + ٨٤٣ + ٤٨٧

* * * *

جامع قرية كويلان التابعة لقضاء عقرة

(بحر الرمل)

جامع ذكر الأله مَن عَنى فيه فاز فاتخذَه دَيَدَنَا
خُصَّ أَجراً وافرأ مَن رَبِّه مَن الى تأسيسه ما وَهَنَا
أحمد^(١) شيخ حفيدُ أحمد^(٢) حفَّه بالرحمات ربُّنا
نال أعلى الدرجات خالد^(٣) من جهودِ ترمي تجديد البنا
صاح أرخ (نَجنا يا غافر) تلقَّ تجديد البناء والمُنَى

١٠٤ + ١٢٩٢ = ١٣٩٦ هـ

* * * *

الجامع الكبير في ناحية قوشته به

أحسن به دليلاً طوبى لمن رآه
وأخذ به جميلاً تأريخه تراه

١٣٠٧ + ٩١ = ١٣٩٨ هـ .

* * * *

(١) الشيخ أحمد الشيخ بديع شيخ ورئيس عشيرة السورجيه.

(٢) الشيخ أحمد المشهور بشيخ (كوله كان) يقال إنه من خلفاء مولانا خالد الشهرزوري شيخ عشيرة السورجيه ورئيسهم.

(٣) خالد ملا مصطفى إمام وخطيب الجامع.

الجامع الكبير في ناحية بحركة

(بحر الرجز)

ذي روضة يا أخوتي تسمّوا
إذا مررتم بالرياض فارتعوا
مهللين، ذاكرين، فاربعا
تأريخها (أرجوا صلّوا دوما واخشعوا)

٢٠٩ + ١٥٦ + ١٥ + ٩٨٢ = ١٣٩٨ هـ

* * * *

جامع الحاج يحيى في أربيل

بمناسبة إجازة ملا فتح الله و ملا عبدالرحمن من أستاذهم ملا محمد أمين الرواندوزي

(بحر الهزج)

وباني الجامع (يحيى)	ففيما ذكره يحيى
جزاه ربّي فردوسا	وجنات ورضوانا
مع الأحباب والأهل	ذوي الأمجاد والفضل
وأولاد وأحفاد	وطالّب وإخوانا
سميُّ خير خلق الله	(أمين) كُتب شرع الله ^(١)
هداه الله للعلم	من القرآن برهانا

* * * *

(١) المقصود به ملا محمد أمين الرواندوزي امام و خطيب الجامع.

مەركانەى كوردى

بۆگۆلى بوردى

وەرگىرانی قەسىدەى بوردىيە يە لە عەرەبى بۆ كوردى بە شىعر لە بەحرى خۆى

(البحر البسيط) لە لایەن

مەلا طاهىر مەلا عبدالله بەحرەبى

چاپى سىيەم

په سه ندى كردنى مهركانهى كوردى له لايهن جه نابهى ماموستاي ريزدار مهلا عبدالكريم
موده پيس پيش نويژو دهرس بيژى مرگه وتى شيخ عبدالقادرى گه يلانى له به غدا

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على أفضل خلق الله، سيدنا محمد حبيب الله، و على آله
وصحبه وأتباعه ومن والاه.

وبعد، فقد ترجم الفاضل السيد الحاج ملا طاهر الأربيلي البحرى أمدته الله تعالى
بإمداده الخفى والجلي أبيات القصيدة البردية المباركة المعروفة، وأتى فى مقابل كل بيت
منها بيت باللغة الكردية من عين عروضها، فنظرت إليها ووجدتها حسنة محبوبة
موافقة لشعور المسلمين بحيث يستفيدون منها الود والأشواق إلى الحبيب المصطفى
المبعوث رحمة للعالمين ﷺ ومطابقة لمحتوى ومغزى البردية، فعليه أربى المسلمين فى
الاستماع إليها وقراءتها فى المناسبات الدينية، ولا سيما فى ليالى الثلاثاء والجمعات.

هذا وأسأل الله تعالى توفيقه لطبع ترجمته ونشره ولطبع سائر مؤلفاته بمنه وفضله،
آمين .

المدرس بالحضرة الكيلانية فى بغداد

عبدالكريم المدرس

١٩٨٤/٨/٢٥ م

پیشه‌کی چاپی دووهم

به ناوی خوای گه‌وره و مبه‌ره‌بان

بارانی ره‌حمه‌ت دارژیتته سهر گیانی پاکی خوشه‌ویستی خودا، ههم له سهر یارانی و نه‌و که‌سانه‌ی که له سوژی عه‌شقی نه‌و زاته وه‌کو بولبول ده‌نالین و ده‌چریکین، وه‌کو په‌روانه ده‌سوتین، له تاوان به فرمیسیکی چاوه‌کان سو‌توو سو‌ه‌که داده‌مرکین.

پاشان نه‌مه‌یه: له‌میژه له ناو ده‌سته‌ی فه‌قییان و مه‌لایان باوه کاتی پشوودانی خویندن، شه‌وو روژانی سیشه‌مه‌و هه‌ینی به تایه‌ت نیوان مه‌غریب و عیشا چه‌ندان شیعی دلته‌زین و هه‌ست بزوییان ده‌خوینده‌وه، به زوریش قه‌صیده‌ی (بورده) بوو، یه‌ک یا دوو که‌س له موسته‌عیده‌کانی ده‌نگ‌خوش ده‌یانگوت و سوخته‌کانیش به کو‌مه‌ل (مولای صل وسلم) ده‌یانگپ‌راوه، له به‌ر خوشی و به‌تامی نه‌و قه‌صیده‌یه و له به‌ر پر مانایی و هه‌مو جو‌ره جوانکاری نه‌م قه‌صیده‌یه له قوناغی سوخته‌ییم چه‌ند به‌ندم له خزمه‌ت برا گه‌وره‌م ماموستا مه‌لا (طیب) خویند.

پاش چه‌ند سال خودای گه‌وره یارمه‌تیدام توانیم بیکه‌م به هونراوه‌ی کوردی له سهر هه‌مان کیچی خو‌ی (به‌سیط)، هه‌روه‌ها رازانده‌وه به جوانکاری (ته‌سمیط)، که بریتیه له: کردنی هه‌ر تاقه به‌یتیک به چوار پارچه، هه‌رسی که‌رته‌کانی پیشوو به شیوه‌ی (سج) له سهر یه‌ک پیت ده‌رون، که‌رتی دوا‌یی له سهر یاسای شیعه‌که ده‌بیت، نه‌م جو‌ره کرداره ناسک و جوانه به زوری لای شاعیرانی باکوری کوردستان چه‌نگ ده‌که‌وی، هه‌روه‌ها وه‌فایش له سهری نویسه:

وه‌فایی ئیدی به‌سه عیشق و هه‌وای مه‌دره‌سه
بینووسه نه‌م هیندوسه بیته‌خه‌ت و خالی یار

پاش ته‌واو بونی بو کاکم مه‌لا (طیب)م خوینده‌وه، دلی گرت، هه‌ر خو‌شی ناوی
 لیئا: (مه‌رکانه‌ی کوردی بو گولتی بوردی)، له‌ سالی ۱۹۷۰ز له‌ خزمه‌ت ئه‌و
 چومه‌ سه‌فه‌ری جه‌ج، له‌ (مه‌ککه‌)ی پیروژ به‌را به‌ر به‌یتی خواو له‌ (مه‌دینه‌) له‌
 ره‌وزه‌ی پیروژ هه‌مووم به‌ مولای صلی خوینده‌وه.

دوای گه‌رانه‌وه‌ به‌ریزان: ماموستا شیخ عبدالکریم ئومه‌راواو ماموستا مه‌لا
 شه‌ریفی دووشیوانی و ماموستا مه‌لا طیب ی برای (خوایان لی رازی بی) هاته‌نه
 به‌حرکه‌ بو سه‌ردانی کاکم، پاش نوژی عه‌سر له‌ هه‌وشه‌ی حوجره‌ی فه‌قیان بومان
 خوینده‌وه، ئه‌وانیش پیمان خو‌شبوو، ئه‌جا چومه‌ به‌غدا پیشکه‌شم کرد به‌ جه‌نابی
 ماموستا مه‌لا عبدالکریمی موده‌ریس (خوای لی رازی بی) ئه‌ویش په‌سه‌ند نامه‌ی خو‌ی
 له‌ سه‌ر نوسی، پاشان جه‌نابی دوکتور شیخ عبدالله نه‌قشبه‌ندی (خوای لی رازی بی)
 له‌ به‌غدا هاته‌ هه‌ولیر بو سه‌ردانی که‌ماله‌ددین شیخ مصطفی ی باوکی (خوای لی
 رازی بی) دوای لی وورد بونه‌وه‌ی فه‌رموی: چاکترین ته‌رجومه‌ی ئه‌ده‌بی کوردی
 ئه‌و قه‌سیده‌یه، شایانی بلاو کردنه‌وه‌یه، هه‌ولتی له‌چاپدانی بده‌.

منیش پیشکه‌شم کرد به‌ ئه‌مینداری گشتی رۆشنیری و لاوانی ئه‌و سه‌رده‌می،
 سوپاس بو خودا سالی (۱۹۸۶ز) هه‌زار دانه‌ی لی چاپ کرا، به‌لام زوری پی نه‌چو
 ئه‌و ژماره‌ کۆتایی پیه‌ات و نه‌ما، براده‌ران چاره‌روان بوون به‌ ده‌ستیان نه‌ده‌که‌وت،
 بۆیه‌ دوباره‌ هه‌ستام به‌ چاپکردن و بلاو کردنه‌وه‌ی، تا سوود به‌خشیی، به‌و هیوایه‌ی
 دو‌عای خیرم بو بکه‌ن.

مه‌لا طاهیر مه‌لا عبدالله به‌حرکه‌یی

ناحیه‌ی به‌حرکه‌ ۳/۴/۲۰۰۶ ز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَوْلَايَ صَلِّ وَ سَلِّمْ دَائِمًا أَبَدًا

عَلَى حَبِيْبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

بارانی ره همت خودام، بارینه تو بهره ده وام

سهر خوشه و بستت ته مام، گه وره ی هه مو گهل به جه م^(۱)

نه و به یته له دوا ی هه مو و به یته کان ده گپر در یته وه

(۱) له هه ندی چایی بورده نه م به یته له سه ره تا که ی نوسرا وه:

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْشِي الْخَلْقِ مِنْ عَدَمٍ

ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَى الْمُخْتَارِ فِي الْقَدَمِ

سو پاس بو نه و خودایه، دروستی کرد دونیایه

سه لات هه تا هه تایه، له سه ر بژارده ی ده ده م

الفصل الأول في الغزل و شكوى الغرام

بهشی یه کهم: پیداهه لگوتن و نازاری عیشق

۱- أَمِنْ تَذَكَّرِ جِرَانٍ بَدِي سَلَمٍ

مَزَجَتْ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُقْلَةٍ بِدَمٍ

ئایا که ئەسرینی سۆر، چاوت پڑاندی به کۆر

له یادی زاتیکه زۆر، ئەیکه ی له لایه ن سه له م^(۱)

۲- أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ تَلْقَاءِ كَاظِمَةٍ

وَأَوْمَضَ الْبَرْقُ فِي الظُّلْمَاءِ مِنْ إِضْمٍ

یا خو نزهی با بووه، لای (مه دینه ی) هاتوه

شه و قه کی وات دیتوه، ده جی شه وان لای (ئیزه م)^(۲)

۳- فَمَا لِعَيْنَيْكَ إِنْ قُلْتَ أَكْفَفَا هَمَّتَا

وَمَا لِقَلْبِكَ إِنْ قُلْتَ اسْتَفِقْ يَهُم

ئهی بو به چاوت که گۆت، به سکه ن ئەریژن به جۆت

وریا بکه ی دل به خۆت، بیهۆش ده بی ده م به ده م

(۱) ئەسرینی سۆر: فرمیسکی سور، به کۆر: به کۆل، سلم، سه له م: دره ختیکه له نیوان

مه ککه و مه دینه ی پیروژ.

(۲) نزه: شنه، سروه، نزه با: شنه با، جهان: جولان، بزوتن، ده جی: ده جولۆ (نازاد).

إضم: کیویکه له مه دینه ی پیروژ پیغه مبه ر (درودی خوای له سه ربی) لیبی ده مایه وه.

۴- أَيْحَسَبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مِنْكُمْ

مَا بَيْنَ مَنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ

عاشق خهیاں کوو ده کا، خوشویستنه کهی ون بکا

گریانو و فیغان بکا، هم دله کهی پر له غم

۵- لَوْلَا الْهَوَى لَمْ تُرِقْ دَمْعًا عَلَى طَلَلٍ

وَلَا أَرِقْتَ لِذِكْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ

عیشق نه با سهر هوار، ناتبو چ گریان و زار

بیری چیاو دارو بار، واگای نه دینای چ دم^(۱)

۶- فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَمَا شَهَدْتَ

بِهِ عَلَيْكَ عُذُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

کوو عیشقه کهی تو له لات، حاشا ده کهی کاتی هات

بویدا دوو شاییدی راست، فرمیسکی چاوو وهره^(۲)

(۱) واگا: به ناگا، خه بهردار.

(۲) وهره: نه خوشی دریژ خایهن.

۷- وَأَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطِّيَ عِبْرَةَ وَضَنِيَّ

مِثْلَ الْبَهَارِ عَلَيَّ خَدْيِكَ وَالْعَنَمِ

وه دیار یخست خهم ته‌واو، دوو جوگه‌له‌ی سور له چاو

رومه‌تی زهر دت له تاو، وه‌کو (به‌هار) و (عه‌نهم)^(۱)

۸- نَعَمَ سَرَى طَيْفٌ مَنْ أَهْوَى فَأَرْقَنِي

وَالْحُبُّ يَعْتَرِضُ اللَّذَاتِ بِالْأَلَمِ

راسته که وینه‌ی به شه‌و، واگای هینام یار له خه‌و

له تاوی دل‌داری نه‌و، نابیی به خوشی بگه‌م

۹- يَا لَأَيْمِي فِي الْهَوَى الْعُذْرِيَّ مَعْدِرَةً^(۲)

مَنْنِي إِلَيْكَ وَلَوْ أَنْصَفْتَ لَمْ تَلْمِ

عیشقم به تاو لومه‌کار، لومه‌م ده‌که‌ی کو به زار

به‌ختت هه‌با جار به جار، ناتدامه به‌ر زارو ده‌م

(۱) جوگه‌له: جوگه، به‌هار: گولیککی زهرده سه‌ره‌تای به‌هاران ده‌بی‌و، عه‌نه‌میش: داریککی سوری نهرم و ناسک و شلکه.

(۲) الهوی العذری: خوشه‌ویستییه‌ک وه‌ک خوشه‌ویسی به‌نی عوزره، که تیره‌یه‌کن له یه‌مه‌ن به‌وه ناسراون له خوشه‌ویسیدا زور راستگۆن و ده‌تاوینه‌وه‌و تامردن گیرۆده‌ی خوشه‌ویسیه‌که‌یان ده‌بن (ئازاد).

۱۰- عَدَّتْكَ حَالِي لَا سِرِّي بِمُسْتَتِرٍ

عَنِ الْوَشَاةِ وَلَا دَائِي بِمُنْحَسِمٍ

کاری منت پیگهیی، چۆن تازه پیم وون دهبی

زمان دریژ تیگهیی، بنی نههات دهرده کهم

۱۱- مَحْضَتِي النُّصْحَ لَكِنْ لَسْتُ أَسْمَعُهُ

إِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعُدَالِ فِي صَمَمٍ

پهندی تو گوئی نادهمی، گیلی دهخوی لیم خهمی

عاشق له لومهو زهمی، گوئی تهپه ئهی چاوه کهم^(۱)

۱۲- إِنِّي اتَّهَمْتُ نَصِيحَ الشَّيْبِ فِي عَدَلٍ

وَالشَّيْبُ أَبْعَدُ فِي نَصْحٍ عَنِ التُّهَمِ

قاسیدی مهرگم که هات، نیشانیدام ریی نهجات

گویم بی نهدا کارهسات، واعیز بیی موتهههم^(۲)

* * * *

(۱) گوئی تهپ: کهسی که گوئی قورسو گران بی، (ئازاد).

(۲) مهبهست له قاسیدی مهرگ: موی سپی سهرو ریشه که نیشانهی پیر بوون و نریک بونهوهیه

له مردن، (ئازاد).

الفصل الثاني : في التحذير من هوى النفس

(بهشی دووهم: خو لادان له نار هزووی نهفس)

۱۳ - فَإِنَّ أَمَّارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَظْتُ

مِنْ جَهْلِهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ

نهزانه به دبیژه کهم، گوی ناگری چی لی بکهم؟

داوی سپی ریشه کهم، گرو گهفی پریه کهم

۱۴ - وَلَا أَعَدَّتْ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ قِرَى

ضَيْفٍ أَلَمَّ بِرَأْسِي غَيْرَ مُحْتَشَمٍ

میوانی سهر سپیه تی، له بوی نه کرد ده عوه تی

هیچی نه گرت قیمه تی، چاکه ی نه کرد زورو کهم

۱۵ - لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّي مَا أَوْقَرُهُ

كَتَمْتُ سِرًّا بَدَا لِي مِنْهُ بِالكَتْمِ

بمزانیایه ته مام، راناگری ریزی له لام

داوی سپی زوو وهام، تاری ده کرد ریشه کهم^(۱)

(۱) تارى: تاريك، واته: نه گهر بمزانیایه ریزی پیری و موی سپیم پی ناگری نه و کاته ریشم به خه نه و وه سمه رهش ده کرده وه و نیشانه ی پیریم ده شارد وه، نه و کات گونا هه کانه لای خه لک که مته مایه ی شه رمه زاری بوون چونکه گونا هه مروقی گه نج هینده ی گونا هه مروقی پیر عه یبو و عار نیه (نازاد).

۱۶- مَنْ لِي بَرْدٌ جِمَاحٍ مِنْ غَوَايْتِهَا

كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللُّجْمِ

کیّ نه فسمی خورت و باغ، دهیکا به ئیسلامی ساغ

وهك ئهسپی خورت و چراغ، لغاوی بکریته دهه^(۱)

۱۷- فَلَا تَرُمُ بِالْمَعَاصِي كَسَرَ شَهْوَتِهَا

إِنَّ الطَّعَامَ يُقْوِي شَهْوَةَ النَّهْمِ

نه توی شکانی نه فس، نه شکهی له پیسی چه پس

زیاد ئه کالی نهوس، ناندانی رابردی جهه^(۲)

۱۸- وَالنَّفْسُ كَالطُّفْلِ إِنْ تُهْمِلَهُ شَبَّ عَلَى

حُبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تَفْطِمَهُ يَنْفَطِمِ

نه فست مناله له شیر، دهیوی هه تا کاتی پیر

گهر خۆتی لیکهی زویر، لیرادی ناخوا چ جهه

(۱) خورت: به هیژو بیباک. باغ: یاخی، سه رکهش. چراغ: نارچاغ و به کهیف. واته: نهو نه فسه گهنج و سه رکه شهه کیّ لغاوی ده کات و له گوناھو تاوان دهیگی پیته وه، وهك چۆن ئهسپی به کهیف و به هیژ لغاوی ده کری تاوا له جهوجولی دهخا، (نازاد).

(۲) جهه رابردی: نهو کهسهی که کاتی جهه خواردنی له سهه تیپه ریوه و به برسیه تی ماوه ته وه، واته: وا تینه گهی که نه فس به گوناھ زور کردن تیر ده بی و ئیتر گوناھی لیّ نه بیژی، نه خیر نه فس وهك مروّفی زگ له وه ری نهوسن که به رده وام چه زی له خواردنه تاوایه، (نازاد).

۱۹- فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ أَنْ تُؤَلِّيَهُ

إِنَّ الْهَوَىٰ مَا تَوَلَّىٰ يُصِمُّ أَوْ يَصِمُّ

لی لاده ته سمیل نه بی، گهر بیت و ژیر دهستی بی

نه نجامی سوچت ده بی، یا ده تکوژیتن له خهم

۲۰- وَرَاعِهَا وَهِيَ فِي الْأَعْمَالِ سَائِمَةٌ

وَإِنْ هِيَ اسْتَحَلَّتِ الْمَرْعَىٰ فَلَا تُسِمُّ

لهو دهم به خیوی بکه، که ئیشی چاکه ده کا

تامی که هات لی بکا، قهت نیلی برواته چه م^(۱)

۲۱- كَمْ حَسَنَتْ لَذَّةَ لَلْمَرْءِ قَاتِلَةً

مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرِ أَنَّ السُّمَّ فِي الدَّسَمِ

رازانندیه وه خواردنه، بو پیاو له بو کوشتنه

نه یزانی لچ کردنه، پر زه هره ده بته وهره م^(۲)

(۱) نیلی: نه هیلی، واته: نهو کاتهش که نه فست چاکه خوازه ههر به وردی چاودیری بکه نه کا دهست بکا به ریا بازی، (نازاد).

(۲) لچ کردن: کاتی نازهل نایه وی شتیك بخوا که سیك هه لدهستی خواردنه که به لچی نازله که دادینی بو نه وهی تامی شته که بکا پاشان وورده وورده ده بخوا، نهو کاره پی دهوتری لچ کردن.

۲۲- وَآخَشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شَبَعٍ

فَرُبَّ مَخْمَصَةٍ شَرُّ مِنْ التُّخْمِ

پاريزه خوت نه گبهتی، برسیهتی و تیریهتی

به دتره برسی کهتی، له تیری قه بزی به جهم

۲۳- وَاسْتَفْرِغِ الدَّمَعَ مِنْ عَيْنٍ قَدْ امْتَلَأَتْ

مِنَ الْمَحَارِمِ وَالزَّمَ حَمِيَةَ النَّدَمِ

برژینه نه سرینی چاو، نهو چاوی تاوان له ناو

به توبه ییکی تهواو، پاريزه خو له ستهم

۲۴- وَخَالَفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَاعْصِمَا

وَإِنْ هُمَا مَحْضَاكَ النَّصْحَ فَاتَّهِمِ

شهیتانو نه فست چیان، گوی مه دی چی گو تیان

گهر چاکه یان کرد به یان، خراپ بده له قه لهم

۲۵- وَلَا تُطِعْ مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا

فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكَمِ

یا دژته به گوی مه که، دادوهر بی باوهر مه که

فیلاو فران زور ده کا، دادوهر و هم خوین له دم

۲۶- أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ قَوْلٍ بِلاَ عَمَلٍ

لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلاً لِنَدِي عُمْ

بی سوده گوتهم دهی، یا ره بی لیم خوش بی

نه زوك كه فهرخه ی بی، ههروایه مافی ووتهم

۲۷- أَمْرُكَ الْخَيْرَ لَكِنْ مَا أَتَمَرْتُ بِهِ

وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِم

چاکهت ئه مر پی ده کهم، خوشم خراپه ی ده کهم

تو راسته ری کوو ده کهم، خوشم له ری لا ده ده م

۲۸- وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً

وَلَمْ أُصَلِّ سِوَى فَرَضٍ وَلَمْ أُصِمِّ

نه مکرد چ سوننهت و خیر، پیش مردنی وا زویر

روژی و نویژ بوو به شیر، بهس واجبم کرده خه م

الفصل الثالث: في مدح النبي ﷺ

بهشی سییه م: ستایشی پیغه مبه ر ﷺ

۲۹- ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ أَحْيَا الظَّلَامَ إِلَى

أَنْ اشْتَكْتِ قَدَمَاهُ الضُّرَّ مِنْ وَرَمٍ

ئهو ذاتی لامدا له ری، شهو نویژی هه ند کرد له جی

تا هاته ژان هه ردو پی، نه ستورو پر له نه لهم

۳۰- وَشَدَّ مِنْ سَعْبٍ أَحْشَاءَهُ وَطَوَى

تَحْتَ الحِجَارَةِ كَشْحًا مُتْرَفَ الأَدَمِ

دهیبه ست هه ناوی زه ریف، ته نیشتی نه رم و شه ریف

به به ردی سوکو خه فیف، برسیتی تا بی به که م

۳۱- وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ

عَنْ نَفْسِهِ فَأَرَاهَا أَيَّمَا شَمَمٍ

حه زیان ده کرد کیوه کان، بوی بن به زیری جوان

نه یویست و تی هه لده دان، دنیا چیه؟ پر له خه م

۳۲- وَأَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضَرُورَتُهُ

إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعِصَمِ

شاییدی پیوستیه، هیشتاکه نه پیوستیه

نه بونی حه ددی چیه، ژیر دهست بکا شایه کهم

۳۳- وَكَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضَرُورَةٌ مَنْ

لَوْلَاهُ لَمْ تُخْرِجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

چون له دوو دونیا دهبا، پیوستی نهو زاتی وا

دونیا له نازی نهبا، پهیدا نه ده کرا چ دم

۳۴- مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالْثَّقَلَيْنِ

مِنْ وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عَرَبٍ وَمِنْ عَجَمِ

موحه مده سهروه ری، نیستا کهوو ئاخیری

ئاده میزادو په ری، کوردو عه ره بو عه جم

۳۵- نَبِيْنَا الْأَمْرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ

أَبْرَ فِي قَوْلٍ «لَا» مِنْهُ وَلَا «نَعَم»

بو چاکه فه رمان ده دا، پیسو به دی لاده دا

که سی سه ری لهو نه دا، به لی و نه خیر خوش له دم

۳۶- هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تُرْجَى شَفَاعَتُهُ

لِكُلِّ هَوْلٍ مِنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمٍ

خوشه‌ویستیکی وهیه، تکای له بو مه ههیه

بو وی له گیزه‌نهیه، نه‌یکاته دهر سه‌د به‌له‌م^(۱)

۳۷- دَعَا إِلَى اللَّهِ فَالْمُسْتَمْسِكُونَ بِهِ

مُسْتَمْسِكُونَ بِحَبْلِ غَيْرِ مَنْفَصِمٍ

له بو خودا گازی کرد، چی دهستی خوئی تیده‌گرت

رسته‌کی چاکی ده‌گرت، قهیم و دریزو به جه‌م^(۲)

۳۸- فَاقِ النَّبِيِّنَ فِي خَلْقٍ وَفِي خُلُقٍ

وَلَمْ يُدْأِئُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ

سه‌رکه‌وتی پیغه‌مبه‌ران، به خووو به دیمه‌ن جوان

نیزیک نه‌بون سه‌روه‌ران، له‌وی له (عیلم) و (که‌ره‌م)

(۱) گیزه‌ن یان گهر: ئاوی زئییه کۆده‌بته‌وه‌و ده‌سورپی له‌بن شاخه‌کان، مه‌له‌وان توشی ئه‌و جییه

ببی نقوم ده‌بی و ده‌خنکی و که‌سیش ناویزی ده‌ربازی بکات.

(۲) گازی کرد: بانگی کرد، رسته: گوریس، (حبل).

۳۹- وَكُلُّهُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ مُلْتَمِسٌ

غَرَفًا مِنَ الْبَحْرِ أَوْ رَشْفًا مِنَ الدِّيمِ

لهو زاته داوا ده کهن، زانستی دل بو بیهن

گولم له دهریا بدهن، یا تهر بکهن لیوو دهم^(۱)

۴۰- وَوَأَقِفُونَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمْ

مِنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ أَوْ مِنْ شَكْلَةِ الْحِكْمِ

چهند رابه رانی هه بون، وهستان له جیی خو دهبون

بو قه تره زانین زه بون، نیشانه کچکهی (حیکهم)

۴۱- فَهُوَ الَّذِي تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُورَتُهُ

ثُمَّ اصْطَفَاهُ حَبِيبًا بَارِي النِّسَمِ

چاکی ته و او پی درا، په نهانی و ناشکرا

ههم لای خودا نوسرا، به خو شه ویست و به کهم

۴۲- مُنْزَةً عَنِ شَرِيكِ فِي مَحَاسِنِهِ

فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمِ

چاکه و ره و شتی جوان، نیه کهسی ئاو قهران

چاکه ی له گهل چاکی وان، نابی بدهی له قه لهم^(۲)

(۱) گولم: چه ننگ، پر به ناوله پ، به ک مشت.

(۲) ئاو قهران: که سیك شان له شانی بدا، واته: له نیوان پیغه مبه ران وینه ی نیه.

۴۳ - دَعَّ مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى فِي نَبِيِّهِمْ

وَاحْكُمُ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِيهِ وَاحْتِكِمِ

کفری مه که وهک دیان، دهرحق (مهسیح) گوئیان

کوی دهتوی بیکه بهیان، به چاکه و بی لهقه م

۴۴ - وَأَنْسُبْ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ

وَأَنْسُبْ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتَ مِنْ عِظَمِ

له مه دحی نهو سهروهری، ماقولی به خسته وهری

له پایه و هونهری، چی دهتوی بیکه رهقه م

۴۵ - فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ

حَدٌّ فَيُعْرَبَ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمِ

چونکه رهسولی خودا، بهرزی پلهی بی حه دا

ناتوانی بیکانه دا، کهسی تهواوی به ده م

۴۶ - لَوْ نَسَبَتْ قَدْرَهُ آيَاتُهُ عِظَمًا

أَحْيَا أَسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسَ الرَّمَمِ

گهر با نیشانانی نهو، نه ندازی گهوراتی نهو

مردو که هات ناوی نهو، زیندو ده بو ییک و ده م

٤٧ - لَمْ يَمْتَحِنَا بِمَا تَعْيَا الْعُقُولُ بِهِ

حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهْم

چی وای نه کرد ئه و بهیان، لی بر نه کا بیرمان

ههولی ده‌دا تا چمان، گیل نه‌بی بگری له‌قه‌م^(١)

٤٨ - أَعْيَا الْوَرَى فَهَمُّ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى

فِي الْقُرْبِ وَالْبُعْدِ فِيهِ غَيْرُ مُنْفَجِم

ئه و خویی پییدا خودا، دوره چ کهس تیگا

نیزیک و دور له و حه‌دا، وه‌ستا شکاوه قه‌له‌م^(٢)

(١) برنه کا بیرمان: بیرمان هه‌لی نه‌گری و سه‌ره‌ده‌ری لی نه‌کا.

(٢) پی‌شه‌وای مه‌زن تاجه‌دین (السبکی) له باوکی ده‌گیرینه‌وه، فه‌رمویه‌تی: کهس ری‌زی خو‌شه‌ویست نازانی بی‌جگه له خودای گه‌وره، وه ئه‌وه‌ی باس‌کراوه هه‌رکه‌سه به پی‌ی زانیاری خو‌ی کردووویه‌تی، له هه‌موو کهس زان‌اتر به خو‌شه‌ویست ئه‌بویه‌کری صدیقه، چونکه چاترینی ئه‌مه‌ته، وه ئه‌ویش هه‌ر هه‌ندیکی لی زانیوه به پی‌ی ئه‌وه‌ی له توانای ئه‌ودا هه‌بووه، وه هه‌ندی شتی‌شی نه‌زانیوه، چونکه ته‌نها له زانیاری خوادا هه‌یه، طبقات الشافعیة الکبری: ٤٢٣/٣. (نازاد).

۴۹- كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بَعْدِ

صَغِيرَةً وَتُكِلُّ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمٍ

وهك روژ له چاورا له دور، گجکهی ده بی نی شعور

نیزیک بی تو له نور، لیله ده بی چاوت له ته م^(۱)

۵۰- وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ

قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلْمِ

کو تیده گهن پوخته بی، نهو پایه و گهوره بی

چاویان له خه و پی بکه وی، کومه ل بن گول به دم

۵۱- فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ

وَأَنََّّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ

ههنده ده زانین نه مه، ئاده میزاده نه مه

گهوره ی هه مو عاله مه، عاره بو کوردو عه جه م

۵۲- وَكُلُّ آيٍ أَتَى الرُّسُلَ الْكِرَامُ بِهَا

فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمْ

نیشانه و موعجیزات، هه رابه ری بو ی ده هات

له نوری و برا ده هات، سه رچاوه یه چاوه که م

(۱) لیل: شیلو، ئاوی روبر کاتی خو لی زوری تیده که وی.

۵۳- فَإِنَّهُ شَمْسُ فَضْلِ هُمْ كَوَاكِبَهَا

يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ

له گه وره‌یی روژه نهو، نهوان ستیره‌ن به شهو

له تاریکی شهوقی نهو، نه‌دهن به خه‌لقا به جهم

۵۴- أَكْرَمَ بِخَلْقِ نَبِيِّ زَانَهُ خُلُقٌ

بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٍ بِالْبَشْرِ مُتَّسِمٍ

بهه بهه له پیغه‌مبه‌ریک، رازان‌دی‌ه‌وه خویی ری‌ک

له دیمه‌نا ری‌ک و پی‌ک، روخوش و گول‌زاری دهم

۵۵- كَالزَّهْرِ فِي تَرْفِ وَالبَدْرِ فِي شَرْفِ

وَالْبَحْرِ فِي كَرَمِ وَالدَّهْرِ فِي هَمَمِ

وهك گول به‌شه‌وق و ره‌واق، وهك مانگی چارده له‌تاق

له هی‌مه‌تیش بویتنه تاق، ده‌ریا بوه له (که‌ره‌م)^(۱)

۵۶- كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ مِنْ جَلَالَتِهِ

فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمِ

ته‌نیای بکه دیکه‌تی، له سامو له هدی‌ه‌تی

ده‌لی‌ی سوپا پی‌ه‌تی، به‌رده‌ستی‌ه سه‌د (خه‌ده‌م)

(۱) تاقی یه‌که‌م : به‌رزه، بلنده، تاقی دوهم : تاك، تاقانه.

۵۷- کَأَنَّمَا اللَّوْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدْفٍ

مِنْ مَعْدِنِي مَنْطِقٍ مِنْهُ وَمَبْتَسَمٍ

خندهو ووتهی ههست بکهی، له زاری وا تپده گهی

دوره له ناو په لکه کهی، شرایته وه موخته ره م

۵۸- لَا طِيبَ يَعْدِلُ تُرْبًا ضَمَّ أَعْظَمَهُ

طُوبَى لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ وَمُلْتَثِمٍ

بوخوش نیه میسک و گول، وهک خاکی دهورهی ره سول

پیروزه گهر به نوسول، بونکه ن و ماچکه ن به دم

* * * *

الفصل الرابع في مولده ﷺ

بهشی چوارهم: له دايك بونی پیغمبر ﷺ

۵۹- أَبَانَ مَوْلِدُهُ عَنِ طَيْبِ عُنْصُرِهِ

يَا طَيْبَ مُبْتَدَأٍ مِنْهُ وَمُخْتَمٍ

وهدياری خست بوونی وی، جسنی له ههورازی وی

ئهووهلو ئاخیری وی، نوخته کی لی نه بوه کهم^(۱)

۶۰- يَوْمَ تَفَرَّسَ فِيهِ الْفُرْسُ أَنَّهُمْ

قَدْ أَنْذِرُوا بِحُلُولِ الْبُؤْسِ وَالنَّقَمِ

ئهو رۆژه بو پاکیان، فارس له دل زانیان

ئهزیهت و ترسو زیان، واهات له سهر تاقهدهم

۶۱- وَبَاتَ إِيوَانُ كِسْرَى وَهُوَ مُنْصَدِعٌ

كَشْمَلٍ أَصْحَابِ كِسْرَى غَيْرَ مُلْتَمِمْ

ئهو تاقی کیسرای بهرین، لهو شهوی شهق بو یهقین

وهك له شكری لیك زهلین، ناریك و نا مونتهزه م^(۲)

(۱) جسن: ره گهز پاك، بی خشت و خار، ههوراز: بهرز، لای سهروهه.

(۲) ئهو کیسرایه ی که تاقه کهی شهق بوو ناوی یهزدگوردی کورپی نهوشیروانی کورپی قوباده،

له ههندی له شهرحه کاندانوسراوه کهوا نهوشیروان بوه، بهلام ئهوه ههلهیه، وه ئهو تاقه له

۶۲- وَالنَّارُ خَامِدَةٌ الْأَنْفَاسِ مِنْ أَسْفِ

عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمِ

ئاگری مهجوس نهفهسی، کوژاوه له ئەسهفی

فورات تهقی تهرفی، لایدا له داخو ئەلام

۶۳- وَسَاءَ سَاوَةٌ أَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا

وَرُدُّ وَارْدُهَا بِالْغَيْظِ حِينَ ظَمِي

ساوهیی تیکچون تهمام، له هیشکی ئاوی زهلام

هاتنهوه لیکرا به عام، تینی توورهو دل به خهم^(۱)

۶۴- كَأَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ

حُزْنًا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمٍ

وهك وابو جیی ئاگری، شوینیكه ئاو بیگری

ئاویش وهکو ئاگری، ههر دایسا پر له تههم

شاری مهدائین بووه نزیك بهغدا، ئیستاش ماوه و شهقهكهی دیاره، زهلین : ههلخلیسكان،

لیك ترازان و شهقیون، (ئازاد).

(۱) ساوه: شارێك بوه له عیراقی كۆن و ئیرانی ئیستا، له نیوان شاری رهی (تارانئ ئیستا) و

شاری قومو قهزوین، ۱۳۲ کیلۆمهتر له قهزوینهوه و ۵۶ کیلۆمهتر له قوموه دوره،

دهریاچهیهکی گهوهی لیبوه، تا شهوی له دایك بونی پیغمهبر درودی خوی لهسهر بی

وشکی کرد، (ئازاد)، زهلام: لیره به واتای گهوره هاتوه، لیکرا: تیکرا.

۶۵- وَاجْنُ تَهْتِفُ وَالْأَنْوَارُ سَاطِعَةٌ

وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنَى وَمِنْ كَلِمٍ

پهري دههاتنه سهما، نور شهوقيدا تاسه ما

قورئان حهقي لي جما، ناوو ناوه روك به جهم^(۱)

۶۶- عَمُوا وَصَمُّوا فِإِعْلَانُ الْبِشَائِرِ لَمْ

يُسْمَعُ وَبَارِقَةٌ الْإِنْدَارِ لَمْ تُشَمِّ

نادانو بيهوشو گوش، گييان نه دا دهنگي خوش

چاويان نه دا ترسو خوش، بي نه ده بو به له قه م

۶۷- مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ

بِأَنَّ دِينَهُمُ الْمِعْجَجَ لَمْ يَقُمْ

پاشي خه به ردانيان، پييان له فار گيريان

ئاييني نارپكيان، دهروا وهما تيده گهم^(۲)

۶۸- وَبَعْدَمَا عَايَنُوا فِي الْأُفُقِ مِنْ شُهْبٍ

مُنْقِصَةٍ وَفَقَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَنَمٍ

(۱) سهماي يه كه م: هه لپه ركي، سهماي دوه م: ناسمان، (نازاد).

(۲) فارگير: فالجي، بهخت گره وه، (نازاد).

هه‌روا که دیتیان به چاو، ئاگر له ئاسمان به تاو

ده‌بیته په‌رتو بلاو، وینه‌ی له ئه‌رزا سه‌نهم^(۱)

۶۹- حَتَّىٰ غَدَا عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ مِنْهُمْ

مِنَ الشَّيَاطِينِ يَقْفُوا إِثْرَ مَنْهُمْ

له رپی وه‌حی چی هه‌بون، شه‌یتان هه‌لاتن زه‌بون

هه‌ر یه‌ك له‌دو یه‌ك‌دی بون، پی‌شبرکی ده‌یگۆ ده‌که‌م

۷۰- كَانَتْهُمْ هَرَبًا أَبْطَالُ أَبْرَهَةَ

أَوْ عَسْكَرٌ بِالْحَصَىٰ مِنْ رَاحَتِيهِ رُمِي

وه‌ك له‌شکری ئه‌بره‌هه‌ی، هه‌لاتن و ئه‌و گه‌له‌ی

مسته گلی چه‌نگه‌که‌ی، بایدانی رۆب‌ین به‌ جه‌م^(۲)

۷۱- نَبْدًا بِهِ بَعْدَ تَسْبِيحِ بَطْنِهِمَا

نَبْدَ الْمُسَبِّحِ مِنْ أَحْشَاءِ مُلْتَقِمِ

به‌ردیش له‌ ناو ده‌ستیدا، خه‌ریک به‌ یادی خودا

وه‌ك یادی ناو (ماسی) دا، (یونس) ی ده‌ربرد له‌ خه‌م

* * * *

(۱) سه‌نهم: بت، په‌یکه‌ری داتا‌شراو له‌ دارو به‌رد، (ئازاد).

(۲) بایدانی: به‌روه‌روویانی هاو‌یشت.

الفصل الخامس في معجزاته ﷺ

به شی پینجه م : موعجزاتی پیغمبر ﷺ

۷۲- جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْأَشْجَارُ سَاجِدَةً

تَمْشِي إِلَيْهِ عَلَى سَاقٍ بِلَا قَدَمٍ

بانگی ده کرد دار دههات، تا شایدى بؤ بدات

پساندی رپی رادههات، بؤ لای (نه بی موحتهره م)^(۱)

۷۳- كَأَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ

فُرُوعُهَا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ بِاللَّقَمِ

خه تیکی وایدا له جی، له جیی لکی جی به جی

وهك نوسهریکی به جی، به مهسته رهو به قه له م^(۲)

۷۴- مِثْلَ الْعَمَامَةِ أَنَّى سَارَ سَائِرَةً

تَقِيهِ حَرٌّ وَطَيْسٌ لِلْهَجِيرِ حَمِي

وهك ههوره کهی کینده ری، چوبایه هه ره له سه ری

بؤ پاسی نهو سهروه ری، نیورانی گهرم و به ته م^(۳)

(۱) ری: ره گو ریشه ی دار.

(۲) لك: لقی دار.

(۳) پاس: پاراستن.

۷۵- أَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ إِنَّ لَهُ

مِنْ قَلْبِهِ نَسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ

به و مانگی دوو کهرت قه‌سه‌م، دلی نه‌بی موحتهره‌م

خو شه‌قی کرد بی ئه‌له‌م، راسته له‌لام سوینده‌که‌م

۷۶- وَمَا حَوَى الْعَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ

وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِي

له‌و غاری ده‌شرانه‌وه، ئه‌و هه‌ردوو لاوانه‌وه

دژ له‌وی ده‌پسانه‌وه، پر ده‌بو چاویان له‌ ته‌م^(۱)

۷۷- فَالْصِّدْقُ فِي الْعَارِ وَالصِّدِّيقُ لَمْ يَرِمَا

وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْعَارِ مِنْ أَرِمٍ

رابه‌رو راستگۆ له‌ غار، خویان ده‌دا له‌ هه‌شار

ده‌یگۆ هه‌مو کونله‌زار، غار چۆله‌ وا تیده‌گه‌م^(۲)

(۱) ده‌شرانه‌وه: خویان ونکرد، خویان هه‌شاردا، دژ: دوژمن، ده‌پسانه‌وه: عینادبوون، غه‌زرین.

(۲) رابه‌ر: پیغمبه‌ر ﷺ، راستگۆ: هه‌زه‌تی ئه‌بویه‌کری صدیقه، کونله‌زار: بریتیه له‌ هه‌مو

که‌سی که بتوانی قسه‌ بکا، به‌ پیچه‌وانه‌ی به‌سته‌زمان که ناتوانی قسه‌ بکا، (ئازاد).

۷۸- ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى

خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تُحْم

تینه گهین کۆتره که، داینا بو دوو هیلکه که

تهونی چنی جۆره که، پاش چونی نهو سهروه ره^(۱)

۷۹- وَقَايَةُ اللَّهِ أَعْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ

مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأُطْمِ

هیمداد له لای خوا دههات، پیویستی جا چۆن دهکات

به کۆشکه وو به قهلات، یا جوت زریبی به جهم

۸۰- مَا سَامَنِي الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ

إِلَّا وَنَلْتُ جِوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضْم

ئازاری بۆم هاتبی، هانام به بهر بردبی

خۆم بهوی پاراستبی، ئازادی کردوم له خهم

(۱) روى الامام البيهقي في الدلائل: ۲ / ۴۸۱-۴۸۲ بسنده عن أبي مُصْعَبِ الْمَكِّيِّ، قَالَ: أَدْرَكْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ، وَالْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ، فَسَمِعْتُهُمْ يَتَحَدَّثُونَ «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَيْلَةَ الْغَارِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِشَجَرَةٍ فَنَبَتَتْ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ ﷺ فَسَتَرَتْهُ، وَأَمَرَ اللَّهُ الْعَنْكَبُوتَ فَسَجَتْ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ ﷺ فَسَتَرَتْهُ، وَأَمَرَ اللَّهُ حَمَامَتَيْنِ وَحَشِيَّتَيْنِ فَوَقَفَتَا بِفَمِ الْغَارِ، ... إِلَى آخِرِ الْحَدِيثِ»، وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ لغيره. (نازاد). جۆره: جۆلا، مهبهست لیره داپیروچکه به (جالجالوکه)، چونکه وهك جۆره تهونی چنی.

۸۱- وَلَا التَّمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ

إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلِمٍ

چی ویستیم من یه قین، چاکه ی وی دونیاو دین

بۆم هات له لای چاترین، کهسی بکاتن که رهم

۸۲- لَا تُنْكِرِ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ

قَلْبًا إِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنْمِ

باوهر بکه تو له نهو، بۆی بی وهی حهق له خهو

گهر بنوی چاوی به شهو، قهت نانوی دل چ دهو

۸۳- وَذَٰكَ حِينَ بُلُوغٍ مِنْ نُبُوَّتِهِ

فَلَيْسَ يُنْكَرُ فِيهِ حَالٌ مُخْتَلِمٌ

ههینی بو نهمری خودا، بۆی هات له چل سالییدا

خهونیک بی لهو کاته دا، ههروایه برپوا ده کهم^(۱)

(۱) یانی پیغمبهر ﷺ له تهمه نی چل سالییدا بو به پیغمبهر و وهی بۆ هات، سه ره تای وه حیش به خهو بیینی راسته قینه بو: عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ: أَوَّلُ مَا بُدِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ، فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ. رواه البخاري في صحيحه، رقم الحديث: ۳ . (نازاد).

۸۴- تَبَارَكَ اللَّهُ مَا وَحَىٰ بِمُكْتَسَبٍ

وَلَا نَبِيٍّ عَلَيَّ غَيْبٍ بِمُتَّهَمٍ

بهس بو خودا گه وره بی، نابیته کرده و وحی

بابهت و وحی هیچ (نه بی)، قهت نا کرین موته ههم

۸۵- كَمْ أَبْرَأْتُ وَصَبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ

وَأَطْلَقْتُ أَرَبًا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ

چه ند به ندی بهد کرده وه، نه خوشی پر دهرده وه

دهستی وی چای کرده وه، به ربو نه ما ژان و خهم

۸۶- وَأَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ

حَتَّىٰ حَكَتْ غُرَّةً فِي الْأَعْصُرِ الدُّهُمِ

ئهو سالی وشك و نه هات، تکا له لای ئه و که هات

له ریزی سالانی هات، تاق و بزارد وه یه کهم

۸۷- بَعَارِضٍ جَادٍ أَوْ خِلْتِ الْبِطَاحَ بِهَا

سَيِّبٌ مِّنَ الْيَمِّ أَوْ سَايِلٌ مِّنَ الْعَرَمِ

رېژنه رڙا وا به کور، ده تگوتنه وا دولتی قور

شه پوله به حره له زور، يا برکه به ربويته چه^(۱)

* * * *

(۱) برك: نهو چهوزه به كه له دواى كانياو دروست ده كرى به مه به سقى كو كردنه وهى ناوو به كارهيڼانى بو كشتوكالو شينايى، جارى واههيه روڅى ده شكى و ده ته قى نه و كاته ناوه كه تيكرپا په رت و بلاوى ناو زهوى و چه م ده بى، واته: (به رده بيته چه م).

الفصل السادس في شرف القرآن ومدحه

بهشی شه شهه م : به نرخی و ستایشی قورئانی پیروز

۸۸- دَعْنِي وَوَصْفِي آيَاتٍ لَّهُ ظَهَرَتْ

ظُهُورَ نَارِ الْقِرَى لَيْلًا عَلَى عِلْمٍ

ئهو زاتی خاوه نیشان، وهك ئاگری بو میوان

شهو دایسی سهر که لان، لیم گهری مه دحی بکه م^(۱)

۸۹- فَالْدُرُّ يَزِدَادُ حُسْنًا وَهُوَ مُنْتَظَمٌ

وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَيْرَ مُنْتَظَمٍ

گهر رسته بی دور له داو، شهوقی ئه دا زور ته واو

دانه ی بکه ی تو به لاو، روخساری نابیته که م^(۲)

۹۰- فَمَا تَطَاوُلُ آمَالِ الْمَدِيحِ إِلَى

مَا فِيهِ مِنْ كَرَمِ الْأَخْلَاقِ وَالشَّيْمِ

خوی چاک و چاکی ته مام، بلیم بنوسم دهوام

نابی ته واو قهت له لام، وچا که دانیم قه لهم

(۱) دایسی: ده تریسکیته وه، کهل: مله چیا.

(۲) رسته بی دور له داو، واته: دور وهك دهکی ته سیح به داوی وه بگری.

۹۱- آیاتُ حَقٍّ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثَةٌ

قَدِيمَةٌ صِفَةُ الْمُوصُوفِ بِالْقَدَمِ

قورئانی بو نارد خوا، ووشهی له چاورا نوه

مانای له کون ههر بووه، وهك خویتی وهسفی ده کهم^(۱)

۹۲- لَمْ تَقْتَرِنِ بَزِمَانٍ وَهِيَ تُخْبِرُنَا

عَنْ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِرَمِ

کاتی بهسهدا نههات، باسمان بهراست پی دهدات

له ژینهوهو قهومی (عاد)، ههم باغه خوشی (ئیرهه)

۹۳- دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجَزَةٍ

مِنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدْمِ

قهت تیک نهجو هیچ دهمان، سهر کردهیی موعجیزان

خو موعجیزهیی سهروهان، رۆیین ههمو زورو کهم^(۲)

(۱) له چاورا: له پیش چاو.

(۲) سهروهان: مه بهست پیغه مه رانه.

۹۴- مُحَكَّمَاتُ فَمَا تُبْقِينَ مِنْ شُبِّهِ

لِذِي شِقَاقٍ وَمَا تَبْغِينَ مِنْ حَكَمٍ

به هیزنو بیگومان، به لگه بری دوشمنان

برپاری لای حاکمان، نایوی به خوئی سهر چه کم

۹۵- مَا حُورِبَتْ قَطُّ إِلَّا عَادَ مِنْ حَرْبٍ

أَعْدَى الْأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقِي السَّلَامِ

چی بو وی هاتیته شهر، گه رایت هوه بی مه فهر

خوین مزی پرزازی ههر، هاوار ده کا دسته ده م^(۱)

۹۶- رَدَّتْ بَلَاعَتُهَا دَعْوَى مُعَارِضِهَا

رَدَّ الْعِيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحُرْمِ

ریک و ته واوو جوان، وایدا له دم ناحه زان

وهك دهستی حیزو دزان، مهرد لایبیا له حهره م^(۲)

(۱) پرزار: رهوانییز، دسته ده م: ته سلیم ده م.

(۲) وایدا له دم ناحه زان: ناحه زانی ده مکوت کرد.

۹۷- لَهَا مَعَانٍ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدٍ

وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيمِ

مانای وها یه کدی گر، وه کو شه پولهی به حر

ههم دوریشی زیده تر، لاوو به نرخو یه کهم

۹۸- فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا

وَلَا تُسَامُ عَلَى الْإِكْثَارِ بِالسَّامِ

هوردی ههمو نایه تان، پیی ناژمریتن زمان

نابی به دهوری زهمان، بیزار بکا دل چ ده^(۱)

۹۹- قَرَّتْ بِهَا عَيْنُ قَارِيهَا فَقُلْتُ لَهَا

لَقَدْ ظَفِرْتُ بِحَبْلِ اللَّهِ فَاغْتَصِمِ

چاو گه شه خوینده وهری، ههر ده بی دهست تیگری

وا پیت درا دهستگری، خودا به ویمه قه سه م^(۲)

(۱) ناژمریتن: ناژمیردری.

(۲) خوینده وهر: خوینهر.

۱۰۰ - إِنَّ تَتْلُهَا خَيْفَةً مِنْ حَرِّ نَارٍ لَطَى

أَطْفَاتٍ حَرِّ لَطَى مِنْ وَرْدِهَا الشَّبِيمِ

بخوینیه وه هه ر ده می، له جو شئی جه هه نه می

گه رمی و بلیسه و ته می، نه ییا به سار داوی ده م

۱۰۱ - كَأَنَّهَا الْحَوْضُ تُبَيِّضُ الْوُجُوهُ بِهِ

مِنْ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَاءُوهُ كَالْحَمَمِ

وهك كه وسه ره بیگومان، سپی ده کاتن پروان

له وانی به دکاره کان، رهش هه لگه پروان به خه م

۱۰۲ - وَكَالصِّرَاطِ وَكَالْمِيزَانِ مَعْدَلَةٌ

فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِي النَّاسِ لَمْ يَقُمْ

له راستی پردی سیرات، له حه ق ته رازوی نه جات

با حه قی داوا نه کات، که سی له جی بهس له نه م

۱۰۳ - لَا تَعْجَبَنَّ لِحَسُودٍ رَاحَ يُنْكِرُهَا

تَجَاهُلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهِمِ

سه رسامی تو قهت مه که، حسود که باوهر نه کا

به قهستی خو هیپر ده کا، چازانه ده گری له قهه^(۱)

۱۰۴ - قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ

وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

نابینی رۆژو هه تاو، نهو کهس که لی کول بی چاو

ههه تاله لای تامی ئاو، دهه له نساغی و وهرهه^(۲)

* * * *

(۱) هیپر: گیژو ناتیکه یشتوو، چازانه: چاک ده زانی.

(۲) نساغ: نه ساغ، نه خوش.

الفصل السابع: في إسرائه ومعراجه ﷺ

بهشی حهوتهم: شه ورؤو چونه ناسمانی پیغمبر ﷺ

۱۰۵ - يَا خَيْرَ مَنْ يَمَّمُ الْعَافُونَ سَاحَتَهُ

سَعِيًّا وَفَوْقَ مُتُونِ الْأَيْنِقِ الرَّسْمِ

ئهی چاترین کس که بی، بو خزمهتی پیاده ری

خیراو سوار نهمی شی، به نهمه غارو نهمه^(۱)

۱۰۶ - وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُعْتَبِرٍ

وَمَنْ هُوَ النَّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُعْتَنِمٍ

زاتیکه خوی رابه ره، بو وی که دین پهروه ره

خه لاته نهو سهروه ره، بووی که نهیوی ستهم

۱۰۷ - سَرَيْتَ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ

كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَاجٍ مِنَ الظُّلَمِ

رؤیشتی له حهرهمیک، به شهو ههتا حهرهمیک

وهك مانگی چارده به ییک، دهمی له تاریک و تهم

(۱) نهمی شی: جو ره نهمیکی باش و جوان و رنگ زه ره، نهمه غار: غاردانی له سه ره خو.

۱۰۸- وَبِتَّ تَرْقَىٰ إِلَىٰ أَنْ نَلْتَ مَنْزِلَةً

مِنْ قَابِ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرِكْ وَلَمْ تُرْمِ

سهرکهوتی تا پیت درا، پایه و پله‌ی ئاشکرا

ئه‌وه‌ی به تو به‌خسرا، نه‌دراو نه‌یسترا چ ده‌م

۱۰۹- وَقَدَّمْتُكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا

وَالرُّسُلِ تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ عَلَىٰ خَدَمِ

کردت له‌وی پیش نویتز، بو رابه‌رانی به‌ریتز

ده‌تگۆ هه‌مو ریتز به ریتز، خزمه‌تچی پاشایه‌که‌م^(۱)

۱۱۰- وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطُّبَاقَ بِهِمْ

فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعَلَمِ

هه‌وت ئاسمانت بری، له رابه‌ران تیپه‌ری

جیمان فریشته‌و فری، بووی به سه‌رۆک و یه‌که‌م^(۲)

(۱) رابه‌ران: لیڤه مه‌به‌ست پیغه‌مه‌رانه سه‌لامی خوایان له سه‌ری، پاشا: لیڤه مه‌به‌ست

خۆشه‌ویسته ﷺ.

(۲) جیمان: به‌جیمان.

۱۱۱ - حَتَّىٰ إِذَا لَمْ تَدَعْ شَأوًا لِمُسْتَبِقِ

مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرَقَىٰ لِمُسْتَتِمِ

جی نیزیکیت جی نه هیشت، بو کس زیادی بویت

کوا جی له هه ورازی جیت، بو کس بلی: پیده گهم

۱۱۲ - خَفَضْتَ كُلَّ مَقَامٍ بِالْإِضَافَةِ إِذْ

نُودِيتَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمَفْرَدِ الْعَلَمِ

پلان نشیو بوون به تو، له راستی پایانی تو

که خوا ووتی بهس به تو، ده عوه تی میوانه کهم^(۱)

۱۱۳ - كَيْمَا تَفُوزَ بِوَصْلِ أَيِّ مُسْتَتِرٍ

عَنِ الْعُيُونِ وَسِرِّ أَيِّ مُكْتَتِمِ

تا بی بگهی بهو پلهی، نه دیدیتی کهس چاوه کهی

ههم پیت درا نهو سرهی، نه لی زمان و قه لهم

۱۱۴ - فَحُزَّتْ كُلُّ فَخَّارٍ غَيْرِ مُشْتَرَكٍ

وَجُزَّتْ كُلُّ مَقَامٍ غَيْرِ مُزْدَحَمِ

سه رپاکی چاکی و به جی، ته نیا له توو هاته جی

لی تیپه ری پاکی جی، بی ناوقه ران شایه کهم

(۱) پلان نشیو بوون: جیگایان نزم بوو، لای خواره وه بووه جیگه یان.

۱۱۵- وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا وُلِّيتَ مِنْ رُتَبٍ

وَعَزَّ إِذْرَاكَ مَا أُولِيْتَ مِنْ نَعَمٍ

گه وره و به هیژ ئاشکرا، ئه و پایه کان پیت درا

خه لاتی بۆت خاس کرا، کهس نهیدراییی چ ده م^(۱)

۱۱۶- بُشْرَى لَنَا مَعَشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا

مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مِنْهُمْ

موژده به ئیمه درا، ئیسلام هه مو تی کرا

بۆمان که تهرخان کرا، دینیکی قایم و به جه م

۱۱۷- لَمَّا دَعَا اللَّهُ دَاعِينَا لِبَطَاعَتِهِ

بِأَكْرَمِ الرُّسُلِ كُنَّا أَكْرَمَ الْأُمَمِ

داوای که کردین خودا، بۆ دین به زاتیکی وا

گه وره ی هه مو ئه نبیا، بوینه سه روکی ئومه م

* * * *

(۱) خاس کرا: تایبتهت کرا.

الفصل الثامن: في جهاد النبي ﷺ

بهشی هه‌شته‌م: غه‌زا کردنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ

۱۱۸- رَاعَتْ قُلُوبَ الْعِدَا أَبَاءَ بَعْتِيهِ

كَنْبَاءَ أَجْفَلَتْ غُفْلًا مِنَ الْغَنَمِ

باسی نه‌بی بوو به‌یان، له‌رزی دلی دوژمنان

وهك سافيريك ئازهلان، په‌رتو به‌لاو کاته چه‌م^(۱)

۱۱۹- مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِي كُلِّ مُعْتَرِكٍ

حَتَّى حَكُوا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلَى وَضْمِ

به‌گژ دژان دا ده‌چوو، چه‌ند شه‌رو شو‌قی هه‌بوو

گۆشتیان به‌ سه‌ر یم وه‌بوو، وینه‌ی قناره‌ ده‌که‌م^(۲)

۱۲۰- وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوا يَغِطُّونَ بِهِ

أَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعُقْبَانِ وَالرُّحَمِ

حه‌زیان ده‌کرد پشت بده‌ن، وه‌ك وابوو قازانج بکه‌ن

بفرینی سه‌رپاکی ته‌ن، خه‌رتهلو دالی به‌ده‌م^(۳)

(۱) سافيريك: قيژه‌یه‌ك، (صافرة).

(۲) قناره: نه‌و سه‌په‌كه‌یه‌ داده‌نری بۆ هه‌لئواسینی ئازهل یان مرؤفه‌كان، یان نه‌و داره‌یه‌ ریژ به‌ریژ قولابی هه‌یه‌ قه‌سساب گۆشتی پیوه‌ ده‌كا.

(۳) پشت بده‌ن: رابکه‌ن، هه‌لبه‌ن، (خه‌رتهل) و (دال): دوو باله‌فری راوکه‌رن.

۱۲۱ - تَمْضِي اللَّيَالِي وَلَا يَدْرُونَ عِدَّتَهَا

مَا لَمْ تَكُنْ مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ الْحُرْمِ

شېواله‌لای دوژمنان، ژماره‌یی رۆژه‌کان

به‌س زاندران مانگه‌کان، بریار نه‌با جهنگی ئەم^(۱)

۱۲۲ - كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ

بِكُلِّ قَرْمٍ إِلَى لَحْمِ الْعِدَا قَرْمِ

دین وهك میوانیک به‌غار، هات خوی و تپیک به‌سوار

هاواری کرد پر به‌زار، گوشتی دژان هز ده‌کهم

۱۲۳ - يَجْرُ بَحْرَ خَمِيسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ

يَرْمِي بِمَوْجٍ مِنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمِ

راکیشته سه‌ریان به‌غار، ده‌ریایی پینج لا سوار

پر له شه‌پۆله‌ی هه‌زار، مه‌ردو دلیرو به‌جه‌م^(۲)

(۱) مه‌به‌ست ئەوه‌یه که کاتی پیغمبه‌ر ﷺ به خویی و سوپاکه‌ی روه‌رووی دوژمن ده‌بونه‌وه دوژمنان له هه‌یه‌تا شه‌رزه ده‌بون و حیسایی شه‌وو رۆژیان لی تیک ده‌چو، به‌لام له کاتی چوار مانگه‌ حه‌رامه‌که: (رجب، ذوالقعدة، ذوالحجة، محرم) چونکه جهنگ تییاندا حه‌رام بوو، موسولمانان نه‌ده‌جه‌نگان به‌و بۆنه‌وه کافره‌کان که‌میک ناسایی ده‌بونه‌وه، (نازاد).

(۲) ده‌ریای پینج لا: مه‌به‌ست له‌شکرو سوپایه، چونکه له پینج به‌ش پیکدی‌ت: (پیش که‌وتوو، دوا که‌وتوو، بالی راست، بالی چه‌پ، دلی سوپا)، (نازاد)، به‌جه‌م: به‌هیتر

۱۲۴ - مِنْ كُلِّ مُتَدَبِّ لِّلَّهِ مُحْتَسِبٍ

يَسْطُو بِمُسْتَأْصِلٍ لِّلْكَفْرِ مُصْطَلِمٍ

ناماده بن خیر خواز، له خوا ره زیان نیاز

سهریان بکهن چه نگه باز، نیلن چ کافرو سه نه م^(۱)

۱۲۵ - حَتَّىٰ غَدَتْ مِلَّةَ الْإِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ

مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُولَةَ الرَّحِمِ

چه سپاوه ئیسلامه تی، یار کردیان هیمه تی

پاش بیکه سی و دوریه تی، زور بوون له سه ر یه ک به خه م

۱۲۶ - مَكْفُولَةٌ أَبَدًا مِنْهُمْ بِخَيْرِ أَبٍ

وَخَيْرِ بَعْلِ فَلَمْ تَيْتَمَّ وَلَمْ تَيْمِّ

پاراسترا به و که سان، چاتر له باوک و که سان

بی خواهنی و بی که سان، نایبستری له م چ ده م

۱۲۷ - هُمْ الْجِبَالُ فَسَلَّ عَنْهُمْ مُصَادِمُهُمْ

مَاذَا رَأَى مِنْهُمْ فِي كُلِّ مُصْطَلِمٍ

کیون و خاوه ن هونه ر، پرسه له ناحه ز خه به ر

چ و دیت به چاو کاتی شه ر، له زه برو زهنگ و نه له م

(۱) سهریان بکهن چه نگه باز: سهریان وهک و گز له ناو ده ستیانه له کاتی شه ر یاری پیده کهن.

۱۲۸- وَ سَلَّ حُنَيْنًا وَ سَلَّ بَدْرًا وَ سَلَّ أُحُدًا

فُصُولَ حَتْفٍ لَهُمْ أَذْهَى مِنَ الْوَحْمِ

نه گهر له جهنگی حونهین، به درو نوحود چاو بدهین

به راست وهلامیان نهدهین، فهوتان به کومهل به جهم

۱۲۹- وَالْكَاتِبِينَ بِسُمْرِ الْخَطِّ مَا تَرَكَتْ

أَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَيْرَ مُنْعَجِمٍ

به نووکی رم نوسهران، نویسیان له پی تا سهران

قانه کی لی نه گهران، بی نوحته بی و بی رهقم^(۱)

۱۳۰- شَاكِي السَّلَاحِ لَهُمْ سِيْمَا تُمَيِّزُهُمْ

وَالْوَرْدُ يَمْتَازُ بِالسِّيْمَا عَنِ السَّلَامِ

چه کدارو لاوی چهلهنگ، دیمهن جوانو قهشهنگ

ریژ نابی نایینه سهنگ، دری له گهل غونچه کم^(۲)

(۱) قانهك: به شیک، پارچه یهك.

(۲) چهلهنگ: چاپوك و به جهرگ، دری: درك، ستریک، نایینه سهنگ: به هایان وهك یهك نیه،

قهشهنگ: سیما ریک و خوین شیرین.

۱۳۱- تُهْدِي إِلَيْكَ رِيَّاحُ النَّصْرِ نَشْرَهُمْ

فَتَحَسَبُ الزَّهْرَ فِي الْأَكْمَامِ كُلِّ كَمِي

به دیاری بون خویشیان، بوت دینی بای خویشیان

دهلیی زری پوشیان، خونجهیی باخی ئیره

۱۳۲- كَأَنَّهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبْتُ رَبِي

مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزْمِ

له سواری قهیمو شلک، وهک داری توو شین په لک

نابزون له زینو به رک، خویمان نه بهستا چ ده^(۱)

۱۳۳- طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَا مِنْ بَأْسِهِمْ فَرَقًا

فَمَا تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبِهِمِ وَالْبُهُمِ

دلی دژان دهردهات، دهنگو سه دای یار که هات

به رخی ده دیت هه ردهات، لای وابو چه کداره ئه^(۲)

(۱) قهیمو شلک: به هیرو جهسته نهروم شل، واته: سوارچاکی به هیرو زور گهنج، شین په لک: په لک شین، به رک: به رق.

(۲) یانی کافره کان هینده له موسولمانه کان دهرسان له کاتی جهنگدا وهخت بوو دلیان له قهفه سهی سیننه یان بچینه دهره وه، ئه گهر بهرخیکیان بینایه رای بگردایه له ترسا لییان دهبو به جهنگاور، (نازاد)، هه ردهات: هه لدهات، رایده کرد.

۱۳۴- وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُولِ اللَّهِ نُصْرَتُهُ

إِنْ تَلَقَّاهُ الْأُسْدُ فِي آجَامِهَا تَجِم

چی رابه‌ری بته لای، شیر ی به شهر بیته لای

له بیشه‌کهی شیر له لای، تاساوو قهرماوه دهم^(۱)

۱۳۵- وَلَنْ تَرَى مِنْ وَّليِّ غَيْرِ مُنْتَصِرٍ

بِهِ وَلَا مِنْ عَدُوِّ غَيْرِ مُنْقَصِمٍ

چی دهستی بگری لهوی، نابینی سهر نه‌کهوری

ناشینی لاساری وی، لهت لهت نه‌بیتن چ دهم^(۲)

۱۳۶- أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مَلَّتِهِ

كَالَّذِي حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجْم

ئهو گه‌لی خویدا په‌نه‌ی، ئاینی وه‌ک سه‌نگه‌ره‌ی

وه‌ک شیر بکا لانه‌کهی، سهر به‌چکه‌کانی له چه‌م

(۱) بیشه: چه‌می پر دره‌خت و قامیش، هیلانه. قهرماوه: دهمی رهق بووه و ناتوانی قسه بکا، چه‌په‌ساوه، تاساوه.

(۲) لاساری وی: مه‌به‌ست دوژمنانی پیغهمبه‌ره ﷺ.

۱۳۷- كَمْ جَدَلْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ مِنْ جَدَلٍ

فِيهِ وَكَمْ خَصَمَ الْبُرْهَانَ مِنْ خَصِمٍ

قورئان كړې كرده وه، زورى به زارو دوه

هه م موعجيزه و كرده وه، لای برد له ناحهز له قه م^(۱)

۱۳۸- كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجَزَةً

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيبِ فِي الْيُتْمِ

بى خه ت و نه و عيلمى تاك، دهورى نه زانى و هيلاك

بى باوك و نه خلاقى چاك، بو موعجيزه ت به س ده كه م

* * * *

(۱) كړې كرده وه: بیدهنگی كرده وه. به زارو دوه: پريژو قسه زان.

الفصل التاسع: في التوسل بالنبي ﷺ

بهشی نۆیه م: ته مابوون به پیغه مبه ر ﷺ بو لیبوردنی تاوان

۱۳۹ - خَدَمْتُهُ بِمَدِيحِ اسْتَقِيلُ بِهِ

ذُنُوبَ عُمْرٍ مَضَى فِي الشُّعْرِ وَالْخِدْمِ

کردوومه مه دحی نه بی، تا خوا به دیم خو ش بیی

هه رچی که رابرد بی، خزمه ت له بو نانه که م

۱۴۰ - إِذْ قَلَّدَانِي مَا تُخْشَى عَوَاقِبُهُ

كَأَنِّي بِهِمَا هَدَىٰ مِنَ النَّعْمِ

وا بوونه تو قی مل م، ره فتاری به د کردن م

بو ییکه پر به دل م، قوربانی خو تیده گه م

۱۴۱ - أَطَعْتُ غِيَّ الصَّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا

حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْآثَامِ وَالنَّدَمِ

شیتی مندالیم خدوو، له و ده وری رو ییم له دوو

سودم که دی ههنده بوو، تاوان په شیمانیه که م^(۱)

(۱) خدوو: لیراهاتن، بهرده و امبوون له سه ر شتیك.

۱۴۲ - فَيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ فِي تِجَارَتِهَا

لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسْمِ

لهو نهفسی نهوھا بهده، تیشکانی وی بی حهده

دونیای به دینی نهدا، ماملهتی ناشری ده کهم^(۱)

۱۴۳ - وَمَنْ يَبِيعُ آجِلًا مِنْهُ بِعَاجِلِهِ

يَبِنُ لَهُ الْعَبْنُ فِي يَبِعِ وَفِي سَلَمِ

کی روو له دویا بکا، پشت له دواروژ بکا

پاشی زهره زور ده کا، له فروتنو له سه له م

۱۴۴ - إِنَّ آتِ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُنْتَقِضِ

مَنْ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرَمِ

نه گهر نه فامیش بکه م، که م نابی په ایمانه که م

له گهل (نه بی) و رسته که م، تیک ناچی قهیمه و به جه م

۱۴۵ - فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَّتِي

مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمِّ

ناشنایی ویمه ته مام، چونکه به ناو نهو کرام

چاکتر کهسه نهو له لام، ناشکینی په ایمانه که م

(۱) تیشکان: تیشکان، زهره. ماملهت: مامله، حهده: سنور.

۱۴۶ - إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي مَعَادِي آخِذَا بِيَدِي

فَضْلاً وَإِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ

گهر نی له روژی دوا، دهستم گری خوئی دهنه

کهوتیمه گیژی بهلا، ههر دزهلی بییه کهم^(۱)

۱۴۷ - حَاشَاهُ أَنْ يُحْرِمَ الرَّاجِي مَكَارِمَهُ

أَوْ يَرْجِعَ الْجَارُ مِنْهُ غَيْرَ مُحْتَرَمٍ

بییهش نه کا چون نهوی، چاکهی تکا کالهوی

یا پاریزی خوئی بهوی، بیتهوه جیی خو به خهم

۱۴۸ - وَمُنْذُ أَلْزَمْتُ أَفْكَارِي مَدَائِحَهُ

وَجَدْتُهُ لِنِخْلَاصِي خَيْرَ مُلْتَزِمٍ

لهو کاتی بیر کردم، سوپاسی پر به دلّم

دهرمانی کرد نهو دلّم، لادهچو نازاره کهم

۱۴۹ - وَلَنْ يَفُوتَ الْغِنَى مِنْهُ يَدًا تَرَبَّتْ

إِنَّ الْحَيَا يُنْبِتُ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكْمِ

چاکهی رهسولی خودا، ناشچی له دهستی گهدا

لیمشت له گردی بدا، سهری نه کاتن به چه

(۱) دهستم گری: دهستم بگری. ههر دزهلی: ده خلیسکی.

۱۵۰- وَلَمْ أُرِدْ زَهْرَةَ الدُّنْيَا الَّتِي اقْتَطَفْتُ

يَدَا زُهَيْرٍ بِمَا أَتْنِي عَلَى هَرَمٍ

ناموئیت له دنیا له زهت، وه کوو زوههیر سهلتنهت

خهلاتی به دهست ده کهوت، کاتی سوپاس بو ههرهه^(۱)

* * * *

(۱) زوههیری کوری نه بوسه‌لما شاعیریکی گه‌وره‌ی عه‌ره‌به، چهند هونراوه‌ی داناوه بو ستایشی مه‌لیک ههره‌می کوری سه‌نان، نه‌ویش زور خه‌لاتی کردووه، (بوصیری) ده‌لیت: من ستایشی پیغه‌مبه‌رم ﷺ بو نه‌و ده‌ستکه‌وتانه‌ی زوههیر نه‌کردوه، نه‌وه‌ی کردوومه ته‌نیا له راهی خوی گه‌وره‌یه، پاداشه‌کش به‌س له نه‌و داوا ده‌که‌م.

الفصل العاشر: في المناجاة و عرض الحاجات

بهشی دهیم: پارانہو و دیارخستنی پیوستی

۱۵۱- يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ مَا لِي مَنْ أَلُوذُ بِهِ

سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِيمِ

ئەى چاترینی كەسان، لەو كاتى دل دینە ژان

ناكرى بچم بۆ پەنان، هەر تۆى خەم خۆره كەم^(۱)

۱۵۲- وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولَ اللَّهِ جَاهُكَ بِي

إِذَا الْكَرِيمُ تَجَلَّى بِاسْمِ مَنْتَقِمِ

كەم نابی بۆ من لە لات، ئەى (رسول الله) تكات

كاتى خودا ئەمرى هات، بۆ ئیش و نازاره كەم

(۱) واتە لە رۆژی قیامەت كەسم نیه یا رسول الله تەنیا چاوه‌روانى جەنابتم بۆ شەفاعەت كردن لە

لایەن پەروەردگار، وە لەو رۆژه بەس تۆ لە مەیدان دەفەرموی: (أَمْتِي أَمْتِي)، يەك لە یارانى

خۆشەویست ﷺ ناوی سەوادى كورپى قاریبە، دەلیت:

وَكُنْ لِي شَفِيعًا يَوْمَ لَا ذُو شَفَاعَةٍ بِمُغْنٍ فُتَيْلًا عَنِ سَوَادِ بْنِ قَارِبٍ

واتە: شەفاعەتكارم بە لەو رۆژهى هێچ شەفاعەتكارێك داوەموهك سود ناگەیهننە سەوادى

كورپى قاریب، ئەو بەیتەش مانای زۆر خۆش و بەتامە، نازانم بۆچ بەعزە كەس پێ گرز دەبن؟!.

۱۵۳ - فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا

وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ اللُّوحِ وَالْقَلَمِ

دونیوا دوواروژ ئهوان، له بهر توو پهیدا کران

زانستی تویه هه مان، زانستی له وحو قه له م^(۱)

۱۵۴ - يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ

إِنَّ الْكَبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللَّمَمِ

ئهی دل مهلی چم نه ما، کردومه تاوانی وا

له راست خه لاتی خوا، بی که چ زور بی چ که م

(۱) روی الحاکم وصححه والبیهقی: ((لَمَّا سَأَلَ آدَمُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ قَالَ تَعَالَى: قَدْ غَفَرْتُ لَكَ، وَلَوْلَاهُ مَا خَلَقْتُكَ))، واته: کاتی هه زه تی ئاده م ﷺ داوی لیبوردنی کرد بو خاتری محمهد ﷺ خوی گه وره فه رموی: ئه وای لی ت خو شوم، نه گه ر محمهد نه با تو م دروست نه ده کرد، که واته دونیوا شه فاعه ت و تکا بو تو مه ت و چونه به هه شت له قیامه ت هه ر هه موی به هوی پیغه مبه ره ﷺ، ئه وه واتای: (فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا)، وه زانستی له وحو قه له م ئه و شتانه یه نوسراون تا کو تایی دونیوا، خودای گه وره ده فه رموی: ((وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ)) النساء: ۱۱۳، واته: ئه وه ی نه ته ده زانی فی ری کردی، ئه وه ش واتای: (وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ اللُّوحِ وَالْقَلَمِ)، قیامه تیش دزی دونیایه بو یه ناوی ناوه (ضَرَّةٌ) واته: هه وی، پیغه مبه ر ﷺ فه رموی ته تی: «مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضُرَّ بِآخِرَتِهِ، وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضُرَّ بِدُنْيَاهُ»، رواه أحمد وغيره وهو صحيح.

۱۵۵- لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّي حِينَ يَقْسِمُهَا

تَأْتِي عَلَى حَسَبِ الْعَصِيَانِ فِي الْقِسْمِ

به لکو خه لاتی خودام، له کاتی به خشین له لام

زۆربی به زۆری خه تام، وا دلنیام تیده گهم

۱۵۶- يَا رَبِّ وَاَجْعَلْ رَجَائِي غَيْرَ مُنْعَكِسٍ

لَدَيْكَ وَاَجْعَلْ حِسَابِي غَيْرَ مُنْخَرَمٍ

تکام قه بولکه خودا، خه لاتی به منت که دا

چ دهم له کورتی نه دا، وهک خوی بی پروایه کهم^(۱)

۱۵۷- وَالطُّفَّ بِعَبْدِكَ فِي الدَّارَيْنِ إِنَّ لَّهُ

صَبْرًا مَتَى تَدْعُهُ الْأَهْوَالُ يَنْهَزِمِ

کۆله که پاداش ده وه، ئیستاو دووا رۆژه وه

له تالی بی هوره وه، هاوار ده کا پر به دهم^(۲)

(۱) له کورتی نه دا: کهمی نه کرد.

(۲) کۆله: بهنده، گه دا. پاداش: پاداشت. بی هوره: بی سه بر و بی نارام، بی ووره.

۱۵۸- وَأُذِنَ لِسُحْبِ صَلَاةٍ مِنْكَ دَائِمَةً

عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍ وَمُنْسَجِمٍ

فهرمانده هه وری سه لات، با به رده و امبی له لات

بو خنیته سه ر موسته فات، هه م ریژنه بی ده م به ده م^(۱)

۱۵۹- مَا رَتَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِيحُ صَبًا

وَأَطْرَبَ الْعَيْسَ حَادِي الْعَيْسِ بِالنَّعْمِ

هه تا نه زی بای سه با، شه نگه بی بینو و بی

ئه سپی بهینته سه ما، لاوی عه گید به نه غه م^(۲)

۱۶۰- وَالْآلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ لَهُمْ

أَهْلُ التُّقَى وَالنَّقَا وَالْحَلِمِ وَالْكَرَمِ

هه م ریژه یارانی پاک، ریواری ریپازی چاک

بژارده نه و بوینه تاك، نه رمو به شه رمو (که رهم)^(۳)

(۱) بوخی: برژینیت وهك خوناو. خوناو: بارانی به نم نم. ریژنه: بارانی به خوړ.

(۲) شهنگه بی: جوړیکه له داری (بی) شوړو په لکی نه رمو شلکه، نه گهر به رز بووه له بهر ناسکی سه ری خواری ده بیته وه بو لای زه وی. عه گید: گهنجی به هیژ.

(۳) لیړه کو تایی به هه ر سه دو شه ست (۱۶۰) به یته کانی قه سیده ی بو ر دیه هات، له مه و دوا شه ش بهیت ماوه شه رحه کان له سه ری نه ریویشتون، وا دیاره نوسه ران زیادیان کر دی.

۱۶۱- ثُمَّ الرَّضَا عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعَنْ عُمَرَ

وَعَنْ عَلِيٍّ وَعَنْ عُثْمَانَ ذِي الْكُرَمِ

رهزای خودا بی له سهر، نه بوبه کر ههم عومه

ههروا عهلی شییری شهر، عوسمانی رهند به حه شهه

۱۶۲- يَا رَبِّ بِالْمُصْطَفَى بَلِّغْ مَقاصِدَنَا

وَاعْفِرْ لَنَا مَا مَضَى يَا وَاسِعَ الْكُرَمِ

بو خاتری موسته فا، پیکینه هیوان خوا

بیوشه هه رچی چوا، ده ریای عه فوت نابی کهم

۱۶۳- وَاعْفِرْ إِلَهِي لِكُلِّ الْمُسْلِمِينَ بِمَا

يَتْلُوهُ فِي الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَفِي الْحَرَمِ

ههروا خودایه تکام، خوشبی له ئیسلام به عام

دینمه تکات نهو کهلام، ده یلین له هه رسی حه رهه

۱۶۴- بِجَاهِ مَنْ بَيْتُهُ فِي طَيْبَةَ حَرَمٍ

وَإِسْمُهُ قَسَمٌ مِنْ أَعْظَمِ الْقَسَمِ

بو خاتری نهو شایه کهی، مه دینه بو ماله کهی

ناو سوندی چاک ناوه کهی، گه وره ترین تیده گهم^(۱)

(۱) خوی گه وره له قورئانی پیروز سویند به زاتی خوی ده خوا، ده فهرموی: (فلا وربك)،

وه سویند به ته منی پیغه مبه درودی خوی له سهر بی ده خواو ده فهرموی: (لعمرك) الحجر:

۱۶۵ - وَهَذِهِ بُرْدَةٌ الْمُخْتَارِ قَدْ خُتِمَتْ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ فِي بَدْءِ وَفِي خَتْمِ

ئهو (بورده) پوخته ئهوا، لیرانه کۆتا بووا

لهو سه ره تاو لهم دووا، خووايه سوپاست ده کهم^(۱)

۱۶۶ - أَبْيَاتُهَا قَدْ أَتَتْ سِتِّينَ مَعَ مَائَةٍ

فَرَجَّ بِهَا كَرَبْنَا يَا وَاسِعَ الْكَرَمِ

ژماره یی شیعره کان، سه د بوو له گهل شهش ده یان

لابه نه خووشین بهوان، پاداشتی توو نابی کهم

* * * *

۷۲ ، ههروهها سویند به رۆژو مانگو رۆژو شهو دهخوا: (والشمس وضحاها) (والقمر إذا تلاها) (والنهار إذا جلاها) (والليل إذا يغشاها) سوره تی الشمس، ئایه تی: ۱ - ۴ ، ئهو سویندانه به شیکیان گه ورهن، (وإنه لقسم لو تعلمون عظیم)، سوره تی الواقعة، ئایه تی: ۷۶ ، وه به شیکیشیان گه وره ترین، ئهوانه ی سویند به خواو پیغه مبه ره درودی خوا ی له سه ربی گه وره ترن له سویند خواردن به مانگو ئه سته ره، وه هتد، کهوابو سویند به زاتی محمد (درودی خوا ی له سه ربی) یه که له گه وره ترینه کان.

(۱) ناسراوه به (بردیة) به لام ناوی راستی خو ی (الكواكب الدرية في مدح خير البرية) یه.

کوتایی

مهر کانهی کوردیم تهواو، باقهی گوتم ناله ناو
 له بوردهیی زیده لاهو، بو خروا ملم کهچ ده کهم
 سی قاده سهد پاش ههزار، نوهت و یهک به ژمار
 (شه ووال) چوو لی بیست و چار، کو تا بوو وا ته رجهمم
 گهر ههله کم هاته زار، یا قهله مم هاته غار
 بوم چا بکهن دوست و یار، با تیک نهچی چاکه کهم
 (یا أرحم الراحمین، یا أکرم الاکرمین
 من أجل طه الامین)، لیم وه گره داوایه کهم
 تاوانی خوم گهر به دهو، بلیم به روژو به شهو
 نابیت تهواو پییم وه لهو، (طاهیر) کرا ناوه کهم
 چ نیه تهمام پی هه بی، بیجگه له مه دحی (نه بی)
 خودایه لیم خوش بی، ده ریای عه فوت نابی کهم
 ههم نهوی بخوینته وه، یا بی بنوسیته وه
 یا سهر بلارینته وه، ده بوم بلین چا وه کهم^(۱)

(۱) خوالیخوشبوو (مهلا عبدالله محمد امین به حرکتی) له کاتی خویندنه وهی نهو بهینته سهری
 خوی دهه ژانده وه تا نهو دو عایه بیگرتنه وه، خوی گه وره گوړه کهی پر نوور بکا.

چی مافی بی له سهرم، له خزم و برادهرم
ئوستادو تاجی سهرم، تایهت تکای بۆ ده کم
ههم دایکو باو کم ئهوان، سهر شانمه چاکه یان
پر نوور که خاکه که یان، نه درینه رهنج و نه لهم

* * * *

تهواو بوو نوسینه وهی سییه مین جار له دهست دانه ره که ی طاهیر ملا
عبد الله به حرکتی له بهرواری ۲۰۱۳/۲/۲۴ ز.

ناوه روك

- أ په سندن كردن
- ب ديارى موحه ممد مهلا موصطه فای هيرانى
- ج ديارى مهلا نازاد گليچالى
- د ژيانامه ي بويژ به پينوسى خوى
- ح پيشه كى

به شى كوردى

- ۱ پارانه وه
- ۲ به خوتى ره بيه نا
- ۳ شه فاعه تخوازه بوم
- ۴ ههر چى نه تو ده كه ي حقه
- ۶ مه ولوودى پيغه مبه ر عليه السلام
- ۹ مانگى مه ولود هاته وه
- ۱۰ مانگى پيروزى هاته وه ديسان
- ۱۱ شه ورپوى پيغه مبه ر عليه السلام
- ۱۴ ستايشى پيغه مبه ر عليه السلام
- ۱۶ سيپه رى پيغه مبه ر عليه السلام
- ۱۷ كه بار
- ۱۸ گازانده
- ۲۰ هفت خشته كى له ستايشى شيخ موصطه فای نه قشبه ندى
- ۲۴ پينج خشته كى له سه ر شيعرى (مو خليص)
- ۲۶ ناموزگارى
- ۲۷ پيروزبايى
- ۲۸ بو كاكم مهلا (طيب)

- ۲۹ بو مهلا صه دیقی قوشته په.
- ۳۰ بو فه قیانی مز گه وتی سپی.
- ۳۱ بو رزلهم عومهر.
- ۳۲ بو نه حمده مهلا ئیسماعیل نانه کله.
- ۳۴ په سهند کردنی کتیبی (عاجز).
- ۳۵ په سهند کردنی کتیبی (ماموستا مهلا موحه ممد ئیسماعیل پیر داودی).
- ۳۶ په سهند کردنی کتیبی مهلا موحسین به حرکه‌یی.
- ۳۷ بو کوچی دوابی ماموستا مهلا عبدالجید گراوی.
- ۳۹ بو کوچی دوابی ماموستا مهلا فائیز بیتواته‌یی.
- ۴۰ حه دیسی زه عیف.
- ۴۱ ناشی ناودهل ناغا.
- ۴۲ ناوی به دره و جه سسان.

ئیبازه نامه‌کان

- ۴۵ سرودی کاک فه‌قی.
- ۴۶ ئیبازه‌ی مز گه وتی حاجی یحیی.
- ۴۷ ئیبازه‌ی مهلا عصام الدین.
- ۴۸ ئیبازه‌ی مهلا فتحی.
- ۴۹ ئیبازه‌ی مهلا محمد شیخ وه‌تمانی.
- ۵۰ چامه‌ی دلته‌زین.
- ۵۱ ئیبازه‌ی مهلا سعدالدین.
- ۵۳ ئیبازه‌ی مهلا عه‌لی کانی بی.
- ۵۶ ئیبازه‌ی مهلا فکری.
- ۵۸ ئیبازه‌ی مهلا محمد بۆسه‌کین.
- ۶۰ ئیبازه‌ی مهلا فتح الله.

- ۶۱ ئیجازهی مهلا محمد قادیانهی
- ۶۴ ئیجازهی مهلا یوسف
- ۶۶ ئیجازهی مهلا ابوبکر
- ۶۸ ئیجازهی مهلا مسکین
- ۶۹ ئیجازهی مهلا حیدر
- ۷۱ ئیجازهی مهلا نورالدین
- ۷۲ جوبه و مه ندیل له سه رنان
- ۷۳ دروستکردنی حوجره ی فه قیان له به حرکه

شعره کانی کتیبی میژووی زانایانی کورد

- ۷۴ گله یی
- ۷۵ ئیمه ش گه لیکین
- ۷۶ صلاح الدینی ئه ییوبی
- ۷۷ شیخ أحمد کفتارۆ
- ۷۸ علی حکمت افندی
- ۷۸ سعیدی نورسی
- ۷۹ کاروان سه را
- ۷۹ خۆزگه
- ۸۰ خزمه تی ئاین
- ۸۰ کوتابی کتیبی میژووی زانایان
- ۸۱ پیشه کی دیوان

میژووی مزگه وته کان

- ۸۲ مزگه وتی گه وره ی به حرکه بۆ جاری دووهم
- ۸۲ مزگه وتی گوندی براغ
- ۸۳ مزگه وتی خه لیفه عوسمان له به حرکه

- ۸۳ مزگهوتى ناحيهى داره شه کران
- ۸۴ مزگهوتى جهيل کاوانى له ههولير
- ۸۴ مزگهوتى شههيد صباح له ههولير
- ۸۵ مزگهوتى گوندى گرده چال
- ۸۵ مزگهوتى گوندى که پران
- ۸۶ مزگهوتى گه وره ي به حرکه بو جارى به کهم
- ۸۷ مزگهوتى گوندى گيژنيکان صالح ناغا
- ۸۷ هۆلى تازيهى مزگهوتى گه وره ي به حرکه بو جارى به کهم
- ۸۸ هۆلى تازيهى مزگهوتى گه وره ي به حرکه بو جارى دووهم

چهند بابته تى جيا جيا

- ۸۹ ميرات
- ۹۱ بهردى بن گۆمى
- ۹۲ سه روکى مونافيقان
- ۹۳ وه لامي شيعريکى ماموستا خليل (مخلص)
- ۹۳ ناوى نه و ده (۱۰) که سه ي موژده ي به هه شتيان پيدراوه
- ۹۴ چهند زاراوه ي شه ريعه ت
- ۹۴ ته مه نى سى (۳۰) سالىم
- ۹۴ بو کاکم مه لا (طيب)
- ۹۵ وه لامي سى شيعرى مه لاي گه وره ي کوپه
- ۹۷ راسپارده ي له بير کراو
- ۹۸ له سه ر باسى (برهان التطبيق)
- ۹۸ کرده و ه ي چاڪ
- ۹۸ ملکه چى
- ۹۸ دوور که وتنه وه

- ٩٩ سوپاس
 ٩٩ دو عاى پيغه مبهىر (درودى خواى له سهر)
 ١٠١ وه رگيرانى شيعرى شاعيران.

القسم العربى

- ١١١ مناجاة
 ١١٢ قصيدة نهج البردة
 ١١٥ الدعاء
 ١١٦ المولد النبوي
 ١١٧ نشيد السحور لشهر رمضان
 ١١٨ إلى الاستاذ ملا طيب
 ١١٨ آخر رسالة مفتاح الوصول
 ١١٩ تقریظ كتاب (حجج المتقين) للشيخ طيب ملا عبدالله البحر كى
 ١٢٠ هدية إلى مجلة (الرباط) في الموصل
 ١٢١ قصيدة في وصف العلامة ملا أبى بكر أفندي الأربلى
 ١٢٢ قصيدة في وصف العلامة ملا محمد الجلى
 ١٢٣ شكوى

تواريخ بعض الجوامع

- ١٢٤ جامع الشهيد صباح في أربيل
 ١٢٤ جامع الحاج جميل الكاوانى في أربيل
 ١٢٥ جامع قرية گويلان التابعة لقضاء عقرة
 ١٢٥ الجامع الكبير في ناحية قوشنتبة
 ١٢٦ الجامع الكبير في ناحية بحركة
 ١٢٦ جامع الحاج يحيى في أربيل

مهركانهى كوردى

- ۱۲۹ په سندن كوردنى مهركانه.
- ۱۳۰ پيشه كى چاپى دووهم.
- ۱۳۳ بهشى يه كه م: پيدا هه لگوتن و نازارى عيشق.
- ۱۳۷ بهشى دووهم: خو لادان له ئاره زوى نه فس.
- ۱۴۲ بهشى سيبه م: ستايشى پيغه مبه ر ﷺ.
- ۱۵۱ بهشى چوارهم: له دايك بونى پيغه مبه ر ﷺ.
- ۱۵۵ بهشى پينجه م: مو عجزاتى پيغه مبه ر ﷺ.
- ۱۶۱ بهشى شه شه م: به نرخى و ستايشى قورئانى پيرۆز.
- ۱۶۷ بهشى هه و ته م: شه ورۆو چونه ئاسمانى پيغه مبه ر ﷺ.
- ۱۷۱ بهشى هه شته م: غه زاكردنى پيغه مبه ر ﷺ.
- ۱۷۸ بهشى نۆيه م: ته مابوون به پيغه مبه ر ﷺ بو ليبوردى تاوان.
- ۱۸۲ بهشى ده يه م: پارانه وه و ديار خستنى پيويستى.
- ۱۸۸ كو تايى.
- ۱۹۰ ناوهرۆك.